

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Genderová vyváženost v problematice rozvoje regionů České republiky

Denisa Danková

**Diplomová práce
2018**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Denisa Danková**
Osobní číslo: **E16632**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Bezpečnost regionu**
Název tématu: **Genderová vyváženost v problematice rozvoje regionů České republiky**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Rovnost příležitostí je jedním ze základních pilířů všech rozvojových dokumentů Evropské unie. Přestože Česká republika je jejím členem již 13 let, genderové otázky nejsou již tradičně chápány jako příliš palčivé. Cílem této práce je posoudit genderovou vyváženost z hlediska problematiky rozvoje regionů České republiky.

Osnova:

- Analýza vybraných rozvojových dokumentů na regionální a místní úrovni.
- Analýza závislosti genderové vyváženosti a kvality života.
- Formulace závěrů a doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5.

FORMÁNKOVÁ, Lenka et al. Gender a rovnováha moci: podpora rovného přístupu žen a mužů do řídicích pozic v sociálním a konvenčním podniku v České republice. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2015. 56 s. ISBN 978-80-7330-273-3.

HŮBELOVÁ, Dana. Geodemografická analýza disparit kvality lidských zdrojů v České republice. Brno: Mendelova univerzita v Brně, Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, 2014. 159 s. ISBN 978-80-7509-138-3.

PIKE, Andy, RODRIGUEZ-POSE, Andres a John TOMANEY. Local and regional development. New York: Routledge, 2006. ISBN 02-030-0306-3.

STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, s. r. o., 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

WOKOUN, René et al. Konkurenceschopnost regionů Evropské unie a České republiky. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2012. 123 s. ISBN 978-80-7414-534-6.

ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ. Regionální politika. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4761-7.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Martin Maštálka, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2017**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2018**

doc. Ing. Romana Provozňáková, Ph.D.

děkanka

L.S.

Ing. Zdeněk Matějka, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 18. 4. 2018

Bc. Denisa Danková

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala zejména svému vedoucímu práce Ing. Martinu Maštálkovi, Ph.D. za jeho cenné rady, které mi pomohly při zpracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla také poděkovat především rodině a přátelům za jejich podporu při studiu.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá problematikou genderové vyváženosti v problematice rozvoje regionů České republiky. V úvodní části je zaměřena právě na oblast regionů a jejich charakteristiku. Dále se zabývá problematikou regionální politiky a jejích nástrojů. Důležitým pojmem je gender. Úkolem práce je analyzovat ve vybraných částech regionálního rozvoje genderovou vyváženost.

KLÍČOVÁ SLOVA

Region, regionální politika, gender, volby, regionální rozvoj

TITLE

Gender Balance in the Regional Development Issues in the Czech Republic

ANNOTATION

This thesis is about gender balance in the regional development issues in the Czech republic. The introductory part focuses on defining the regions and their characteristics. It also deals with the issue of regional policy and its instruments. The most important concept is gender. Main task of the thesis is analyse gender balance in selected part of regional development.

KEYWORDS

Region, regional policy, gender, elections, regional development

OBSAH

ÚVOD	10
1 TEORETICKÉ VYMEZENÍ REGIONŮ	12
1.1 POJEM REGION	12
1.2 VYMEZENÍ REGIONU	12
1.3 TYPOLOGIE REGIONŮ	13
1.4 STRUKTURA REGIONŮ	18
1.5 REGIONÁLNÍ ROZVOJ A RŮST	19
2 REGIONÁLNÍ POLITIKA	20
2.1 TEORIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	20
2.1.1 <i>Neoklasické a neoliberální teorie</i>	21
2.1.2 <i>Keynesiánské období</i>	23
2.1.3 <i>Strukturalistické přístupy</i>	26
2.1.4 <i>Kriticko-realistické přístupy</i>	30
2.1.5 <i>Institucionální směry</i>	31
2.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA EU	34
2.2.1 <i>Programové období 2014-2020</i>	34
2.2.2 <i>Evropské fondy jako nástroj regionální politiky</i>	35
2.3 REGIONÁLNÍ POLITIKA ČR	36
3 GENDER	39
3.1 PRÁVNÍ ZABEZPEČENÍ ROVNOSTI ŽEN A MUŽŮ	39
3.1.1 <i>Mezinárodní právo</i>	39
3.1.2 <i>Evropská unie</i>	40
3.1.3 <i>Česká republika</i>	41
4 GENDEROVÁ VYROVNANOST V ZASTUPITELSKÝCH SBORECH	43
4.1 VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY	45
4.2 KRAJSKÁ ZASTUPITELSTVA	48
4.3 ZASTUPITELSTVA KRAJSKÝCH MĚST	54
4.4 ZASTUPITELSTVA OBCÍ VE VYBRANÉM KRAJI	60
5 GENDEROVÁ VYROVNANOST V ODBORECH REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A REGIONÁLNÍCH AGENTURÁCH	65
5.1 ODBORY REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	65
5.2 REGIONÁLNÍ AGENTURY	71
ZÁVĚR	74
POUŽITÁ LITERATURA	76
SEZNAM PŘÍLOH	83

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Úrovně NUTS podle EU	16
Tabulka 2: Úrovně NUTS a LAU	16
Tabulka 3: Počet členů krajského zastupitelstva podle velikosti územního celku	48
Tabulka 4: Závislost průměru HDP a průměru ŽEN.....	53
Tabulka 5: Počet členů obecního zastupitelstva podle počtu obyvatel	54
Tabulka 6: Zastoupení žen a mužů v obecních zastupitelstvech (v %)	60
Tabulka 7: Konkrétní úrovně NUTS v ČR.....	84
Tabulka 8: Zastoupení žen a mužů v Poslanecké sněmovně za jednotlivé kraje (v %)	85
Tabulka 9: Zastoupení žen a mužů v krajských zastupitelstvech (v %).....	85
Tabulka 10: Zastoupení žen a mužů v zastupitelstvech krajských měst (v %)	86
Tabulka 11: Zastoupení žen a mužů v zastupitelstvech ORP (v %).....	86

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Hospodářsky problémové regiony	15
Obrázek 2: Regiony soudržnosti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky	17
Obrázek 3: Triple helix.....	33
Obrázek 4: Zastoupení žen a mužů v Poslanecké sněmovně (v %)	45
Obrázek 5: Zastoupení žen v PS za jednotlivé kraje (v %)	47
Obrázek 6: Zastoupení žen v krajských zastupitelstvech (v %)	49
Obrázek 7: Průměrné celkové zastoupení žen a mužů v krajských zastupitelstvech (v %)	50
Obrázek 8: Průměrné zastoupení žen a mužů v krajských zastupitelstvech (v %).....	53
Obrázek 9: Zastoupení žen v zastupitelstvech krajských měst (v %).....	55
Obrázek 10: Průměrné zastoupení žen a mužů v zastupitelstvech krajských měst (v %)	56
Obrázek 11: Průměrné zastoupení žen a mužů v okresních městech (v %)	62
Obrázek 12: Zastoupení žen v zastupitelstvech ORP (v %).....	63
Obrázek 13: Průměrné celkové zastoupení žen a mužů v zastupitelstvech ORP (v %).....	64
Obrázek 14: Počet žen a mužů v odborech regionálního rozvoje v krajích	70
Obrázek 15: Mapa s umístěním jednotlivých regionálních agentur	72
Obrázek 16: Počet žen a mužů v rozvojových agenturách krajů.....	73

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
č.	číslo
např.	například
tzv.	takzvaně

ÚVOD

Regionální rozvoj nelze chápat pouze jako pojem, ale jako rozsáhlou problematiku. Zahrnuje v sobě celou řadu procesů, které v jednotlivých regionech probíhají. Tyto procesy by měly být pozitivní, což znamená, že díky nim bude docházet zejména ke kvalitativním, ale i kvantitativním změnám v daném regionu.

S rozvojem regionů souvisí bezpochyby i problematika genderu. Jedná se o oblast, která je často diskutována a kritizována. Z tohoto důvodu je možné sledovat aktivity jednotlivých vlád, které se snaží najít vhodné nástroje, jenž by pomohly dosáhnout požadovaných výsledků.

Cílem diplomové práce je analyzovat a zhodnotit genderovou vyváženost v problematice rozvoje regionů České republiky. Rovnost příležitostí je jedním ze základních pilířů všech rozvojových dokumentů nejen Evropské unie, ale i jednotlivých států. Zhodnocení bude provedeno na území České republiky, konkrétně se zaměřením na jednotlivé úrovně zastupitelských sborů a institucí, jenž se rozvojem regionů při své činnosti zabývají.

Úvodní část této práce je zaměřena nejprve na teoretické vymezení regionů. Konkrétně zde dochází k definování pojmu region, jeho vymezení na základě jádra, zázemí a hranic. Nezbytnou součástí je také typologie regionů. Na regiony může být nahlíženo z různých pohledů, a proto jich lze definovat celou řadu. Stejně tak tomu je u definování regionů z hlediska jejich struktury. Je zde také vymezen rozdíl mezi rozvojem a růstem regionu. Dále se práce zaměřuje na problematiku regionální politiky. Vymezuje jednotlivé směry regionálních teorií, mezi které řadíme neoklasický přístup, keynesiánské období, strukturalistický přístup, kriticko-realistický přístup a směry institucionální. Dále se dostáváme k regionální politice Evropské unie. Tuto část není možné opomenout, neboť Česká republika je součástí tohoto společenství od roku 2004. Jednotlivé dokumenty, které Evropská unie vydává, jsou pro ni tedy závazné. Vzhledem k tomu, že práce je zaměřena na prostředí České republiky, je zde vymezena také regionální politika této země. V rámci regionální politiky vydává Ministerstvo pro místní rozvoj Strategii regionálního rozvoje České republiky, která má stanovený globální cíl pro dané období. Současný cíl spočívá v zajištění dynamického a vyváženého rozvoje území. Nezbytná součástí této úvodní části se zabývá oblastí genderu, tedy rovných příležitostí. Dochází zde k definování pojmu gender a vymezení právního zabezpečení této oblasti. Pro potřeby této práce byla z oblasti práva

vybrána mezinárodní úroveň, úroveň týkající se Evropské unie a dále pak úroveň České republiky.

Následně je práce zaměřena na analýzu genderové situace ve vybraných zastupitelských sborech v České republice. Pro tuto práci byla vybrána úroveň Poslanecké sněmovny, krajských zastupitelstev, zastupitelstev krajských měst a následně v nejméně vyváženém kraji i úroveň okresních měst a obcí s rozšířenou působností. Důvodem pro vybrání těchto úrovní je analýza provázanosti výsledků s velikostí daného územního celku. Dále je pak zaměřena na jednotlivé instituce, které se zabývají rozvojem regionů. Konkrétně se jedná o odbory regionálního rozvoje na území jednotlivých krajů a regionální rozvojové agentury.

1 TEORETICKÉ VYMEZENÍ REGIONŮ

1.1 Pojem region

Region bývá v literatuře definován různým způsobem, avšak žádná z definic nemůže být považována za univerzální a obecně platnou. „*Region se definuje jako území s více či méně přesně vyznačenými hranicemi, které často slouží jako správní jednotka nižší, než je úroveň národního státu. Regiony mají svou identitu, tvořenou specifickými rysy, jako je jejich krajina (hory, pobřeží, lesy), podnebí (suché, s velkými vodními srážkami), jazyk (např. v Belgii, Finsku, Španělsku), etnický původ (např. Wales, severní Švédsko a Finsko, Baskicko) či společně sdílená historie.*“ (ČSÚ, 2018)

1.2 Vymezení regionu

Každý region je tvořen specifickými rysy, jako je krajina, podnebí, jazyk či etnický původ. K vymezení regionu slouží tři základní prvky, a to jádro, zázemí a hranice.

Jádro bývá nejčastěji původní sídlo případně jeho část, ze které se následně region vyvíjel. Převážně se jedná o město, které má velmi silné vztahy s okolím vedoucí ke vzniku sídelní regionální aglomerace.

Zázemí je určitá oblast, která se nachází v bezprostředním okolí města. Zázemí rozlišujeme *zájmové* (přilehlé k centru) a *spádové* (území, ve kterém obyvatelstvo za základní občanskou a pracovní vybaveností dojíždí).

Posledním prvkem jsou **hranice**, které slouží k oddělení jednotlivých regionů. Rozlišujeme je na přírodní, historické a správní. *Přírodní hranice* tvoří hory, řeky, pobřeží a u řídky osídlených oblastí jsou to lesní plochy a bažiny. Jedná se o fyzické bariéry, které brání lidem vytvářet rozsáhlejší celky. *Historické hranice* souvisí s historickým uspořádáním, kdy velkou část Evropy tvořila různá království, knížectví a vévodství. Současné hranice z velké části kopírují právě ty historické. Do jaké míry je dnes kopírují, záviselo na významnosti daných území. Posledním typem jsou *správní hranice*, které byly vytvořeny pro výkon státní správy. Tyto hranice ve většině případů nekopírují přírodní či historické hranice, spíše jsou vytvářeny pouze nahodile. (Skokan, 2003)

1.3 Typologie regionů

Administrativní region je definovaný pro výkon státní správy, územní samosprávy a možnost řídit daný region. V rámci těchto regionů platí podmínky skladebnosti a podřízenosti a nadřízenosti. Skladebnost znamená, že jsou jednoznačně určeny hranice tak, aby území patřilo vždy do jednoho regionu (region vyššího stupně tvoří několik regionů nižšího stupně). Podmínka podřízenosti a nadřízenosti spočívá v určení, které regiony jsou nadřízené a na jaké úrovni. Předpokládá se, že podřízený region bude celým územím podřízen pouze jednomu nadřízenému regionu. (Matoušková et al., 2000)

Účelový region je vytvořen se specifickým záměrem. Důvodem vzniku účelového regionu v převážné většině případů bývá odstranění určitého problému, např. kvalita životního prostředí či ekonomická úroveň. V rámci regionu dochází k zavedení speciálního hospodářského systému nebo chráněné krajinné oblasti. V ČR mezi tyto regiony patří národní parky, chráněné krajinné oblasti a ochranná pásma kolem zdrojů pitné vody. Platnost regionu je dopředu časově omezena a po vyřešení problému nebo naplnění účelu zřízení daný region zaniká. (Kadeřábková, Khendriche Trhlínová, 2008)

Regiony podle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje vymezilo Ministerstvo pro místní rozvoj za účelem jejich podpory. Rozvoj těchto regionů by měl být spojen s vyváženým rozvojem státu a cílená podpora by pak měla sloužit k vyrovnávání rozdílů mezi úrovněmi jednotlivých územních celků. Ministerstvo rozdělilo regiony do dvou hlavních skupin. První skupinu tvoří **regiony se soustřednou podporou státu**, které se dále dělí podle charakteru zaostávání. *Strukturálně postižené regiony* jsou takové regiony, v nichž se soustředí negativní projevy strukturálních změn, roste nezaměstnanost, která je spojena s útlumem různých odvětví a výrobních podniků. *Hospodářsky slabé regiony* vykazují podstatně nižší úroveň hospodářského a sociálního rozvoje, než je průměr na území ČR. *Venkovské regiony* charakterizuje pokles počtu obyvatel a s tím související nízká hustota zalidnění a v neposlední řadě vyšší podíl zaměstnanosti v zemědělství. Druhou skupinu tvoří **ostatní regiony**, jako např. pohraniční regiony, regiony postižené živelními pohromami, regiony s narušeným či poškozeným životním prostředím, regiony s vyšší průměrnou mírou nezaměstnanosti, než je průměr v ČR a bývalé vojenské újezdy. Tyto regiony potřebují podporu z jiných důvodů než ty předchozí. (zákon č. 248/2000 Sb.)

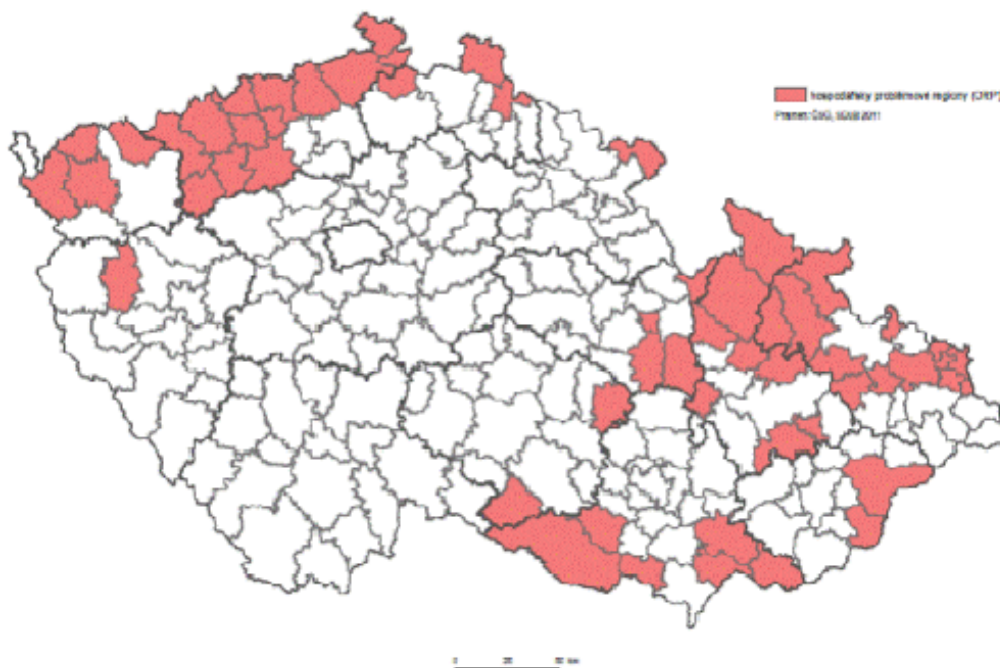
Regiony podle Národního rozvojového plánu jsou členěny z hlediska úrovně socioekonomického rozvoje regionů soudržnosti ČR. První skupinu tvoří **regiony rychle se rozvíjející**, kdy v případě ČR lze uvažovat pouze jeden region, a to region Praha. Oproti

ostatním disponuje tento region mnoha komparativními výhodami, které pozitivně ovlivňují dosažené ukazatele. Region má k dispozici nadprůměrně rozvinutou infrastrukturu a mimo jiné vykazuje nejvyšší úroveň průměrných mezd v ČR. Na druhé straně je třeba zdůraznit také negativa, která tato pozice přináší. Dopravní, ekologické a sociálně patologické problémy hlavního města mají negativní vliv i na okolní regiony potažmo na celou ČR. Druhou skupinu tvoří **regiony rozvíjející se**, mezi které patří regiony Jihozápad a Střední Čechy. Jihozápad je ovlivněn především rozvojem Plzeňského kraje a jeho krajského města. Významnými faktory rozvoje jsou především poloha, příliv zahraničních investic, průmyslové tradice a v neposlední řadě vzdělanostní úroveň. Střední Čechy jsou regionem několika silných center, zároveň zde dochází k rozvoji průmyslové produkce a služeb (výstavba logistických center, výzkumných pracovišť a obchodních center). Třetí skupinu tvoří **regiony s nízkou dynamikou růstu**. Do této skupiny regionů řadíme Jihovýchod a Severovýchod. Zmíněné regiony soudržnosti jsou specifické svojí vnitřní heterogenitou. Jihovýchod je tvořen dvěma naprosto odlišně se vyvíjejícími kraji, a to Vysočinou a Jihomoravským krajem, kdy právě Jihomoravský kraj se řadí k dynamicky se rozvíjejícím regionům. Severovýchod je tvořen třemi kraji, přičemž především rozvoj center těchto krajů pozitivně ovlivňuje výkonnost regionu jako celku. Avšak na úrovni NUTS 3 a mikroregionů jsou významné rozdíly v rozvoji a výkonnosti. Čtvrtou skupinu tvoří **regiony zaostávající**, kam spadá region Střední Morava. Jedná se o region, který vykazuje některé nedořešené problémy jako nízká rozvinutost okrajových částí (Jesenicko a Valašsko) a nízká dynamika růstu v oblasti Hané. Poslední, pátou skupinu, tvoří **regiony upadající**. Do této skupiny patří region Moravskoslezsko a Severozápad. Zařazení mezi upadající regiony vyplývá z neuspokojivých ekonomických výsledků (vývoj HDP, vysoká míra nezaměstnanosti). (Wokoun, 2007)

Regiony podle Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020 jsou rozlišovány na základě rozvojových znaků obcí. Identifikace rozvojových či nerozvojových znaků územní jednotek vychází ze tří sektorů, a to sociálně-ekonomického potenciálu, polohového potenciálu a dynamiky vývoje územní jednotky v daném čase. Na základě metody rozvojových znaků je následně území ČR rozdělováno na tři typy území. Prvním typem jsou **rozvojová území**, která se dále člení na *metropolitní oblasti*, *sídelní aglomerace* a *regionální centra*. Rozvojová území lze charakterizovat jako vysoce urbanizované oblasti, ve kterých převažují problémy a předpoklady spojené s urbánním rozvojem. Druhým typem jsou **stabilizovaná území**. Jedná se o území, která se nacházejí mimo aglomerace a regionální centra, ale tvoří periferní území. Jsou to spíše mikroregionální centra, která se svým zázemím tvoří funkční oblasti. Dlouhodobě nevykazují významné negativní charakteristiky,

ale nejsou ani „hybatelem“ rozvoje v regionu. Třetím typem jsou **periferní území**, která představují odlehlá území (např. příhraniční oblasti, horské oblasti). Tato území jsou specifická kumulací negativních charakteristik jako např. nedostatečná vybavenost, špatná dopravní dostupnost nebo vysoká nezaměstnanost. Hlavním znakem periferie je převažující vyjíždka místních obyvatel do školy a za prací do jiné oblasti.

Strategie regionálního rozvoje 2014-2020 dále rozlišuje regiony na hospodářsky problémové a ostatní. **Hospodářsky problémové regiony** jsou takové regiony, které z celorepublikového srovnání vyčnívají díky podstatně nižší úrovni hospodářských a sociálních ukazatelů. Tyto regiony charakterizuje nadprůměrná míra nezaměstnanosti, nízká životní úroveň, nízký průměrný příjem, nízký stupeň ekonomické výkonnosti a nepříznivý demografický vývoj. Následující mapa (viz Obrázek 1) znázorňuje konkrétní hospodářsky problémové regiony v ČR, přičemž pro určení problémového regionu byla použita data ze SLDB 2011. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017)

Obrázek 1: Hospodářsky problémové regiony

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017

Ostatní regiony zahrnují sociálně znevýhodněné oblasti a současné i bývalé vojenské újezdy. *Sociálně znevýhodněné oblasti* vykazují dlouhodobou nezaměstnanost, existenci sociálně vyloučených lokalit a lokalit ohrožených sociálním vyloučením. Tyto ukazatele mohou souviset mimo jiné s vysokým výskytem sociálně-patologických jevů (lichva, drogy). V ČR se jedná především o vybrané lokality Ústeckého a Moravskoslezského kraje.

Bývalé a současné vojenské újezdy jsou území, která byla vyčleněna pro potřeby obrany státu. Ovšem v souvislosti s redukcí Armády ČR dochází k útlumu vojenské činnosti a některé vojenské újezdy jsou tak nadbytečné. Tato nadbytečná území mají být převedena k sousedním obcím, případně dojde ke vzniku samostatné obce, a proto je potřeba poskytnutí veřejné podpory k celkovému rozvoji těchto území. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017)

Regiony pro regionální politiku EU byly zavedeny Statistickým úřadem Evropských společenství (EUROSTATEM) pro potřeby jednotného systému klasifikace územních statistických jednotek. *Klasifikace NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques)* vychází z metodických principů EUROSTATU, a to s ohledem na administrativní uspořádání konkrétních států. Důvodem pro zřízení těchto statistických regionů byla snaha o získávání především ekonomických informací o jednotlivých územích na srovnatelné bázi. Uspořádání do jednotek NUTS platí pro všechny členské, přistupující i kandidátské státy EU. K dělení do regionů dochází na základě počtu obyvatel, případně podle rozlohy. Podle EU se státy dělí na územní jednotky tří úrovní na základě hranic počtu obyvatel (viz Tabulka 1). (Matoušková et al., 2000)

Tabulka 1: Úrovně NUTS podle EU

Úroveň	Minimum	Maximum
NUTS 1	3 000 000	7 000 000
NUTS 2	800 000	3 000 000
NUTS 3	150 000	800 000

Zdroj: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003

Každý členský stát se může dále rozhodnout, zda bude dále členit své území. Konkrétně ČR vymezila 6 kategorií regionů (tzv. CZ-NUTS), které zobrazuje následující tabulka (viz Tabulka 2).

Tabulka 2: Úrovně NUTS a LAU

NUTS	Územní jednotka	Počet jednotek v ČR
NUTS 0	stát	1
NUTS 1	území	1
NUTS 2	oblast (regiony soudržnosti)	8
NUTS 3	kraj	14
LAU		
LAU 1	okresy	77
LAU 2	obce	6 249

Zdroj: Národní ústav odborného vzdělávání, 2017a

Pro porovnávání regionálních disparit v rámci EU slouží úroveň regionů NUTS 1 a NUTS 2. V ČR nalezneme celkem 8 regionů soudržnosti, konkrétně se jedná o **Prahu** (hlavní město Praha), **Střední Čechy** (Středočeský kraj), **Severozápad** (Karlovarský a Ústecký kraj), **Jihozápad** (Jihočeský a Plzeňský kraj), **Severovýchod** (Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj), **Jihovýchod** (Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina), **Střední Moravu** (Olomoucký a Zlínský kraj) a **Moravskoslezsko** (Moravskoslezský kraj). Jednotlivé regiony soudržnosti zobrazuje následující obrázek. (ČSÚ, 2017)

Obrázek 2: Regiony soudržnosti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky

Zdroj: ČSÚ, 2017

Regiony v ČR

Administrativní členění České republiky vychází ze zákona č. 347/1997, o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. V článku číslo 1 došlo k ustanovení vzniku 14 krajů na území ČR, které byly vymezeny na základě jednotlivých okresů (viz Příloha A). Tyto územní jednotky svoji činnost zahájily k 1. 1. 2001. Tento krok je označován jako I. etapa reformy veřejné správy, přičemž o rok později, tedy v roce 2002 přišla II. etapa reformy. Druhá etapa spočívala ve zrušení okresních úřadů a jejich nahrazení novými správními obvody obcí s rozšířenou působností s účinností od 1. 1. 2003. Kompetence jednotlivých okresů byly převedeny právě na obce s rozšířenou působností, avšak je nutné zmínit, že okresy jako územní jednotky nikdy nezaknily. Okresy jsou nadále spolu s obcemi základem územního členění státu. (Národní ústav odborného vzdělávání, 2017b)

1.4 Struktura regionů

Homogenní region je charakteristický vnitřní homogenitou (stejnorodostí), která je vyjádřena na základě určitých znaků. Těmito znaky mohou být geografické znaky jako reliéf, klima a typ vegetace. Podstatou je, že hranice těchto regionů se dlouhodobě nemění a geografické charakteristiky jsou časově stabilní.

Evropská charta regionálního plánování rozlišuje několik typů homogenních regionů. Prvním jsou *venkovská území*, u kterých převažuje zemědělská funkce. Cílem je vytvořit v těchto oblastech přijatelné životní podmínky zejména v oblasti ekonomického, sociálního, ekologického a kulturního rozvoje. Druhým typem jsou *městská území*, která se podílejí na rozvoji Evropy. Aby docházelo k vyváženému růstu, je potřebné realizovat územní plány a uplatňovat pravidla pro rozvoj ekonomických aktivit, a to vše v souladu s životními podmínkami obyvatel. Třetím typem jsou *pohraniční území*, která vyžadují mezistátní politiku. Žádoucím jevem je otevření hranic s požadovanou mírou konzultace a spolupráce, společné používání infrastruktury a realizování společných projektů. Dalším typem jsou *horská území*, která musí být zachována. Tato území jsou pokladnicemi přírodních zdrojů. Avšak vzhledem ke koncentraci různých aktivit velmi trpí, a proto je potřebné věnovat zvláštní pozornost jejich prostorovému uspořádání. *Strukturálně slabá území* jsou dalším typem homogenního regionu, který vyžaduje zvláštní pomoc. Jejich vývoj je ovlivněn historickými důvody, nedochází tedy k plnému zlepšení životních a pracovních podmínek. Šestým typem jsou *upadající území*, v nichž se nepříznivě projevují strukturální změny, dochází ke stárnutí infrastruktury a ohrožení regionů z hlediska světové konkurence. Posledním typem jsou *pobřežní území a ostrovy*, které vzhledem k rozvoji turistiky a dopravy vyžadují zvláštní politiku. Cílem podpory je vyvážený rozvoj s ohledem na ochranu prostředí, regionální specifika a možnosti námořní dopravy. (Žítek, Klímová, 2008)

Heterogenní region bývá vymezen na základě funkční jednotnosti neboli soudržnosti vnitřní struktury území. Významným příkladem heterogenního regionu jsou regiony nodální. Důležitou roli zde hrají nodální centra (jádra), která jsou chápána jako středisko celého regionu. Region následně vytvářejí prostorové a funkční vazby jako např. pohyb obyvatel, služeb a zboží. Jednotlivé vazby následně vytvářejí v daném regionu síť, přičemž intenzita a síla vazeb závisí na vzdálenosti daného území od jádra. (Lacina, 2007)

1.5 Regionální rozvoj a růst

Regionální rozvoj lze definovat jako komplex procesů, které probíhají v rámci jednotlivých regionů. Rozvoj je spojen s kvalitativními charakteristikami, jako je např. zvýšení kvalifikace pracovních sil či zlepšení kvality života. Často dochází k záměně regionálního rozvoje za regionální růst. Avšak **regionálním růstem** rozumíme změnu kvantitativních charakteristik, jako je např. růst úrovně příjmů obyvatel, růst zaměstnanosti a občanské a infrastrukturní vybavenosti. (Stejskal, Kovárník, 2009)

2 REGIONÁLNÍ POLITIKA

„Regionální politika je v Evropě i v České republice obecně chápána jako činnost, jejímž úkolem je přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a k zabezpečení jejich harmonického rozvoje. Cílem regionální politiky je, aby regiony měly stejné šance a možnosti a aby jejich demografický, hospodářský a přírodní potenciál byl plnohodnotně využíván“. (Nová regionální politika, 2002, s. 20)

V rámci regionální politiky je možné rozlišit dva druhy podle nastavení základních parametrů, a to exogenní a endogenní regionální politiku. **Exogenní regionální politika** se zaměřuje na ovlivňování mobility výrobních faktorů (práce a kapitál) z vyspělých do málo rozvinutých oblastí. Tento typ politiky v EU převládal do poloviny 70. let 20. století. Avšak opatření, která byla realizována touto politikou, nepřinesla takovou účinnost, jaká byla očekávána, ani podpory nevedly k zlepšení situace zaostalých regionů. **Endogenní regionální politika** se zaměřuje na posilování stávajících struktur regionů. Cílem je mobilizace podnikavosti a inovací. Tato politika se orientuje na tři hlediska. Prvním je lidský kapitál, u kterého se snaží o zlepšení kvality nabídky pracovních pozic. Druhým hlediskem jsou inovace, jejichž cílem je zdokonalení vědecko-výzkumné infrastruktury a posílení inovačního potenciálu firem. Posledním hlediskem je organizační a institucionální rámec, který spočívá v propojení politik a decentralizaci rozhodování a finančních zdrojů. (Skokan, 2003)

2.1 Teorie regionálního rozvoje

V současné době je možné rozlišit poměrně značný počet teorií regionálního rozvoje. Ačkoliv jsou tyto teorie koncepčně hybridní a jejich výchozí principy často protikladné, rozdělujeme je do dvou hlavních skupin. První skupina je tvořena teoriemi koncepční rovnováhy (tzv. konvergenční rovnováhy). Autoři konvergenčních teorií se přiklánějí k názoru, že přirozenou tendencí regionálního rozvoje je vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými regiony. Druhá skupina pak seskupuje teorie regionální nerovnováhy (tzv. divergenční teorie). Autoři divergenčních teorií jsou přesvědčeni o pravém opaku, než autoři konvergenčních teorií. Podle jejich názorů můžeme pozorovat spíše prohlubování a zvětšování rozdílů mezi regiony.

Metodologický přehled poskytuje základní orientaci v problematice teorií. Jedná se o nezbytný předpoklad, který slouží ke správnému zařazení, klasifikaci i kritickému zhodnocení jak teorií ekonomických, tak regionálních. Cílem vědy a vědeckých teorií je snaha objasnit dané jevy a zjistit jejich příčiny. Ovšem realita, která nás každý den obklopuje, je

natolik složitá a nesourodá, že ji nelze vysvětlit pouze jednou jednoduchou teorií. Z tohoto důvodu již od antiky vznikají různé teorie, které se snaží všední problémy vysvětlit. (Blažek, Uhlíř, 2011)

2.1.1 Neoklasické a neoliberační teorie

Lokalizační teorie

Lokalizační teorie můžeme označit za předchůdce teorií regionálního rozvoje. Vyznačovaly se neoklasickým založením a hlavním cílem těchto teorií bylo vysvětlení prostorového rozmístění dané ekonomiky, a to prostřednictvím nalezení faktorů, které ovlivňují lokalizaci ekonomických aktivit. Nejstarší pokusy o vysvětlení rozmístění ekonomických aktivit pocházejí ze 17. a 18. století. Vyvrcholení této nejstarší generace datujeme k roku 1826, kdy byla zveřejněna studie von Thüнена, která se věnovala pravidelnému rozmístění jednotlivých typů zemědělské produkce. (Stejskal, Kovárník, 2009)

V rámci lokalizačních teorií můžeme dále rozlišit čtyři základní směry. První směr se snažil vysvětlit lokalizační rozhodnutí firem pomocí lokalizačních faktorů jako je naleziště surovin, pracovní síla, cena a dopravní náklady. Cílem bylo nalezení optimálního umístění podniku při minimalizaci dopravních nákladů. Druhý směr zkoumal vzájemné závislosti lokalizačních rozhodnutí různých firem. Výsledkem tohoto zkoumání bylo poznání, že firmy nespolupracují na základě dokonalé soutěže, ale snaží se dosáhnout monopolu. Cílem dalšího směru, tedy třetího, bylo učinit neoklasický model více realistickým a uvažovat také subjektivitu vnímání aktérů. Poslední čtvrtý směr lokalizačních teorií si vytyčil cíl nejmambicióznější. Snažil se vysvětlit prostorové uspořádání ekonomiky jako celku. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Mezi nejvýznamnější teorie řadíme teorii centrálních míst, kterou vypracoval Walter Christaller a poté dále rozpracoval August Lösch. Teorie centrálních míst vycházela z předpokladu, že dochází k poklesu počtu středisek v závislosti na jejich významu. Christaller se při své práci soustředil především na maloobchodní funkci měst. Vycházel ze dvou základních parametrů, a to z maximální vzdálenosti, kterou je spotřebitel ochoten urazit za daným zbožím, a z minimální velikosti trhu, která umožní samotnou existenci obchodu. (is.mendelu.cz, 2017a)

Jednosektorový model

Jednosektorový model považujeme za jeden z prvních pokusů neoklasické teorie o vysvětlení hospodářského růstu regionů. Vycházel z obecných předpokladů neoklasické teorie, kdy neoklasická teorie uvažuje dvě složky regionálního růstu. První složkou je krátkodobý regionální růst, který je založen na přirozené tendenci k rovnováze, tedy k vyrovnávání rozdílů mezi regiony. Druhou složkou je růst dlouhodobý, který vychází z růstu kapitálu, populačního růstu a technického pokroku. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Na základě jednosektorového modelu můžeme určit tři příčiny rozdílů mezi regiony v objemu produkce. Jedná se právě o technický pokrok, rozdílné tempo růstu kapitálu a pracovních sil. Základním předpokladem modelu je mobilita produkčních faktorů do oblastí s nejvyšším výnosem. (Viturka, 2007)

Dvousektorový model

Oproti jednosektorovému modelu zde uvažujeme existenci více sektorů v rámci regionů a možnosti obchodování mezi nimi. Model vycházel tedy z existence dvou sektorů, které mají různou produktivitu. Dále analyzoval závislost regionu na exportu a zkoumal důsledky přesunu výrobních faktorů v rámci regionu. Ovšem i dvousektorový model uvažoval nerealistické předpoklady dokonalé informovanosti aktérů, snadné přesouvání pracovních sil mezi sektory i neexistující dokonalou mobilitu výrobních faktorů. (Regionální disparity, 2008)

Růstové účetnictví

Spolu s rozvojem statistických metod a metod národního účetnictví přichází do teorií regionálního rozvoje nový impuls. Předcházející metody se omezovaly na změny ve fiskální a monetární politice, tak aby tyto změny podporovaly akumulaci kapitálu. Na základě propočtů růstového účetnictví by ovšem taková opatření nemohla zajistit růst, který nastal během 50. a 60. let 20. století. Výsledkem zkoumání bylo zjištění, že rozdílné míry růstu způsobuje především odlišná produktivita práce. Tyto rozdíly v produktivitě byly podle ekonometrů zodpovědné až za 4/5 rozdílů mezi vstupy a výstupy ekonomik.

Metody růstového účetnictví nacházejí uplatnění dodnes. Avšak výsledky často neodpovídají úsilí, které bylo vynaloženo na sběr a zpracování dat potřebných k analýze. Na druhou stranu nelze popřít, že rozvoj růstového účetnictví byl přínosem pro regionální politiku, neboť právě díky němu se nedílnou součástí snah o vysvětlení rozdílů v tempu růstu staly technologie a technologické změny. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Nová ekonomická geografie a nová teorie růstu

Nová ekonomická geografie se začala projevovat v 90. letech 20. století, kdy stále vycházela z předpokladů neoklasické školy. Na rozdíl od předchozích směrů zde došlo v posunu lidského chápání. Hlavní představitelé si již byly vědomi toho, že některé předpoklady neoklasické školy jsou nereálné. Díky tomuto poznání opustili klesající výnosy a dokonalou konkurenci a nahradili je konceptem vnějších úspor, nedokonalou konkurencí, případně monopolistickou konkurencí a rostoucími výnosy. Hlavním cílem nové ekonomické geografie bylo vysvětlení, proč dochází ke koncentraci obyvatel a ekonomických aktivit do měst, případně průmyslových pásů a výrobních okrsků. Mezi významné představitele tohoto směru bezpochyby patřili P. Romer a P. Krugman. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Nová teorie růstu rozlišuje dva modely, přičemž první klade důraz na akumulaci lidského kapitálu a druhý na znalostní kapitál. Dané modely uvažují zvýšení produktivity pomocí jednotlivce, který chce zdokonalit a rozšířit své vědomosti. Významným představitelem byl R. E. Lucas, jehož model, zaměřený na akumulaci lidského kapitálu, předpokládal, že úroveň lidského kapitálu v budoucnosti bude závislá na způsobu rozdělení disponibilního času mezi práci a vzdělávání. V oblasti akumulace znalostního kapitálu je významný model P. Romera. Tento model předpokládal, že firmy jsou při inovování motivovány vidinou monopolního postavení na trhu a zvyšují tak rozsah společenských znalostí. (Viturka, 2007)

2.1.2 Keynesiánské období

Zatímco teorie neoklasické školy se zaměřovaly především na faktory strany nabídky, keynesiánské období přineslo teorie zabývající se faktory na straně poptávky. Tzv. hnacím motorem rozvoje regionů byla tržní nerovnováha a velikost poptávky po zboží daného regionu. Skupinu teorií z tohoto období je možné označit jako teorie jádro-periferie. Důležitým přínosem keynesiánského období je zavedení pojmu multiplikátor, se kterým přišel J. M. Keynes. Multiplikátor slouží k určení následné reakce ekonomiky na určitý podnět. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Teorie exportní základny

Teorii exportní základny zpracoval Douglas C. North v 50. letech 20. století. Vycházel z toho, že již ve 30. letech docházelo k rozlišování zaměstnanosti v základním, tedy exportním, a doplňkovém sektoru. Podle Northa důležitou roli při rozvoji USA sehrál právě exportní sektor. Nedošlo k němu tedy díky rozvoji dělby práce v regionu, jak si mysleli

představitelé jiných směrů, nýbrž pomocí vnějšího impulzu, kterým byla poptávka na světových trzích. (Viturka, 2007)

North tak reagoval na předchozí teorie, které uvažovaly pět fází vývoje regionu. První fází byl přechod od primitivní ekonomiky k ekonomice s rozvinutou dělbou práce a tedy i vyšší specializací. Druhá fáze zahrnovala rozvoj dopravy a obchodu, a také vznik nové vrstvy obyvatelstva věnující se zemědělské výrobě. Třetí fáze v souvislosti s rozvojem meziregionálního obchodu představovala přechod na intenzivní formy zemědělství. Čtvrtá fáze znamenala industrializaci a poslední pátá fáze obsahovala specializaci v dalších odvětvích zaměřených na export. North zastával názor, že region nemusí projít všemi těmito fázemi, ale mohou některé fáze přeskočit a dostat se rovnou do fáze páté. Úspěch rozvoje tak byl založen ne na industrializaci, ale na vyrobení úspěšné komodity vhodné pro export. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Teorie exportní základny zobrazuje keynesovský důraz na poptávku. Rozdíly v regionálním růstu vysvětlovali pomocí regionálních rozdílů v růstu vývozu regionu. Tím bylo myšleno zboží a služby, které se prodávají mimo region. Právě tato vnější poptávka po výstupu regionu podle keynesovského přístupu určovala míru růstu regionu. (Pike, Rodríguez-Pose, Tomaney, 2006)

Harrodův-Domarův růstový model

Jedná se o model ze 40. let 20. století, který považujeme za nejbližší keynesiánskému pojetí ekonomiky. Tento růstový model vychází z předpokladu nerovnoměrného vývoje ekonomiky. Podle Domara je hlavní příčinou dvojí efekt investic, tedy důchodotvorný a kapacitotvorný. Aby nevznikaly disproporce, je důležitá vyrovnanost těchto efektů.

Druhý představitel Harrod uvažoval ve svém modelu čtyři míry růstu. První, přirozená míra růstu, je dána přírůstkem obyvatel a technickým pokrokem. Druhou mírou růstu byla míra zaručená, kterou představovalo takové tempo růstu národního důchodu, které udržuje v rovnováze úspory a investice. Anticipovaná míra růstu, neboli očekávaná, byla taková míra, kterou předpokládali tržní aktéři. Poslední míra růstu byla realizovaná, tedy skutečná.

Na základě rovnosti mezi přirozenou a zaručenou mírou růstu podle Harroda mohlo dojít k rovnovážnému růstu. Ovšem aby k požadovanému rovnovážnému růstu došlo, musely se tyto míry rovnat také té anticipované. Harrod-Domarův model je založen na některých nerealistických předpokladech. Uvažuje například stálý mezní sklon k úsporám, produkci pouze jednoho druhu zboží, neexistenci úspor z rozsahu apod. Tyto nedostatky se později snažily odstranit další generace růstových modelů. (Viturka, 2007)

Teorie růstových pólů

Teorii růstových pólů vytvořili F. Perroux a J. Boudeville v 50. letech 20. století. Tito autoři na rozdíl od autorů teorie rovnovážného rozvoje již pracovali s myšlenkou nerovnoměrného vývoje. Předpokládali, že k růstu nemůže docházet ve všech regionech ve stejné míře.

Perroux vycházel z kombinace dvou teorií. První byla závislost průmyslu, kterou navázal na Leona Walrase. Druhá teorie se týkala Schumpeterovi teorie rozvoje založené na investicích. Ve svých pracích také rozlišoval hnací a hnaná odvětví. „*Hnací odvětví definoval jako rychle se rozvíjející odvětví, kterému dominují velké, neustále inovující firmy, vysílající silné rozvojové impulzy do svého okolí, tedy firmám hnaných odvětví, takže i ty rostou rychleji než jiné srovnatelné firmy.*“ (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 82)

Perrouxovu teorii se snažil rozšířit J. Boudeville, který se snažil Perrouxovu teorii propojit s teorií centrálních míst. Vznikla tak teorie růstových center a růstových os. Pod pojmem růstové centrum se skrývají propojená odvětví, která se soustředí kolem odvětví hnacího. Tato teorie našla v 50. a 60. letech uplatnění a stala se základem pro opatření regionální politiky v několika zemích. (Viturka, 2007)

Teorie kumulativních příčin

Teorie kumulativních příčin uvažovala předpoklad zpětné vazby, která byla pozitivní. Jedná se o situaci, kdy původní změna nevyvolá reakci, která by působila proti ní, nýbrž vyvolá další změny, které posilují původní změnu. Významným představitelem byl Gunnar Myrdal, který vycházel z toho, že mobilita produkčních faktorů a tržní podmínky nestimulují regiony k rovnováze, ale naopak přispívají k vyšším rozdílům mezi danými územními celky. (Macháček, Toth, Wokoun, 2011)

G. Myrdal ve své práci vycházel ze tří skutečností. První skutečností byla existence malé skupiny bohatých států a mnohem větší skupina států chudých. Druhá skutečnost vyjadřovala fakt, že bohaté státy pokračují i nadále v ekonomickém vývoji, zatímco v chudých státech je tento vývoj pomalejší, až by se dalo říci, že se jedná o stagnaci. Ve spojení těchto předpokladů získáváme poslední skutečnost, že rozdíly mezi těmito státy se zvětšily. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Teorie nerovnoměrného rozvoje

Teorii nerovnoměrného rozvoje vytvořil v 50. letech Albert Hirschman, který na dosavadních teoriích kritizoval omezenou využitelnost pro hospodářskou politiku. Zabýval se především otázkami rozvoje v rozvojových zemích, kdy zastával názor, že úkolem správné rozvojové strategie není nalézt optimální kombinaci dostupných zdrojů, ale nalézt zdroje nevyužívané. Podle Hirschmana je základním problémem rozvojových zemí neochota či neschopnost investovat kapitál. K řešení tohoto problému pak může pomoci kapitál zahraniční, který je možné nejen investovat, ale také pomocí něj schopnosti a dovednosti šířit. Teprve po doplnění růstové mentality a nastartování ekonomiky je vhodné podle Hirschmana doplnit pomocí zahraničního kapitálu nedostačující místní zdroje. (Viturka, 2007)

Co se týče samotné ekonomiky, vyzdvihoval ve svých pracích funkci dovozu, který vytváří trh a ukazuje potenciál země pro investory. Na druhé straně nepodporoval přílišné zásahy státu do fungování ekonomiky, neboť zastával názor, že nerovnovážený vztah je vždy a všude a není možné jej odstranit. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Teorie polarizovaného rozvoje

Jedná se o rozpracování teorie nerovnoměrného rozvoje J. Friedmannem v 60. letech 20. století. Byl prvním autorem, který zavedl pojem jádro-periferie. Teorie polarizovaného rozvoje zdůrazňuje význam institucionálních struktur a využívá koncept autority a podřízenosti. Friedmann se snažil o zasazení předchozích teorií do širšího rámce teorií společenského rozvoje. Vycházel z nerovnoměrného uspořádání moci jak v ekonomice, tak ve společnosti, což přinášelo prospěch právě pro jádra. Rozlišujícím znakem mezi jádrem a periferií byla míra jejich autonomie. Druhým znakem jádra pak byla vysoká schopnost tvorby inovací. Friedmann se snažil utřídit mechanismy, které by pomáhaly zabránit dalšímu posilování dominance jádra nad periferií. (Blažek, Uhlíř, 2011)

2.1.3 Strukturalistické přístupy

Neomarxistické teorie rozvoje - teorie závislosti

Neomarxisté považovali rozdíly v rychlosti růstu za důsledek nestability kapitalismu. Jakékoliv intervence státu byly podle jejich názoru neúčinné, neboť řešily pouze následky nikoliv příčiny. Teorie závislosti byla rozšířena především v Latinské Americe. Podle této teorie jádro využívalo slabosti periferií, jejichž závislost na jádru byla stále prohlubována. Hlavní příčinou závislosti bylo udržení exportu, což zemím znemožňovalo vytvořit vlastní domácí trh.

Mezi hlavní představitele tohoto směru patřili například Samir Amin nebo Andre G. Frank, který teorii závislosti odsuzoval. Frank se ve svých pracích zabýval otázkou, proč v některých závislých zemích došlo k rozvoji a v jiných ne. Dospěl k závěru, že země, které neoplývaly bohatými přírodními zdroji, zůstaly stranou zájmu a díky tomu se mohly rozvíjet. Na druhé straně země, které disponovaly přírodními zdroji, byly vykořisťovány tzv. mateřskými zeměmi, a proto nebyl prostor pro jejich rozvoj. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Teorie nerovné směny

Teorii nerovné směny vytvořil v 70. letech 20. století Argihiri Emmanuel, který kritizoval tradiční teorii komparativních výhod, dle které je obchod prospěšný pro obě zúčastněné strany. Emmanuel rozdělil ve své teorii státy do dvou skupin, a to na zaostalé a vyspělé. Tyto skupiny, potažmo státy v nich, se navzájem lišily výší mzdové hladiny. Příčinou zaostalosti určitých zemí byly obchodní vztahy s vyspělými oblastmi, které profitovaly z těchto obchodů. Ceny zboží podle jeho teorie nebyly určeny nabídkou a poptávkou, nýbrž výrobními náklady, což je hlavní důvod rozdílnosti ve výši mezd v jednotlivých zemích. Hlavním faktorem nerovné směny tak byla výše mezd, které byly ve vyspělých zemích označovány jako supermzdy, zatímco v rozvojových zemích bylo možné zahrnout pouze mzdy na úrovni existenčního minima. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Strukturalistický marxismus

Čelním marxistickým teoretikem byl bezpochyby David Harvey, jehož snahou bylo integrovat problematiku nerovnoměrného rozvoje s teorií krize kapitalismu. V rámci snahy o objasnění se soustředil především na úroveň lokální. Významný prvek jeho teorie tvoří analýza mobilního a nemobilního kapitálu, kdy právě nemobilní kapitál je nejvíce ohrožen znehodnocením právě díky své nemobilitě a dlouhé době návratnosti. Na ochranu tohoto typu majetku byly proto zřizovány teritoriální aliance, které Harvey považoval za nejvýznamnějšího aktéra regionálního rozvoje. Cílem aliance bylo zabránit znehodnocení nemobilního kapitálu a přenést případnou krizi jinam. Tímto přístupem ovšem docházelo pouze k oddalování řešení a krize se objevila později a ve větší míře. Z dlouhodobého hlediska podle Harveye neexistuje takové uspořádání prostoru, které by překonalo rozpory kapitalismu a zajistilo stabilitu. (Viturka, 2007)

Teorie mezoekonomiky

Hlavním představitelem teorie mezoekonomiky byl Stuart Holland, který ve svých pracích odmítal neoklasické teorie regionální rovnováhy. Kritizoval také dosavadní teorie, které byly založeny na podpoře výstavby infrastruktury státem, které podle jeho mínění nestačí na

vyrovnání následků, natož na odstranění příčin regionálních problémů. Hlavní příčinu problémů mezi regiony spatřoval v nerovném rozdělení moci ve společnosti. Klíčovou roli v jeho teorii hrály velké firmy, které vytvářejí zvláštní sektor, tzv. mezoekonomiku. Jedno až dvě procenta těchto velkých firem podle něj vytváří přes 50 procent veškeré produkce, tudíž tyto firmy často dosahují pozice monopolu či oligopolu. Z postavení těchto firem pak vyplývají určité možnosti boje s konkurencí. Především se jedná o možnosti využití levné pracovní síly, úpravy výše zisku mezi jednotlivými pobočkami firmy apod. Řešení těchto problémů Holland viděl v posílení regulační role státu a posílení úlohy odborů v dělnickém hnutí. Právě stát by mohl vyřešit nebo alespoň zmírnit meziregionální problémy pomocí fiskální politiky. (is.mendelu.cz, 2017b)

Teorie výrobních cyklů a teorie ziskových cyklů

Jedná se o dvě teorie z 60. a 80. let 20. století, které striktně nelze považovat za marxistické, neboť se od nich záměrně odlišují. Nicméně mají společného jmenovatele, a to vliv strukturalistického myšlení a snaha najít obecnou zákonitost založenou na principu vytváření zisku, která by sloužila k vysvětlení změny v rozvoji regionu. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Teorii výrobních cyklů rozvinul v 60. letech R. Vernon. Ve své práci vycházel z předpokladu, že každý region má různé dispozice pro výrobu určitého produktu. Tyto dispozice závisejí na životním cyklu výrobku. Pro tuto teorii byly vytvořeny tři fáze životního cyklu, a to nový výrobek, zralý výrobek a standardní výrobek. V průběhu daného cyklu se výroba přesouvá do takových oblastí, které pro ni poskytují nejlepší podmínky. V první fázi, tedy fázi nového výrobku, dochází k výrobě v nejvyspělejších regionech, které disponují určitými komparativními výhodami, jako jsou technologie a vysoká kvalifikace pracovních sil. Po ovládnutí počátečních problémů dochází k navýšení produkce a poklesu ceny, zároveň může dojít k přesunu výroby do jiných než nejvyspělejších regionů. Třetí fáze zahrnující standardizovaný výrobek znamená pro vyspělý region ztrátu komparativní výhody a dochází k útlumu výroby. Jako příklad výrobků, které tímto procesem prošly, se uvádí televizory, kalkulačky nebo v současnosti mobilní telefony. (Viturka, 2007)

Kritici teorie výrobních cyklů zdůrazňují především nesprávné pojetí vzniku nových produktů, podcenění vlivu meziodvětvových vazeb a také skutečnost, že firma vyrábí současně hned několik druhů zboží. Sám autor této teorie v pozdějších letech uznal omezenou platnost této teorie, mimo jiné díky pokročilé diferenciaci produkce a segmentaci trhů, což umožní výrobu různě kvalitního a nákladného zboží pro jednotlivé segmenty trhu. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Teorie ziskových cyklů se rozvíjela v 80. letech 20. století zejména díky A. Markusen. Anna Markusen vycházela z teorie výrobních cyklů, ovšem nevycházela z analýzy vývoje zralosti výrobku, nýbrž uvažovala, že prosperita regionu závisí na strategii korporací, které se snaží o tvorbu superzisků. Klíčovou roli v této teorii tedy tvoří právě firmy. Strategie firem je měněna v závislosti na tom, v jaké fázi ziskového cyklu se nachází. Hlavním mechanismem, který firmu nutí změnit strategii je považována změna v potřebě koncentrace a řídicích funkcí. A. Markusen rozlišovala pět fází zisku. První fáze, tzv. fáze nulových zisků, vyjadřuje vznik odvětví, kdy objem výroby je zanedbatelný a velmi nízká je i zaměstnanost. Druhá fáze je označována jako fáze superzisků, které umožňuje dočasná monopolní pozice. Uvažuje se zde inovační náskok a rychle se zvyšující zaměstnanost. Fáze třetí je fází normálních zisků, dochází ke snadnému vstupu dalších firem do odvětví a postupně dochází k nasycení trhu. Čtvrtá fáze normálních plus nebo normálních minus zisků označuje fázi po nasycení trhu. Poslední fází je fáze ztráty, což odpovídá odvětví zastaralému, kdy dochází k omezování případně k ukončení výroby. Na základě těchto fází autorka odvozovala změny firemních strategií a posloupnost lokalizačních tendencí. (Viturka, 2007)

Regulační teorie

Vznik regulační školy je datován do druhé poloviny 70. let 20. století ve Francii. Autory byli ekonomové levicové orientace Michel Aglietta, Robert Boyer a Alain Lipietz. Jejich teorie reagovaly na marxistické předchůdce, kteří nedokázali vysvětlit, proč dochází k hospodářskému růstu i přes rozpory a krize ve fungování ekonomiky. Základní myšlenkou byl předpoklad, že se v ekonomice objevují krizová období, která jsou dříve či později překonána. Regulační teorie se místo na stálost struktur zaměřila na studium relativní stálosti. Podle názorů autorů této teorie byla stabilita v čase dočasně umožněna, a to díky režimům akumulace. Od režimů akumulace se následně odvíjelo, zda se větším či menší část vytvořeného produktu investuje zpět do výroby nebo do spotřeby. Tímto způsobem bylo možné tlumit následky krizí, které se čas od času opakovaly.

Hlavním přínosem regulační teorie byla snaha o propojení vlivů politických, ekonomických i společenských. Dále pak můžeme za přínos považovat důraz na historický vývoj a snaha vysvětlit proč a jak došlo k mobilizaci rozvojového potenciálu v některých regionech a v jiných ne. (Blažek, Uhlíř, 2011)

2.1.4 Kriticko-realistické přístupy

Teorie prostorových dělb práce

Teorie prostorových dělb práce představovala zřejmě nejvýznamnější neomarxistickou teorií. Za jejím vznikem stála Doreen Massey jejíž přístup se snažil zdůraznit specifika jednotlivých regionů. Snahou bylo vytvoření obecné teorie, nikoliv nalezení řádu založeného na shodnosti nebo podobnosti regionů. Její analýzy se pokoušely spojit obecnou teorii regionálního rozvoje se specifickými rysy jednotlivých regionů. Obecná část její teorie se opírala o marxistickou analýzu výrobních vztahů, na druhé straně specifická část se věnovala analýze historických, kulturních, politických a ideologických charakteristik regionů. Podle Massey nebyl prostor pouze něco absolutního, nýbrž výsledkem sociálních vztahů a jejich vrstvení v průběhu času. Díky těmto vztahům nebylo možné oddělit prostor a společnost. Prostorová dělba práce byla založena na změně sociálních vztahů, které potažmo utvářely prostor ekonomický. Tyto změny souvisely mimo jiné se vznikem problémových regionů, z čehož vyplývá, že ekonomické a sociální změny přicházejí se změnami prostorovými. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Diskuze o lokalitách

80. léta 20. století lze považovat za velmi plodné období, co se britské geografie týče. V této době vzniklo několik významných teorií, které jak se později ukázalo, měly velký účinek. Teorie se zabývaly vztahem mezi obecným procesem globalizace a specifickými společenskými vztahy, čímž se staly centrem zájmu skupiny výzkumníků. Tito výzkumníci se zúčastnili projektu s názvem Proměny regionálního a sídelního systému (Changing Urban and Regional System – CURS). Projekt CURS byl zaměřen na studium sedmi odlišných lokalit v Británii a jeho cílem bylo objasnění rozdílných reakcí vybraných regionů na proces globalizace a restrukturalizace. Byly vybrány lokality, které v daném období prožívaly růst, ale i takové lokality, které byly dříve úspěšné, avšak postupně docházelo k jejich útlumu.

Autoři projektu chápali lokalitu jako prostor vhodný pro mobilizaci místních aktivit a potenciálu, který má však určitá omezení. Rozdílnosti regionů lze připisovat právě aktivitě aktérů a jejich schopnostem zapojit se do procesů, které probíhaly mimo nezávisle na regionu. Projekt CURS se setkal se značnou kritikou, především díky svým odvážným závěrům. (Viturka, 2007)

2.1.5 Institucionální směry

Významným představitelem institucionální ekonomie byl americký ekonom R. Nelson, který rozlišoval tři problémové oblasti, kterým se podle jeho názoru ekonomická teorie do té doby dostatečně nevěnovala. První oblast tvořila technologie a technologická inovace, přičemž právě inovace a tvorba nových postupů a řešení narušovaly rovnováhu trhu, tedy stav, který předpokládala klasická teorie. Proces technologie a inovace závisel především na historickém vývoji a byl považován za náhodný. Druhou oblast tvořily firmy, které podle Nelsona většina ekonomů podceňovala a chápala příliš jednoduše. Ekonomové viděli firmy pouze jako izolované, anonymní aktéry. Naopak Nelson se snažil pochopit princip fungování firem, jejich vztahy s konkurencí a dodavateli. Třetí oblast představovaly instituce v nejširším slova smyslu.

Institucionální směry v teorii zažily velký rozmach od konce 70. let 20. století. Společným jmenovatelem těchto teorií byla snaha propojit vysvětlení příčin rozdílů mezi regiony a důraz na význam znalostí a inovací, aby docházelo k vytvoření a udržení konkurenční výhody. Dalším společným znakem byla také koncepční neutříděnost a nejednoznačnost, a to díky značnému počtu pojmů, jako například učící se region, klastr či trojitá šroubovice. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Teorie výrobních okrsků a teorie flexibilní specializace

Mezi hlavní autory teorie výrobních okrsků byli italští ekonomové Bagnasco, Becattini a Brusco z období přelomu 70. a 80. let. Navázali tak na Alfreda Marshalla, který definoval aglomerační úspory, které představovaly specifické vnější úspory. Souvisely s lokalizací průmyslové aktivity a projevovaly se lepší dostupností informací, pracovní síly a úsporami, které vznikaly používáním strojního vybavení. Italští ekonomové se zaměřili na oblasti, které nepatřily mezi tradiční průmyslové oblasti (jako Lombardie nebo Piemont). První jmenovaný, Bagnasco, poukázal na skutečnost, že právě tyto oblasti zaznamenaly po válce nečekaný růst, který byl způsoben spoluprací místních komunit a pocitem sounáležitosti s místní kulturou. Podobně i Brusco a Becattini viděli příčinu úspěchu ve velkém podílu malých a velmi malých firem, které spolu vzájemně spolupracovaly. Tyto malé firmy využívaly flexibilní technologie, které umožňovaly levnější výrobu. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Problémem je nepřenositelnost této teorie na jiné regiony, neboť socio-ekonomické faktory jsou v každé oblasti specifické. Lze přenést pouze endogenní prvky jako důraz na potenciál a aktivitu. V neposlední řadě také zmenšovala možnost využití této teorie

skutečnost, že většina studií zaměřených na výzkum výrobních okrsků byla publikována v italštině. Tento fakt omezil dostupnost teorií světové komunity. (Viturka, 2007)

Teorie učících se regionů

Teorie učících se regionů vycházela z předpokladu, že zdrojem konkurenceschopnosti v 21. století budou vědomosti, schopnost se učit a vytvářet klima, které bude napomáhat inovacím. Problematika učení se avšak nebyla spojována pouze s vyspělými obory a vývojem technologií, ale se všemi obory. Nejstrategičtější surovinou jsou právě znalosti a učení se je rozhodujícím procesem, co se udržitelné konkurenceschopnosti týče. Autoři soudili, že učení a inovace neprobíhají izolovaně, ale jsou výsledkem vztahů mezi firmou a jejím prostředím. Prostředí bylo chápáno jako síť vztahů s dalšími firmami, ale i jako obecný rámec pro činnost firmy. Hlavním přínosem byla snaha systematicky analyzovat procesy, díky kterým docházelo v regionech k vytváření a udržení nových poznatků a vědomostí. (Viturka, 2007)

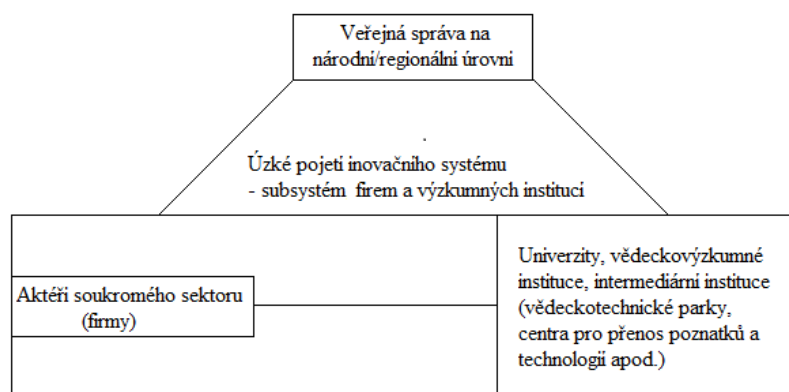
Regionální inovační systémy

S pojmem regionální inovační systém přišel jako první britský geograf Philip Cooke na počátku 90. let 20. století. Inspiraci hledal v dílech Freemana a Lundvalla o národních inovačních systémech. Tyto systémy zdůrazňovaly význam státu při tvorbě a šíření inovací. Regionální inovační systém je jakousi podporou konkurenceschopnosti firem. Klíčovým argumentem je vzájemná blízkost mezi aktéry, která umožňuje tvoření, akumulaci a následné využití znalostí, a to právě díky síti mezi firmami. Tato teorie zdůrazňuje roli kolektivního učení a především vzájemné spolupráce. V rámci regionálních inovačních systémů dochází k rozlišení čtyř základních dilemat, kdy každé dilema má v každém typu regionálního inovačního systému jiný způsob řešení. Mezi tato dilemata patří překročení hranic mezi výzkumem a vývojem na jedné straně a inovacemi na té druhé, dilema mezi místními a globálními znalostmi, dilema mezi existujícími průmyslovými tradicemi a novými technologiemi a dilema mezi globálně úspěšnými firmami a malými a středními podniky. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Triple helix

Za autory konceptu triple helix (trojitá šroubovice) jsou považováni Henry Etzkowitz a Loet Leydesdorff. Podle samotných autorů se nejedná o novou teorii, nýbrž o analytický nástroj. Při tvorbě se autoři inspirovali biologií, kde je pojmem dvojitá šroubovice označována struktura molekuly DNA. Výchozí myšlenkou bylo přesvědčení, že tvorbě inovací napomáhá vzájemná spolupráce mezi relevantními aktéry. Za základní aktéry Etzkowitz považoval firmy, univerzity a vládu zejména na národní a regionální úrovni

(viz Obrázek 3). Tito aktéři by měli mít povědomí o potřebách a problémech zbyvajících dvou aktérů, což je považováno za nezbytný předpoklad pro fungování spolupráce. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Obrázek 3: Triple helix

Zdroj: Vlastní zpracování podle Blažek, Uhlíř, 2011

Koncept triple helix je inovačním modelem, který má na rozdíl od molekuly DNA nižší míru stability. Důvodem nižší stability jsou rozdíly mezi kulturní a biologickou evolucí, kdy kulturní evoluce je stejně jako biologická ovlivňována náhodnými jevy, ale také je významně hnána jednotlivci a jejich skupinami. Jedná se o model, který utvářejí tři hlavní dimenze. První dimenzí je vnitřní transformace. Vnitřní transformace představuje vytváření nových a intenzivních vazeb mezi jednotlivými firmami. Druhá dimenze zahrnuje vzájemné ovlivňování ostatních aktérů. Příkladem takového ovlivňování může být změna legislativy v oblasti duševního vlastnictví, podpora mobility vědeckých pracovníků či financování výzkumu. Třetí dimenzí je tvorba nové sítě vztahů a organizací, s cílem získat nové myšlenky a technologie. Aby tento koncept mohl fungovat, je nutný vzájemný respekt a uvědomění si vzájemné závislosti, ba dokonce i částečného překrývání rolí. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Klastry

Klastry jsou označovány jako jeden z nejpobulárnějších konceptů současného regionálního rozvoje. V řadě států jsou součástí průmyslových politik, mimo jiné i v České republice. Hlavním strůjcem popularity klastrů je americký expert Michael Porter, který chápal konkurenceschopnost jako exportní úspěšnost firem, která závisí na čtyřech hlavních skupinách faktorů. První skupina je tvořena firemní strategií, druhá skupina obsahuje faktory, které charakterizují kvalitu a cenu, dále pak náročnost trhů a zákazníků a poslední skupina obsahuje faktory kvality návazných a podpůrných odvětví. Porter také předpokládal, že čím

rozvinutější budou vazby mezi těmito čtyřmi skupinami faktorů, tím větší bude produktivita firem.

Podstatným přínosem Portera je zdůraznění skutečnosti, že celkový úspěch firem nezávisí pouze na nich, ale také na okolním prostředí, ve kterém se nacházejí. Otázka lokalizace tedy pro firmy není otázkou druhotnou, nýbrž strategickou. Geografickou koncentrací firem podle Portera totiž dochází k posílení intenzivních vazeb mezi výše zmíněnými skupinami faktorů, což podporuje konkurenceschopnost. (Blažek, Uhlíř, 2011)

Globální komoditní řetězce, globální hodnotové řetězce, globální produkční sítě

Globální komoditní řetězce (dále GCC) jsou chápány jako organizované sítě obchodu a služeb, které se vyskytují okolo jednoho produktu či komodity. Jejich snahou je analyzovat aktéry, kteří jsou zapojeni do výroby a distribuce produkce. Globální hodnotové řetězce (dále GVC) se na rozdíl od GCC zaměřily na ekonomickou stránku. Podstatným prvkem je zde hodnota, která byla v rámci daného řetězce vytvořena. Nejmladší teorií jsou globální produkční sítě. Tato teorie rozšiřuje GCC a GVC o význam institucionálního a regulatorního rámce. Institucionální rámec může mít vliv jak na lokální, tak na globální úrovni, neboť mohou snadno ovlivňovat úroveň mezd a pracovní podmínky. (Vyšatová, 2015)

Cílem těchto teorií bylo pochopení faktorů a procesů, které utvářejí současnou globální ekonomiku. Základním východiskem pro tyto teorie byla skutečnost, že k výrobě je využíváno know-how, suroviny, kapitál a lidská práce z celého světa. Aby mohlo dojít k optimálnímu propojení těchto zdrojů, je zapotřebí specifický způsob organizace výroby. Smyslem je tedy chápat dynamiku rozvoje na všech úrovních současně. (Blažek, Uhlíř, 2011)

2.2 Regionální politika EU

2.2.1 Programové období 2014-2020

Příprava na programové období 2014-2020 získala v roce 2011 podobu návrhu legislativního balíčku, který vymezuje politiku soudržnosti EU. Evropská komise mimo jiné navrhla několik změn, které se týkají zaměření na priority strategie Evropa 2020, podpory integrovaného programování, posilování územní soudržnosti a zaměření na výsledky. Po schválení návrhu následovalo navržení rozpočtu. Celkový navrhovaný rozpočet v částce 376 miliard eur je zaměřen na přeshraniční projekty v oblasti dopravy, energetiky a informačních technologií. (EU a Evropská komise, 2011)

Co se týče cílů daného programového období, došlo oproti předchozímu období k jejich snížení ze tří na dva cíle.

Cíl 1: Investice pro růst a zaměstnanost. Prostřednictvím tohoto cíle budou podporovány aktivity týkající se trhu práce a vzdělanosti, inovací, výzkumu a vývoje, rozvoje podnikání, ochrana životního prostředí a integrovaný rozvoj území. Na financování bylo vyčleněno zhruba 97,2% finančních prostředků a k jeho financování bude docházet prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a také Fondu soudržnosti.

Cíl 2: Evropská územní spolupráce, která spočívá v národní a meziregionální územní spolupráci, ale také ve spolupráci přeshraniční. Na financování tohoto cíle bylo z rozpočtu vyčleněno zhruba 2,8% finančních prostředků a stejně jako v předchozím programovém období bude financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. (Zlámal, 2016)

2.2.2 Evropské fondy jako nástroj regionální politiky

Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) je v rámci objemu finančních prostředků největším finančním nástrojem regionální politiky EU. Zaměřuje se na financování rozvoje zemí, které zaostávají nebo u nichž se projevují výrazné ekonomické či sociální rozdíly. Přispívá k rozvoji dopravní infrastruktury, k výzkumu, k ochraně životního prostředí, k růstu malých a středních podniků, k posilování genderové rovnosti a dalších. (Lacina, 2007)

Evropský sociální fond (ESF) je hlavním prostředkem EU, jehož cílem je investice do lidských zdrojů. Jeho cílem je nabízet více možností zaměstnání, podpora kvality vzdělávání a zlepšení situace obyvatel žijících na hranici chudoby. ESF přispívá k integraci nezaměstnaných zpět na trh práce, k podpoře dlouhodobě nezaměstnaných osob, k podpoře žen na mateřské a rodičovské dovolené, k adaptaci pracovníků na změny a mimo jiné také k posílení lidského kapitálu. (Lacina, 2007)

Fond soudržnosti (FS) se zaměřuje na financování projektů životního prostředí a transevropských dopravních sítí. Podpora je podmíněna dvěma faktory. Prvním je výše hrubého národního důchodu, měřená paritou kupní síly, která nesmí překročit 90% průměru EU. Druhým faktorem je nutnost realizace programu hospodářské konvergence členským státem. (Lacina, 2007)

Evropský námořní a rybářský fond (ENRF) je prostředkem pro podporu společné rybářské politiky a aktivit zaměřených na řízení zdrojů souvisejících s rozvojem rybářského výrobního odvětví a zpracování ryb. Cílem podpory je ochrana životního prostředí

a přírodních zdrojů, udržitelná rovnováha mezi zdroji a kapacitou loďstva a posílení konkurenceschopnosti provozních struktur a rozvoj ekonomických společenství v odvětví rybolovu. (Zlámal, 2016)

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) je nástrojem především pro podporu venkova. Poskytnuté prostředky mají za cíl zvýšit konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví, zlepšit životní prostředí a krajinu společně s kvalitou života na venkově. Všechny tyto cíle mají být dosaženy na základě trvale udržitelného rozvoje regionů v celé EU. (Dotační.info, 2017)

2.3 Regionální politika ČR

V rámci Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020 byl vymezen globální cíl, který spočívá v zajištění dynamického a vyváženého rozvoje území ČR s ohledem na kvalitu života a životního prostředí. Druhou oblastí, na kterou je globální cíl zaměřen, je snaha o snižování regionálních rozdílů a umožnění využití místního potenciálu pro posílení konkurenceschopnosti jednotlivých regionů. Tento globální cíl je dále v dokumentu rozdělen do čtyř základních cílů, kdy každý základní cíl v sobě ukrývá určité prioritní oblasti.

Růstový cíl představuje podporu zvyšování konkurenceschopnosti a využití ekonomického potenciálu regionů. V rámci tohoto cíle jsou vymezeny dvě hlavní priority, a to priorita využití potenciálu rozvojových území a priorita rozvoje klíčové infrastruktury nadregionálního významu.

Priorita 1: Využití potenciálu rozvojových území je zaměřena na podporu podnikání v oblastech technologicky náročné výroby, ve službách náročných na znalosti, v oblasti vědy, výzkumu, vývoje a inovací a posílení propojenosti trhu práce se vzdělávacím systémem. Cílem této priority je posílit území jako dynamické póly růstu, které budou mít odpovídající infrastrukturu a přenos těchto rozvojových impulsů do zázemí těchto pólů. Mezi navrhovaná opatření, která by přispěla ke splnění této priority, patří podpora transferu znalostí v rámci výzkumného a podnikatelského sektoru, podpora rozvoje univerzit a výzkumných institucí, podpora integrovaných dopravních systémů, zkvalitnění infrastruktury a adaptabilita trhu práce.

Priorita 2: Rozvoj klíčové infrastruktury nadregionálního významu je zaměřena na podporu rozvoje silniční, železniční a technické infrastruktury. Cílem je vytvoření středisek se vzájemným propojením, odpovídající infrastrukturou, která v současné době neexistuje či její stav limituje konkurenceschopnost a rozvoj těchto území. Mezi navrhovaná opatření pro

splnění této priority patří modernizace silniční infrastruktury, železniční sítě a rozšíření s následnou modernizací energetických sítí.

Vyrovňovací cíl představuje zmírnění prohlubování negativních regionálních rozdílů. V rámci tohoto cíle jsou vymezeny tři priority, a to zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území, vyvážený rozvoj stabilizovaných území a oživení periferních území.

Priorita 3: Zkvalitnění sociálního prostředí rozvojových území je zaměřena na tvorbu kvalitních podmínek pro život obyvatelstva rozvojového území. Hlavním cílem priority je zajištění kvalitního života obyvatel v jednotlivých regionech a eliminovat jejich sociální problémy. Mezi navrhovaná opatření patří zvýšení kvality a vybavenosti veřejnými službami, rozvoj a zlepšování podmínek pro volnočasové aktivity obyvatel a pro využití kulturního potenciálu a podpora bydlení jako nástroje sociální soudržnosti.

Priorita 4: Vyvážený rozvoj stabilizovaných území je zaměřena na tvorbu kvalitních životních podmínek obyvatel ve stabilizovaných územích. Klade důraz na rozvoj funkčních regionů, dostupnost veřejných služeb, dopravní dostupnost a podporuje inovační rozvoj podniků. Cílem priority je podpora rozvoje stabilizovaných území, snížit nerovnosti v dostupnosti veřejných služeb, zvýšit úroveň inovací v podnikatelském sektoru a snížit nesoulad mezi regionální nabídkou a poptávkou na trhu práce. Mezi navrhovaná opatření patří zajištění odpovídající kapacity infrastruktury veřejných služeb, zlepšení vnitřní a vnější obslužnosti území a podpora inovací v podnikání.

Priorita 5: Oživení periferních území je zaměřena na podporu rozvoje periferií v ČR. Cílem je stabilizace periferních území a zabezpečení jejich budoucího rozvoje a především snaha snížit míru nezaměstnanosti v oblastech s nadprůměrnými hodnotami. Mezi navrhovaná opatření patří podpora rozvoje lokální ekonomiky, podpora zvýšení kvality pracovní síly a zajištění základních služeb a obslužnosti.

Preventivní cíl představuje posílení environmentální udržitelnosti. V rámci tohoto cíle jsou vymezeny dvě priority, a to ochrana a udržitelné využívání zdrojů v regionech a ochrana přírody a krajiny, kvalitní a bezpečné prostředí pro život.

Priorita 6: Ochrana a udržitelné využívání zdrojů v regionech je zaměřena na zajištění ochrany a udržitelného využití půdy a hornin na místní i regionální úrovni, na ochranu zdrojů pitné vody, efektivní využití obnovitelných zdrojů energie a v neposlední řadě snižování znečištění ovzduší a emisí skleníkových plynů. Mezi navrhovaná opatření patří odstraňování starých ekologických zátěží, revitalizace brownfields a území po bývalé těžbě nerostných surovin, využívání obnovitelných zdrojů energie a podpora úspor energie ve vazbě na místní

podmínky, snížení produkce komunálních odpadů a zvýšení jejich využití, omezování negativních vlivů dopravy a udržitelné užívání vodních zdrojů.

Priorita 7: Ochrana přírody a krajiny, kvalitní a bezpečné prostředí pro život je zaměřena na ochranu a obnovu přirozené funkce přírody a krajiny, omezení rizik vzniku a dopadů přírodních pohrom a podporu komplexních pozemkových úprav. Mezi navrhovaná opatření patří zlepšení kvality prostředí v sídlech, ochrana a rozvoj krajinných hodnot, posílení preventivních opatření proti vzniku živelních pohrom a obnova území po vzniku živelních pohrom.

Institucionální cíl představuje optimalizaci institucionálního rámce pro rozvoj regionů. V rámci tohoto cíle jsou vymezeny dvě priority, a to zkvalitnění institucionálního rámce pro rozvoj regionů a podpora spolupráce na místní a regionální úrovni.

Priorita 8: Zkvalitnění institucionálního rámce pro rozvoj regionů je zaměřena na zefektivnění veřejné správy, zlepšení řízení regionálního rozvoje a zlepšení strategického a územního plánování. Mezi navrhovaná opatření patří zkvalitňování administrativních kapacit veřejné správy, zkvalitnění systémového rámce podpory regionálního a místního rozvoje a informační a komunikační podpora fungování územní veřejné správy.

Priorita 9: Podpora spolupráce na místní a regionální úrovni je zaměřena na vyšší kvalitu využívání strategických dokumentů, systematizaci spolupráce obcí a měst. Mezi navrhovaná opatření patří posílení strategických a koncepčních nástrojů a přístupů k místnímu a regionálnímu rozvoji a podpora meziobecní a regionální spolupráce. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017)

3 GENDER

Pod pojmem gender se skrývá především sociálně a společensky podmíněné očekávání, předsudky, kulturní rozdíly a nepochybně také specifika v postavení žen a mužů. V dnešní době jej lze chápat jako nástroj moderní společnosti, který umožňuje sledovat rozdíly z hlediska žen a mužů v různých sociálních kontextech, ale také porušování lidských práv. Jedná se tedy o jakousi sociální kategorii společnosti žen a mužů. Na druhé straně pojem gender v češtině označuje také pohlaví či sex. Z pohledu těchto fyziologických rozdílů, které se zejména týkají pohlavních orgánů a reprodukčních dispozic, pak hovoříme o kategorii biologické. (Věšíňová, Maříková, 1999)

Genderem se společnost a literatura zabývá od okamžiku nástupu feministických hnutí (19. století). Nejdříve se jednalo pouze o oblast filozofie a politického tlaku, později se gender objevil také v právní oblasti, kde se usilovalo o rovnost mezi ženami a muži. (Koldinská, 2010)

V souvislosti s genderem se objevuje také často používaný pojem gender mainstreaming. Jedná se o nástroj, pomocí něhož má být prosazována materiální rovnost mezi ženami a muži. Perspektiva vyrovnanosti by měla prostupovat všemi procesy ve všech oblastech politiky. S tím souvisí genderová analýza, která by měla předcházet každému rozhodnutí. Cílem analýzy je předejít škodlivým účinkům rozhodnutí na jednu z genderových skupin (žen či mužů). (Fórum 50%, 2018a)

3.1 Právní zabezpečení rovnosti žen a mužů

3.1.1 Mezinárodní právo

K všeobecnému rozvoji mezinárodního práva přispěly dvě světové války, po nichž si společnost uvědomovala, že nic podobného by se již nemělo v lidských dějinách opakovat. Významný rozvoj tedy souvisí především s druhou polovinou 20. století. Avšak již bezprostředně po první světové válce vznikla Mezinárodní organizace práce (1919). **Mezinárodní organizace práce** (dále jen MOP) je specializovaná organizace, která má za cíl prosazování lidských a pracovních práv a také sociální spravedlnosti. Byla jednou z prvních organizací, která prosazovala ukotvení rovnosti žen a mužů do závazných mezinárodních smluv. Na rovnost pohlíží z hlediska ochrany zdraví při práci, přístupu k zaměstnání a dalších oblastí. (Koldinská, 2010)

Podstatou MOP je spolupráce mezi vládami a organizacemi pracovníků a zaměstnavatelů. Tato spolupráce následně slouží jako prostředek při podpoře jak sociálního, tak hospodářského pokroku. Hlavním cílem je sloužit potřebám pracujících lidí tím, že spojí jednotlivé vlády, zaměstnavatele a pracovníky a společně stanovují pracovní standardy a vytváří různé programy podpory. Veškeré tyto činnosti jsou v rámci MOP vykonávány prostřednictvím tří hlavních orgánů. Prvním z nich je *Mezinárodní konference práce*, jejímž úkolem je stanovit pracovní standardy a obecné zásady MOP. Druhým orgánem je *statutární orgán*, který je výkonnou radou MOP a jeho úkolem je rozhodovat o politice MOP a stanovení rozpočtu. Posledním orgánem je *Mezinárodní úřad práce*, který je považován za ústřední bod veškerých aktivit MOP. (International Labour Organization, 2018)

Dalším orgánem, který se problematikou rovnosti žen a mužů zabývá, je **Organizace spojených národů** (dále jen OSN). Tato organizace vznikla v roce 1945 v San Francisku, kde na společné schůzi zástupci 50 zemí vytvořili Chartu OSN. Již z názvu organizace vyplývá, že klade velký důraz právě na rovnost, a to mezi jednotlivými národy i pohlavími. V rámci OSN byla taktéž přijata Všeobecná deklarace lidských práv. Jedná se o závazný dokument, který zakotvil základní lidská práva, avšak svou pozicí v mezinárodním právu není příliš významným pramenem práva. Tato nízká míra závaznosti je dána faktem, že neobsahuje jakýkoliv kontrolní mechanismus, podle kterého by bylo možné tato lidská práva vymáhat.

Přínos OSN do problematiky rovnosti žen a mužů je vysoce významný. Mezi ty hlavní patří zavedení mezinárodního mechanismu, jehož úkolem je eliminovat diskriminaci žen. Dále pak široký záběr v oblasti právního a společenského postavení žen, účinný nástroj aplikace Úmluvy a jasné a více zavazující formulace. (Koldinská, 2010)

3.1.2 Evropská unie

Klíčovým prvkem práva Evropské unie (dále jen EU) je zásada rovnosti. Vzhledem k tomu, že legislativa EU je pro všechny státy, které jsou jejím členem závazná, musí tyto jednotlivé země tento princip důsledně uplatňovat. Již při zakládání EU v roce 1957 byla ve Smlouvě o založení Evropského hospodářského společenství zmínka o stejné odměně za stejnou práci. Významným milníkem byla Amsterodamská smlouva z roku 1997, která rovnost žen a mužů zahrnula mezi základní principy Společenství.

Stejně jako OSN vytvořila Všeobecnou deklaraci lidských práv, tak i EU respektive Evropská rada rozhodla o vytvoření dokumentu, ve kterém budou uvedena základní lidská práva občanů. Tvorba tohoto dokumentu trvala téměř rok a v roce 2000 byla Listina základních práv EU deklarována na zasedání v Nice. (Suchomelová, Zajíčková, 2006)

Listina (Charta) základních práv EU obsahuje oblast důstojnosti, svobody, rovnosti, solidarity, občanských práv a soudnictví. Zejména v oblasti rovnosti tento dokument zakazuje jakoukoliv formu diskriminace, respektuje kulturní, náboženskou a jazykovou rozmanitost a zejména také vyžaduje zajištění rovnosti žen a mužů ve všech oblastech. Na druhé straně nevyklučuje přijetí opatření, které by poskytovalo výhody méně zastoupenému pohlaví. (Euroskop.cz, 2018)

Dalším důležitým dokumentem EU je Evropský pakt pro rovnost žen a mužů pro období 2011-2020. Cílem tohoto paktu je podpora opatření, jejichž výsledkem bude odstranění rozdílů mezi ženami a muži na trhu práce, větší rovnováha mezi osobním a pracovním životem a posílení řízení prostřednictvím začleňování zásady rovnosti. (COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, 2018)

3.1.3 Česká republika

Otázkami týkajícími se genderu se zabývali lidé na tehdy československém území již v polovině 19. století. V té době se začala projevovat snaha o emancipaci žen prostřednictvím feministických hnutí. Později v 19. a zejména ve 20. století se ženy sdružovaly do ženských spolků a organizací. Hlavním cílem těchto skupin bylo rovné zacházení s muži a ženami. Významný zlom nastal v roce 1920, kdy první československá ústava zaručovala mimo jiné rovnost mezi pohlavími a ženám přiznala volební právo. Československo tak bylo jednou z prvních evropských zemí, která zaručovala ženám volební právo.

Dalším významným krokem bylo zaměstnávání žen po druhé světové válce. Ovšem zde je nutné zmínit, že tento jev byl způsoben díky nízkým mzdám. Aby bylo v té době možné uživit rodinu, nezbývalo ženám nic jiného než do práce nastoupit. Rok 1989 byl dalším významným milníkem. V České republice se objevovaly jevy, které byly již řadu let kritizovány a řešeny i v jiných zemích: vyšší nezaměstnanost žen, rozdíly v odměňování i diskriminační chování vůči ženám. Právě díky tomu, že tyto jevy byly veřejně diskutovány, objevily se první snahy o řešení legislativní cestou. (Koldinská, 2010)

Důležitým krokem byla příprava České republiky na vstup do Evropské unie. V roce 1998 vláda přijala usnesení o Prioritách a postupech vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže v České republice. Ačkoliv se nejednalo o zákon, poprvé došlo k zavedení mechanismu, který podporoval vytváření zákonů o rovném zacházení a jejich prosazování v budoucnosti. Poté bylo rovné zacházení a zákaz diskriminace ukotveno v zákoníku práce (zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce) a v zákoně o zaměstnanosti (zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti). (Formánková et al., 2015)

Vzhledem k tomu, že Česká republika nesplňovala evropské standardy a chyběla zde ochrana před diskriminací z důvodu genderu, přijala Poslanecká sněmovna v roce 2009 tzv. antidiskriminační zákon. První návrh byl připraven v roce 2004 a o rok později byl předložen ke schválení. Ke schválení ovšem nedošlo, a proto v roce 2007 Vláda předložila Poslanecké sněmovně již druhý návrh. Avšak i zde se vyskytl problém, neboť v květnu roku 2008 tento návrh vetoval prezident republiky. Nicméně v červnu 2009 Poslanecká sněmovna prezidentské veto přehlasovala a zákon byl přijat. (Koldinská, 2010)

Podle zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů je vymezeno právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace ve věcech týkajících se práva na zaměstnání, přístupu k povolání, členství v odborových organizacích, sociálního zabezpečení, přístupu ke zdravotní péči, přístupu ke vzdělání a dalších. (zákon č. 198/2009 Sb.)

Problematika genderu se nicméně objevuje i v oblasti rozvojových projektů. Většina těchto projektů uplatňuje tzv. WID/GAD přístup. První zkratka WID (Women in Development) cílí na zahrnutí žen do lokálních projektů. Tento přístup souvisí s postavením žen v rozvojových zemích, kde jsou víceméně vyloučeny z možnosti podílet se na ekonomických a politických rozhodnutích. Druhá zkratka GAD (Gender and Development) zahrnuje přístup, který se vyvinul právě z WID. Jeho ideou je plné zahrnutí mužů a žen do tvorby a implementace rozvojových projektů. Dnes je již zcela běžně součástí téměř všech mezinárodních projektů, u nichž je předpoklad, že obě pohlaví mohou užívat stejných výhod (např. přístup k půdě, vzdělání a zdravotní péči). Ovšem aplikace GAD není bezproblémová. Jeho aplikace nepřinesla požadované výsledky. Selhání může být podle odborníků způsobeno nedostatečnou senzitivitou vzhledem k lokální struktuře a organizaci genderových vztahů. (Homrová, 2018)

4 GENDEROVÁ VYROVNANOST V ZASTUPITELSKÝCH SBORECH

Cílem této práce je posouzení genderové vyváženosti z hlediska problematiky rozvoje regionů České republiky. Pojem genderové vyváženosti je v dnešní době významně skloňován ve všech oblastech společenského života. I z tohoto důvodu je upravován celou řadou zákonů, předpisů i dokumentů. Jedná se o problematiku, která je řešena na mezinárodní, evropské i národní úrovni.

Základním cílem následujících analýz je zodpovědět následující výzkumné otázky:

- **Dosahuje Česká republika genderové vyrovnanosti v oblasti regionálního rozvoje?**
- **Platí nepřímá úměrnost mezi zastoupením žen v regionálním rozvoji a velikostí území? Tedy čím nižší velikost územní jednotky, tím větší zastoupení žen ve volených a výkonných orgánech obcí?**

V průběhu vývoje lidstva docházelo k významným změnám. Po celá staletí byl pojem genderové vyrovnanosti neznámým. Ženy měly přesně definovaná práva a povinnosti a jejich životní náplní byla především péče o domácnost a rodinu. S prvními projevy feministických hnutí docházelo ke zlepšování pozice žen, které dokázaly vybojovat postavení, které v dřívějších dobách náleželo pouze mužům. Staly se tak rovnoprávnými partnerkami mužů. Ovšem často pouze na formální úrovni. Tento problém se týká také politické oblasti a oblasti rozhodovacích procesů, kde je žena stále zastoupena pouze minimálně. Alespoň tedy v českých zemích.

Mezi základní znaky demokratického zřízení státu patří svobodný projev občanů žijících na daném území. Jednou z možností jak tento projev uplatnit jsou právě volby. Ve volbách občané volí své zástupce, kteří budou v blízké budoucnosti prosazovat jejich zájmy. Nutnou podmínkou pro možnost volit své zástupce je dosažení věku 18 let. V České republice dochází k celé řadě volebních procesů.

Prvním z nich jsou **volby do Evropského parlamentu**, které upravuje zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů. Na základě tohoto zákona jsou voleni poslanci Evropského parlamentu na 5 let prostřednictvím tajného hlasování, přičemž volebním obvodem je území celé České republiky. (zákon č. 62/2003 Sb.)

Druhým volebním procesem je **volba prezidenta republiky**, která je upravena zákonem č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů. Při těchto volbách

je prezidentem zvolen takový kandidát, který získá nadpoloviční většinu platných hlasů. Pokud k tomu nedojde v prvním kole voleb, dojde k vyhlášení druhého kola. Druhé kolo se koná 14 dní po začátku kola prvního. Do tohoto kola postupují dva kandidáti, kteří v prvním kole získali nejvíce hlasů. Prezidentem republiky se následně stane kandidát s nadpoloviční většinou. Prezident České republiky je volen na pětileté období a může být zvolen pouze dvakrát. Poté musí být prezidentem zvolen jiný kandidát. V České republice se již konaly tyto volby dvakrát a v obou případech byl prezidentem zvolen Miloš Zeman. (zákon č. 275/2012 Sb.)

Třetím, velmi významným, volebním procesem jsou **volby do Parlamentu**. Tuto oblast upravuje zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů. Parlament se skládá ze dvou komor. První komorou je Senát, který má 81 senátorů. Tito senátoři jsou voleni na šestileté volební období a každé dva roky dochází k výměně jedné třetiny senátorů. Podmínkou pro zvolení do této komory je dosažení věku 40 let. Druhou komorou je Poslanecká sněmovna, která má 200 poslanců volených na čtyřleté volební období. Podmínkou pro zvolení do této komory je dosažení věku 21 let. (zákon č. 247/1995 Sb.)

Čtvrtým volebním procesem jsou **volby do zastupitelstev krajů**. Tuto oblast upravuje zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. Volby do zastupitelstev krajů budou podrobněji rozebrány níže.

Pátým typem voleb jsou **volby do zastupitelstev obcí**, které upravuje zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Stejně jako ostatní typy voleb i tyto probíhají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Funkční období zastupitelstev je stejně jako u Poslanecké sněmovny čtyřleté. (zákon č. 491/2001 Sb.)

Zvláštním typem voleb je tzv. **referendum**, které bylo v České republice uplatněno pouze jednou. Provádění referenda upravuje zákon č. 114/2003 Sb., o provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii a o změně některých zákonů. Jak již z názvu zákona vyplývá, bylo toto referendum určeno pro vyjádření souhlasu či nesouhlasu českých občanů s přistoupením k Evropské unii. (zákon č. 114/2003 Sb.)

Pro tuto část práce byla vybrána pro posuzování genderové vyváženosti oblast zastupitelských sborů v České republice na jednotlivých úrovních regionů. Konkrétně byly vybrány volby do Poslanecké sněmovny, volby do krajských zastupitelstev, volby

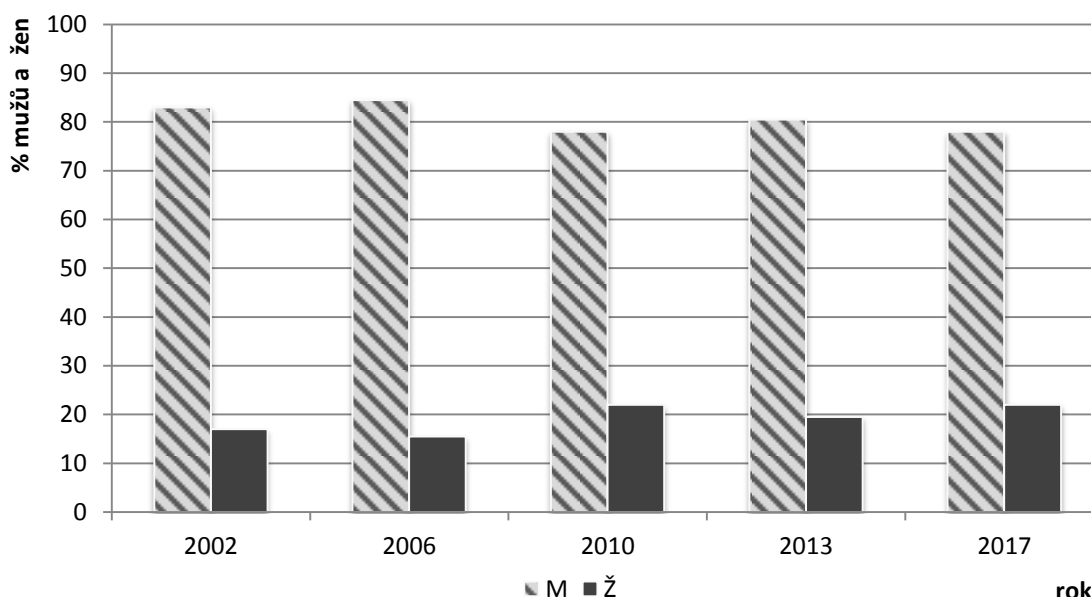
v jednotlivých krajských městech a poslední úrovní byly volby do zastupitelstev obcí ve vybraném kraji.

Veškerá data pro tuto oblast práce byla použita ze serveru Volby.cz, který shromažďuje podrobné údaje o jednotlivých termínech voleb. U každé sledované úrovně byla vybrána data za posledních pět termínů voleb. Po zpracování jednotlivých dat a vypočítání potřebných doplňujících údajů následuje vyhodnocení vývoje v konkrétní oblasti. Cílem je zhodnotit situaci na jednotlivých úrovních a následně posoudit případnou provázanost výsledků s velikostí daného regionu.

4.1 Volby do Poslanecké sněmovny

Pro potřeby této diplomové práce byla v první části vybrána oblast voleb do Poslanecké sněmovny (dále jen PS). Jak již bylo výše zmíněno, je Poslanecká sněmovna druhou komorou Parlamentu České republiky. Zahrnuje 200 poslanců volených na čtyřleté volební období. Podmínkou pro zvolení do této komory je dosažení věku 21 let.

Pro provedení analýzy genderové vyrovnanosti v PS České republiky byly vybrány roky 2002, 2006, 2010, 2013 a 2017. Požadovaným cílem genderové vyrovnanosti je, aby v PS bylo zastoupení žen 50% a stejné zastoupení i u mužů (tedy také 50%). Ovšem po prozkoumání výsledků jednotlivých termínů voleb si můžeme povšimnout, že k této rovnosti ani zdaleka nedochází (viz Obrázek 4).

Obrázek 4: Zastoupení žen a mužů v Poslanecké sněmovně (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

V prvním sledovaném roce (2002) bylo zvoleno do PS 83% mužů (konkrétně 166) a pouze 17% žen (konkrétně 34). Nejpočetněji byla zastoupena věková skupina 30-49 let (celkem 57% poslanců), a to jak u mužů, tak u žen. Průměrný věk poslanců pak činil 46,87 let.

V druhém sledovaném roce (2006) byla situace ještě o něco horší. Zvoleno bylo 84,5% mužů (konkrétně 169) a 15,5% žen (konkrétně 31). Co se týče věkové skladby, opět byla nejvíce zastoupena skupina 30-49 let (celkem 52,5% poslanců). Došlo zde k mírnému poklesu. Avšak tento pokles byl na úkor nárůstu věkové kategorie starší 50 let, přičemž optimálním a požadovaným cílem by byl nárůst v mladší věkové skupině do 29 let. Z tohoto důvodu také došlo k nárůstu průměrného věku poslanců na 47,9 let.

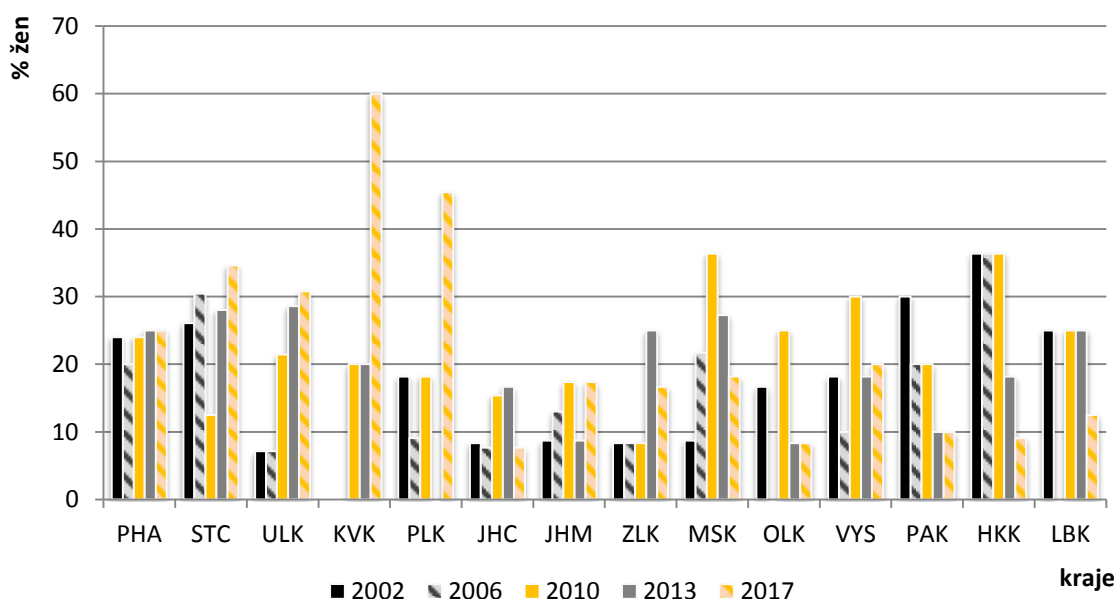
V třetím sledovaném roce (2010) bylo zvoleno do PS 78% mužů (konkrétně 156) a 22% žen (konkrétně 44). Došlo zde tedy k mírnému poklesu počtu poslanců z řad mužů, ovšem stále zde byl evidován 56% rozdíl mezi jednotlivými pohlavími. Stejně jako v předchozích termínech voleb byla i zde nejpočetněji zastoupena skupina 30-49 let (celkem 51% poslanců).

Čtvrtý sledovaný rok (2013) přinesl opět mírné prohloubení rozdílu v zastoupení pohlaví. Zvoleno bylo 80,5% mužů (konkrétně 161) a 19,5% žen (konkrétně 39). Významnou změnou v tomto roce byla změna nejvíce zastoupené věkové skupiny, kdy většinu poslanců tvořily osoby starší 50 let (celkem 53% poslanců). Věkový průměr tak v tomto období činil 49,95 let. Pouze čtyři poslanci, dva muži a dvě ženy, byli mladší 29 let.

V posledním sledovaném roce (2017) byly výsledky voleb shodné s rokem 2010, kdy bylo zvoleno 78% mužů a 22% žen. V oblasti věkových skupin byla opět nejpočetněji zastoupena skupina 30-49 let (celkem 54% poslanců) a také bylo zvoleno více lidí mladších 29 let (konkrétně 7).

Výsledky těchto pěti období voleb do PS tedy nelze na základě provedené analýzy považovat za uspokojivé. Ačkoliv hodnoty v jednotlivých termínech kolísaly, ani v jednom ze sledovaných období nedošlo k nižšímu než 56% rozdílu mezi pohlavími. Otázkou zůstává, čím jsou tyto výsledky zapříčiněny. Zda se jedná o nízkou angažovanost a snahu žen dostat se do politického spektra, nebo pouze občané ovlivňují svými hlasy tuto genderovou nevyrovnanost.

Podíváme-li se hlouběji do výsledků voleb do PS, můžeme zobrazit analýzu jednotlivých krajů, ve kterých se volby konaly (viz příloha B, Tabulka 8). Zastoupení žen v PS za jednotlivé kraje znázorňuje následující graf.

Obrázek 5: Zastoupení žen v PS za jednotlivé kraje (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Pokud se zaměříme na jednotlivé kraje, pak za povšimnutí a zamyšlení stojí Karlovarský kraj. Výrazným prvkem jsou roky 2002 a 2006, kdy 100% vítězství slavili muži. V obou letech se jednalo o 5 mužů. V roce 2002 celkově kandidovalo 238 osob, z toho 75,21% mužů (konkrétně 179) a 24,79% žen (konkrétně 59). V roce 2006 kandidovalo v Karlovarském kraji celkem 185 osob, z toho 69,73% mužů (konkrétně 129) a 30,27% žen (konkrétně 56). Ani v jednom z těchto období se nedokázaly ženy probojovat do PS.

Dalším výrazným prvkem je rok 2017, kdy došlo k výrazné změně. Ženy se svými 60% (konkrétně 3 ženy) porazily muže, kteří získali pouze 40% (konkrétně 2 poslance). Ani tento jev však není optimální, neboť nevede ke genderové rovnosti. Pouze došlo k otočení převahy mezi pohlavími. Jediným případem, kdy se situace velmi přiblížila ke genderové vyrovnanosti, byl rok 2017 a situace v Plzeňském kraji. Z celkového počtu 11 poslanců zde bylo zvoleno 54,55% mužů (konkrétně 6) a 45,45% žen (konkrétně 5). Z logiky vyplývá, že při lichém počtu volených poslanců nelze docílit naprosté rovnosti (tedy 50 na 50). Na druhé straně 8 krajů (Praha, Středočeský, Zlínský, Moravskoslezský, Olomoucký, Vysočina, Pardubický a Liberecký) volilo v roce 2017 sudý počet poslanců, tedy mohlo zde dojít k vyrovnanosti.

4.2 Krajská zastupitelstva

Podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích jsou definovány kraje jako územní společenství občanů mající právo na samosprávu. Mimo jiné je kraj také veřejnoprávní korporací, což znamená, že má vlastní majetek a příjmy s nimiž hospodaří podle svého rozpočtu. Základní povinností každého kraje je péče o všestranný rozvoj daného území a o potřeby svých občanů.

Dále zákon definuje také orgány kraje, jako je zastupitelstvo, rada kraje, hejtman kraje a krajský úřad. Mezi těmito orgány hraje hlavní roli zastupitelstvo. Zastupitelstvo je složeno z jednotlivých členů, kteří jsou voleni na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Jejich počet se v jednotlivých krajích liší podle počtu obyvatel k 1. lednu roku, kdy se konají volby do krajských zastupitelstev (viz Tabulka 3). Základní náplní činnost zastupitelstva je rozhodování o věcech, které spadají do samostatné působnosti.

Tabulka 3: Počet členů krajského zastupitelstva podle velikosti územního celku

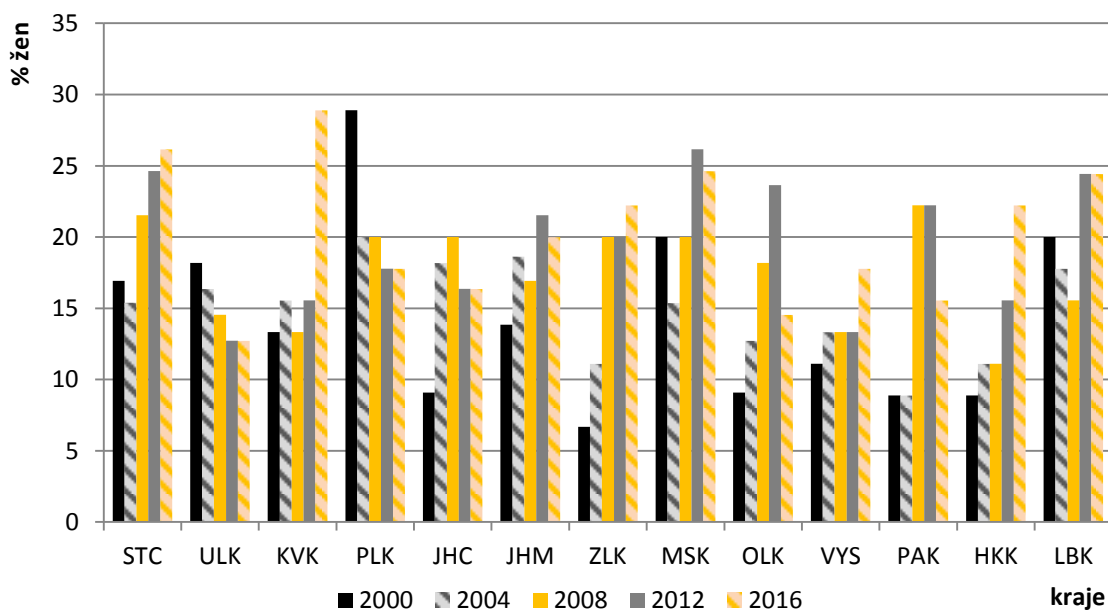
Velikost kraje	Počet členů
do 600 000 obyvatel	45
nad 600 000 do 900 000 obyvatel	55
nad 900 000 obyvatel	65

Zdroj: Zákon č. 129/2000 Sb.

Volby do zastupitelstev krajů upravuje v České republice zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. Tento zákon definuje čtyřleté funkční období pro jednotlivá krajská zastupitelstva. Před uplynutím této čtyřleté lhůty dojde k vyhlášení nového termínu voleb. Stejně jako ostatní volby v České republice i tyto probíhají na základě tajného hlasování a všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Volby vyhlašuje prezident republiky, a to nejpozději 90 dnů před konáním. Samotné volby pak probíhají ve 2 dnech, přičemž pro všechny kraje jsou tyto dny shodné. Jedná se o páteční odpoledne a sobotní dopoledne.

Jak již bylo výše napsáno, v dnešní moderní době je hlavním cílem genderová vyrovnanost. Problematika práv žen a mužů je upravována řadou legislativních dokumentů, a to jak na mezinárodní, tak i na národní úrovni. Tento předpoklad rovnosti by měl být uplatňován a naplňován zejména v orgánech státní správy potažmo samosprávy.

Situaci v krajských zastupitelstvech České republiky znázorňuje následující graf. Obsahuje údaje o zastoupení žen v krajských zastupitelstvech v letech 2000, 2004, 2008, 2012 a 2016.

Obrázek 6: Zastoupení žen v krajských zastupitelstvech (v %)

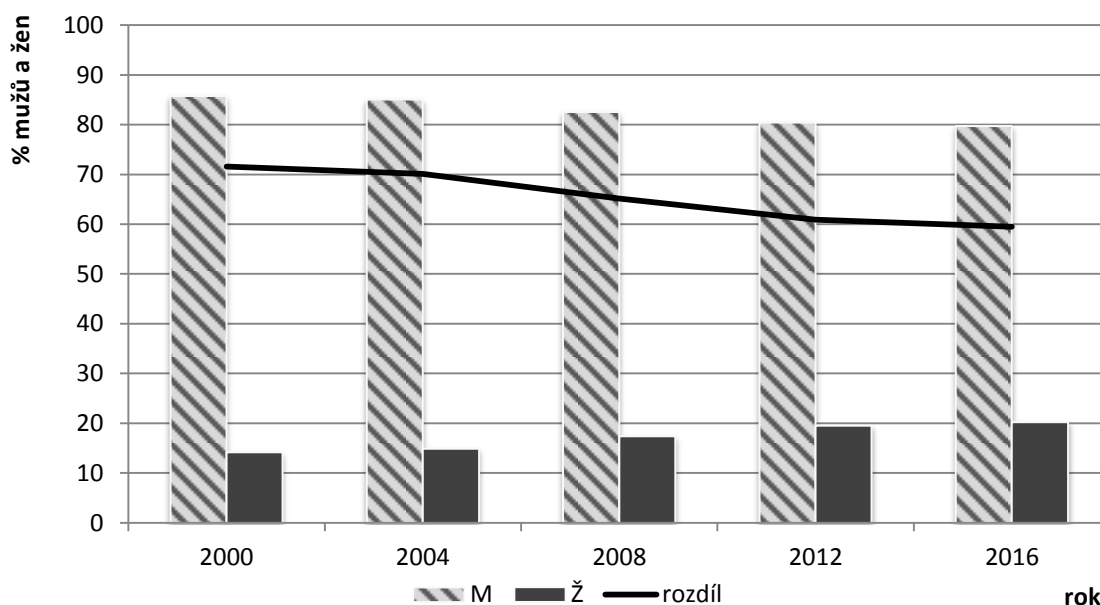
Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Podíváme-li se detailně na jednotlivé termíny voleb a kraje (viz příloha B, Tabulka 9), pak nejhorší situace z hlediska rovnosti nastala při volbách v roce 2000 ve Zlínském kraji. V tomto roce bylo z celkového počtu 45 zastupitelů zvoleno 42 mužů.

Naopak nejlepší situace nastala hned ve dvou krajích. Tím prvním krajem je Plzeňský, kde při volbách v roce 2000 bylo zvoleno z celkového počtu 45 zastupitelů celkem 32 mužů a 13 žen. Stejná situace nastala v roce 2016 v kraji Karlovarském.

Výše uvedený graf mapuje pět termínů voleb do krajských zastupitelstev. Již při prvotním pohledu na graf je zřejmé, že k požadované rovnosti 50 na 50 nedošlo v žádném kraji. Stále zde panuje trend převahy mužské části zastupitelů nad tou ženskou.

Na druhou stranu podíváme-li se na průměrné celorepublikové výsledky v jednotlivých volbách (viz Obrázek 7), pak můžeme pozorovat mírné vyrovnávání rozdílů. Při volbách v roce 2000 bylo zvoleno do krajských zastupitelstev 85,78% mužů a 14,22% žen. O šestnáct let později při volbách v roce 2016 to bylo 79,75% mužů a 20,25% žen. Avšak stále nelze tento posun hodnotit příliš pozitivně, neboť i přes zlepšení zde máme zhruba 60% rozdíl v zastoupení jednotlivých pohlaví.

Obrázek 7: Průměrné celkové zastoupení žen a mužů v krajských zastupitelstvech (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Pro potřeby vytvoření správných a pravdivých výsledků této analýzy je podstatné provést také detailnější analýzu jednotlivých krajů. Tato analýza bude souhrnně mapovat všech pět funkčních období. Závěrem této analýzy bude zobrazení stupnice krajů od nejvíce vyváženého po nejméně vyvážený. Tato vyváženost bude brána podle průměrné velikosti rozdílu zastoupení jednotlivých pohlaví v daném krajském zastupitelství.

Analýza jednotlivých krajů

Ve Středočeském kraji je při volbách do krajského zastupitelstva voleno 65 osob. Při zkoumání výsledků jednotlivých termínů voleb je patrné, že k vyváženosti, co se genderu týče, nedošlo. Průměr posledních pěti volebních období hovoří jasně. Do zastupitelstva bylo zvoleno 79,07% mužů a pouze 20,93% žen. Konkrétně v roce 2016 bylo zvoleno 73,85% mužů (konkrétně 48) a 26,15% žen (konkrétně 17). Průměrný věk tohoto zvoleného zastupitelstva činil 51,62 let.

V Ústeckém kraji dochází k volbě 55 osob do krajského zastupitelstva. Tento kraj tedy spadá do prostřední velikosti. Stejně jako ve Středočeském kraji ani zde nedošlo v žádném ze sledovaných období alespoň k náznaku vyváženosti. Naopak spíše docházelo k postupnému navyšování rozdílu mezi jednotlivými pohlavími. Průměrně bylo do zastupitelstva kraje zvoleno 85,09% mužů a 14,91% žen.

Při volbách do zastupitelstva Karlovarského kraje je voleno celkem 45 osob. Jedná se tedy o kraj, který spadá do skupiny s počtem obyvatel do 600 000. Karlovarský kraj jako jeden z mála zaznamenal v posledních volbách snížení nerovnosti. Jednalo se o nejvýraznější posun směrem k vyváženosti mezi ostatními kraji. Na druhou stranu průměr posledních pěti funkčních období činí zvolených 82,67% mužů a pouze 17,33% žen.

Plzeňský kraj stejně jako Karlovarský volí do svého zastupitelstva 45 členů. Z pohledu vyrovnanosti je na tom o něco lépe. Průměrně bylo zvoleno do zastupitelstva 79,11% mužů a 20,77% žen. Nejmenší rozdíl v zastoupení jednotlivých pohlaví byl v roce 2000, kdy bylo zvoleno 71,11% mužů (konkrétně 32) a 28,89% žen (konkrétně 13). Avšak lze zde zaznamenat opačnou situaci než požadovanou, neboť v průběhu let dochází ke zvyšování genderové nerovnosti. Zároveň se jedná v současnosti o průměrně věkově nejstarší zastupitelstvo v celé české republice. Věkový průměr plzeňského zastupitelstva je 52,8 let.

Zastupitelstvo v Jihočeském kraji se skládá z celkem 55 osob, z tohoto celkového počtu je průměrně 84% mužů a 16% žen. Nejvýraznější rozdíl byl zaznamenán v roce 2000, kdy bylo zvoleno 90,91% mužů (konkrétně 50) a pouhých 9,09% žen (konkrétně 5). V posledním termínu voleb byla situace o něco lepší. Mužů bylo zvoleno 46 a žen pak 9. Věkový průměr tohoto zastupitelstva je 50,55 let.

Jihomoravský kraj při volbách do krajského zastupitelstva vybírá z kandidátů stejně jako Středočeský a Moravskoslezský kraj celkem 65 členů. Ve sledovaných termínech bylo průměrně zvoleno 81,85% mužů a 18,19% žen. Oproti výchozím hodnotám z roku 2000, kdy bylo zvoleno 86,16% mužů a 13,84% žen, byl zaznamenán pokles o 6,16%. Pozitivem pro tento kraj může být fakt, že se jedná o věkově nejmladší zastupitelstvo v České republice. Věkový průměr v roce 2016 činil 46,45 let.

Ve Zlínském kraji je zastupitelstvo složeno celkem ze 45 členů, přičemž v průměru 84% tvoří muži a 16% jsou pak ženy. Tento kraj se řadí mezi tři kraje, ve kterých docházelo v průběhu sledovaných let k postupnému vyrovnávání nerovnosti mezi jednotlivými pohlavími. Na počátku, v roce 2000, tvořilo zastupitelstvo 93,33% mužů (konkrétně 42) a 6,67% žen (konkrétně 3). V posledním sledovaném roce to bylo 77,78% mužů (konkrétně 35) a 22,22% žen (konkrétně 10). Zatímco v roce 2000 činila nerovnost rozdíl 86,66%, v roce 2016 byla již 55,56%. Došlo zde tedy k poklesu rozdílu mezi jednotlivými pohlavími o 31,1%. Věkový průměr zlínského zastupitelstva pro rok 2016 činil 50,76 let.

Moravskoslezský kraj se 65 členy zastupitelstva patří mezi tři největší kraje v České republice co do počtu obyvatel. Co se týče skladby zastupitelstva z pohledu genderu, jedná se o nejlépe vyvážený kraj v České republice. Ačkoliv průměrné zastoupení mužů činí 78,77% a 21,23% žen, což má do rovnosti 50 na 50 stále ještě daleko. Na přední příčky se také řadí díky průměrnému věku v roce 2016, který činil 47,95 let. Tato hodnota byla hned po Jihomoravském kraji druhá nejnižší v republice.

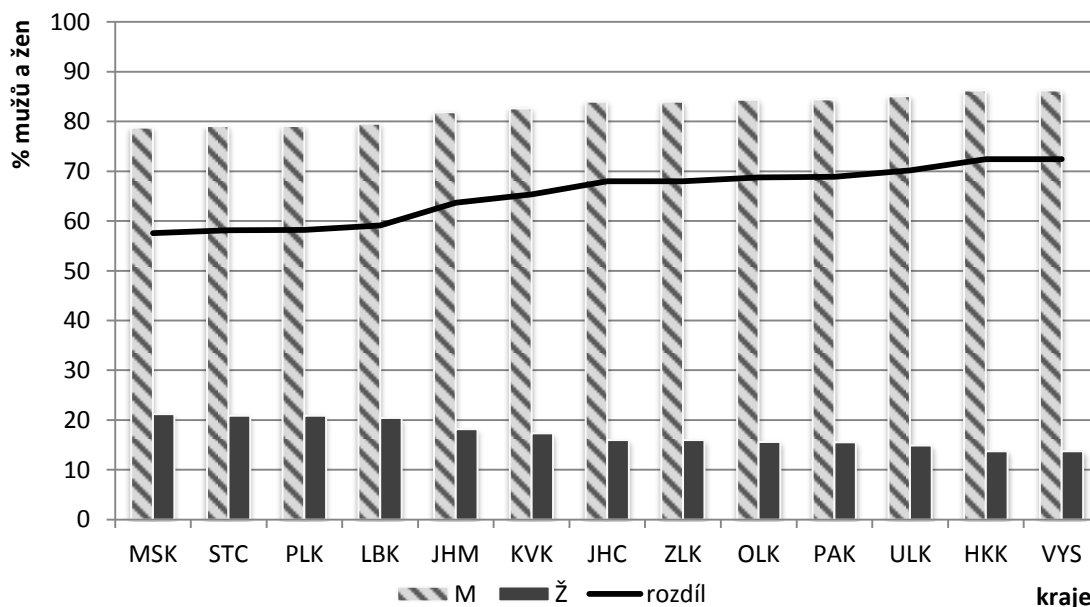
Olomoucký kraj má k dispozici zastupitelstvo složené z 55 členů. Většinu tvoří stejně jako ve všech ostatních krajích muži. Průměrně bylo do zastupitelstva zvoleno 84,37% mužů a 15,63% žen. Ve sledovaných termínech voleb lze zaznamenat, že docházelo k postupnému snižování rozdílů až do roku 2012. Následující volby v roce 2016 však přinesly opět prohloubení rozdílů v zastoupení jednotlivých pohlaví. Tento rozdíl činí 71,1%.

Kraj Vysočina a Královéhradecký kraj jsou, co se výsledků týče velmi podobné kraje. Oba tyto kraje mají zastupitelstvo složené ze 45 členů. Z tohoto počtu členů je v průměru shodně voleno 86,22% mužů a 13,78% žen. U obou těchto krajů také ve sledovaném období docházelo ke snižování či stagnaci. V žádném roce nedošlo k nárůstu genderové nevyváženosti. Spolu se Zlínským krajem se tedy řadí mezi jediné tři kraje v republice, ve kterých nedošlo k nárůstu tohoto problému. Na druhou stranu právě tyto dva kraje patří mezi nejvíce nevyvážené z pohledu jednotlivých pohlaví. Průměrný rozdíl činí 72,45%. Žádný jiný kraj nedosáhl tak vysokého rozdílu.

V Pardubickém kraji je zastupitelstvo složeno ze 45 zastupitelů. Průměrně ve sledovaných letech bylo složeno z 84,44% muži a 15,56% ženami. Významné zlepšení lze zaznamenat při volbách v roce 2008, kdy bylo zvoleno 77,77% mužů a 22,23% žen. Oproti předchozím dvěma termínům voleb došlo k poklesu rozdílů mezi pohlavími z 82,22% na 55,54%, tedy o 26,68%. Nicméně rok 2016 opět přinesl změnu a došlo k opětovnému prohloubení rozdílného zastoupení.

Posledním krajem je kraj Liberecký, kde je zastupitelstvo tvořeno 45 členy. Do tohoto orgánu bylo průměrně voleno 79,56% mužů a 20,44% žen. Nejlepší situace, co se vyváženosti týče, se opakuje poslední dvě funkční období. V těchto letech bylo zvoleno 75,56% mužů (konkrétně 34) a 24,44% žen (konkrétně 11). Liberecký kraj se svými výsledky řadí mezi kraje do té lepší poloviny, konkrétně na čtvrté místo za kraj Moravskoslezský, Středočeský a Plzeňský. Zaměříme-li se na oblast věkového průměru zastupitelstva, i zde se může chlubit třetí nejnižší hodnotou. Pro rok 2016 tento průměr činil 48,76 let.

Pro závěrečné zhodnocení jednotlivých krajů České republiky slouží následující graf. Tento graf mapuje průměrné hodnoty zvolených mužů a žen v jednotlivých krajích a také zobrazuje výši rozdílu mezi těmito pohlavími. Jak již bylo výše zmíněno, územní celky jsou zde uspořádány podle nejnižšího rozdílu těchto dvou hodnot. Tedy od nejlépe vyváženého kraje, kterým je kraj Moravskoslezský, po nejhůře vyvážený kraj, kterým jsou shodně kraj Královéhradecký a Vysočina.

Obrázek 8: Průměrné zastoupení žen a mužů v krajských zastupitelstvech (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Na základě grafu výše byla sestavena korelační matice, která znázorňuje závislost mezi vybranými ukazateli. Vybrán byl průměr hrubého domácího produktu v jednotlivých krajích za roky 2000, 2004, 2008, 2012 a 2016 (HDP), druhým ukazatelem je průměr žen v jednotlivých krajských zastupitelstvech. Princip korelačního koeficientu spočívá v tom, že záporné hodnoty vyjadřují nepřímou korelaci (hodnoty jedné proměnné se zvyšují a druhé snižují) a kladné hodnoty udávají přímou korelaci (zvyšují se hodnoty obou proměnných).

Tabulka 4: Závislost průměru HDP a průměru ŽEN

Proměnná	Průměry	Sm.odch.	Průměr HDP	Průměr ŽEN
průměr HDP	294777,3	22857,10	1,000000	0,356617
průměr ŽEN	17,3	2,77	0,356617	1,000000

Zdroj: vlastní zpracování

Konkrétně v tomto případě můžeme konstatovat, že se jedná o přímou korelaci. To znamená, že pokud poroste v daném regionu průměrné HDP, pak se očekává, že poroste také

průměrné zastoupení žen v krajských zastupitelstvech. Čím více závislé dané proměnné jsou, tím více se hodnota korelační koeficientu blíží k jedné. U těchto proměnných je hodnota korelačního koeficientu rovna 0,356617. Lze tedy říci, že určitá závislost zde je, ale není příliš významná.

4.3 Zastupitelstva krajských měst

Jednotlivá krajská města jsou stejně jako jakákoliv jiná města obcemi, jejichž postavení upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Tento zákon definuje obec jako základní územně samosprávné společenství občanů. Stejně jako kraje, tak i obce jsou veřejnoprávními korporacemi, které mají svůj vlastní majetek. Základním úkolem obcí na základě tohoto zákona je péče o všestranný rozvoj a o potřeby občanů žijících na daném území. Obce v České republice vykonávají samostatnou působnost, ale vedle toho mohou také vykonávat působnost přenesenou. V rámci samostatné působnosti obce řeší záležitosti, které jsou v zájmu této obce a jejích občanů. Do této oblasti spadají činnosti, které vytvářejí podmínky pro rozvoj sociální péče, zdraví, dopravy, bydlení, výchovy a vzdělávání a celkového kulturního rozvoje obce. Přenesená působnost znamená, že na obce byl z části delegován výkon státní správy. Na výkon této správy obce získávají též prostředky ze státního rozpočtu.

Dále pak tento zákon stanovuje podmínku, při které se obec stává městem. Touto podmínkou je počet obyvatel, který musí činit minimálně 3 000 obyvatel. Nalezneme zde také všechna statutární města České republiky a jejich orgány. Mezi orgány obce patří zastupitelstvo, rada, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány. Pro potřeby této práce je vybráno zastupitelstvo jakožto výkonný orgán. Skládá se z členů zastupitelstva, jejichž počet závisí na počtu obyvatel a velikosti územního obvodu konkrétní obce (viz Tabulka 5).

Tabulka 5: Počet členů obecního zastupitelstva podle počtu obyvatel

Počet obyvatel	Počet členů
do 500 obyvatel	5 až 15
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45
nad 150 000 obyvatel	35 až 55

Zdroj: Zákon č. 128/2000 Sb.

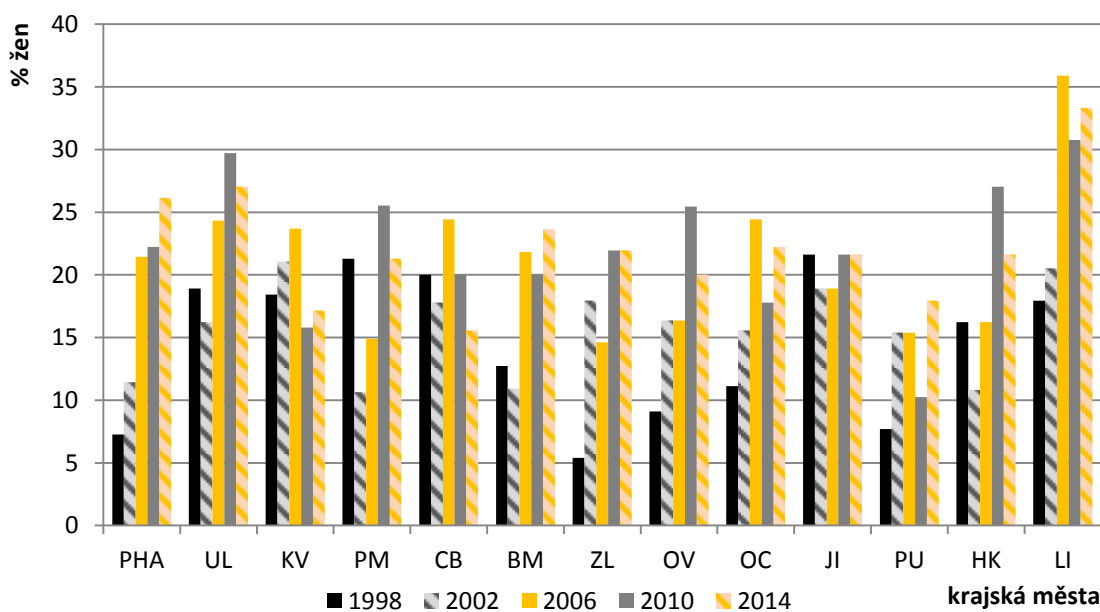
Volby do zastupitelstev obcí jsou upraveny v zákoně č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Funkční období je stejně jako

u zastupitelstev krajů čtyřleté. Tyto volby vyhlašuje prezident České republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Podmínky pro konání voleb jsou opět stejné. Jedná se o dva dny, pátek a sobotu. Ve všech obcích se konají volby ve stejných dnech.

Právo volit má jako v každých jiných volbách ten, kdo alespoň v druhý den voleb dosáhl věku nejméně 18 let. Druhou podmínkou je přihlášení k trvalému pobytu v dané obci. Pokud by se osoba nacházela mimo své trvalé bydliště, je nutné, aby si zajistila voličský průkaz. Tento průkaz pak umožňuje obyvatelům České republiky volit kdekoliv na jejím území.

První volby do zastupitelstev obcí v samostatné České republice se konaly v roce 1994. Od té doby pak každé následující čtyři roky. Pro tuto práci bylo vybráno pět termínů, a to roky 1998, 2002, 2006, 2010 a 2014. Vzhledem k tomu, že nyní se píše rok 2018, lze tedy na podzim očekávat nové kolo voleb. Určitě bude zajímavé sledovat jejich průběh a následně výsledky. To vše ovšem již mimo tuto práci. Je otázkou, zda v letošním roce dojde ke zlepšení genderové vyváženosti či nikoliv.

Jak již bylo řečeno, následná analýza se bude týkat krajských měst. Těchto měst v České republice nalezneme celkem třináct, ačkoliv máme čtrnáct krajů. Tato situace je ovlivněna tím, že hlavní město Praha má postavení jak samotného kraje, tak je i krajským městem Středočeského kraje. Z tohoto důvodu je zbytečné, aby zde byla uváděna dvakrát. Výsledky jednotlivých termínů voleb do zastupitelstev krajských měst tedy znázorňuje následující graf, kde je uvedeno zastoupení žen.

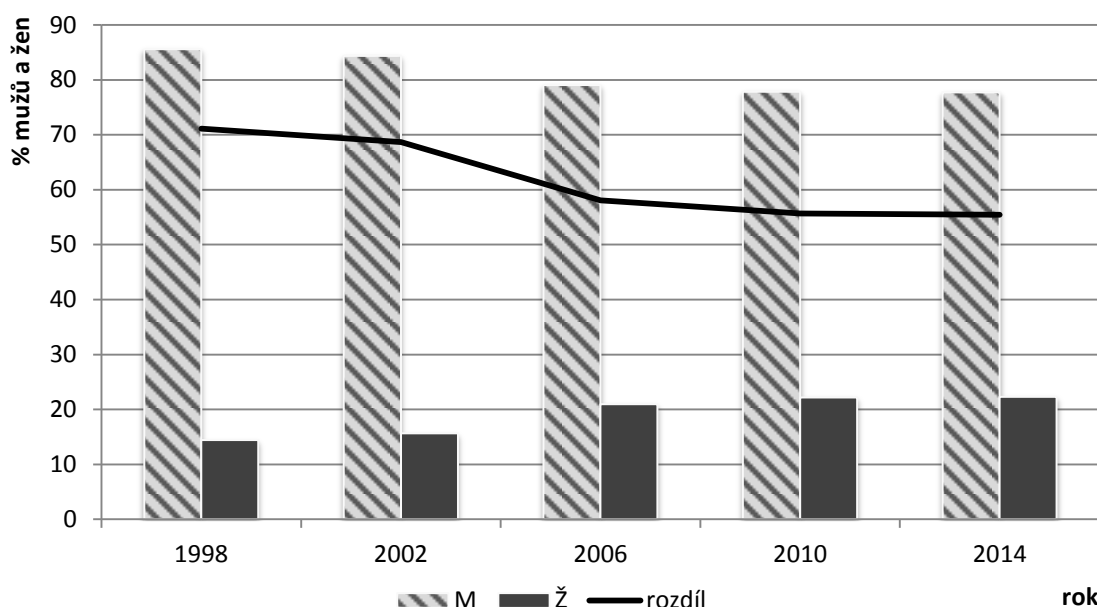
Obrázek 9: Zastoupení žen v zastupitelstvech krajských měst (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Zaměříme-li se na jednotlivé výsledky (viz příloha B, Tabulka 10), pak nejhorší situace, tedy nejvyšší nerovnost nastala v roce 1998 v krajském městě Zlín. V těchto zastupitelských volbách bylo z celkového počtu 37 členů zvoleno 94,59% mužů (konkrétně 35) a pouze 5,41% žen (konkrétně 2). Celkový rozdíl mezi pohlavími nabyl hodnoty 89,18%. Naopak nejlepší situace, tedy největší vyváženost nastala v roce 2006 v krajském městě Liberec. Zastupitelstvo města v tomto roce čítalo 39 členů, z toho 64,1% byli muži (konkrétně 25) a 35,9% byly ženy (konkrétně 14). Celkový rozdíl byl 28,2%. V ostatních letech a městech byla situace někdy mezi těmito dvěma hodnotami.

I na této nižší úrovni, stejně jako u krajských zastupitelstev je možné pozorovat stále převahu mužů nad ženami. To vše i přesto, že panuje trend čím menší území, tím více žen v politice. To dokazují i následující údaje: „v zastupitelstvech obcí je poměr žen 26%, ve městech je to 23% a ve statutárních městech jen 19,5%.“ (Fórum 50%, 2018b)

Podíváme-li se na jednotlivé roky těchto voleb, došlo zde ke snížení rozdílu u procentuálního zastoupení jednotlivých pohlaví. Zatímco v roce 1998 tento rozdíl činil 71,12%, tak v posledním roce konání voleb, tedy 2014, činil 55,46%. Došlo zde k poklesu o 15,66%. Nejvýznamnější pokles o 10,6% byl zaznamenán mezi lety 2002 a 2006 (viz Obrázek 10). I přes tyto pozitivní výsledky je však vidina genderové vyváženosti daleko.

Obrázek 10: Průměrné zastoupení žen a mužů v zastupitelstvech krajských měst (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Stejně jako u krajských zastupitelstev i zde je vhodné provést analýzu jednotlivých krajských měst. Prvním z nich je Praha, která má své specifické postavení. Průměrné

zastoupení jednotlivých pohlaví za všechna sledovaná období je 82,3% mužů a 17,7% žen. V prvním ze sledovaných období, tedy v roce 1998, bylo do zastupitelstva voleno celkem 55 členů. Výsledkem voleb bylo 92,73% zvolených mužů (konkrétně 51) a 7,27% žen (konkrétně 4). V průběhu následujících funkčních období docházelo k postupnému snižování rozdílů mezi oběma pohlavími a také ke změně počtu členů zastupitelstva. V roce 2002 a 2006 měla Praha k dispozici 70 členů v zastupitelstvu. V posledních volbách v roce 2014 to bylo 65 členů, z nichž 73,85% byly muži (konkrétně 48) a 26,15% ženy (konkrétně 17). Věkový průměr tohoto zastupitelstva v době zvolení činil 44,72 let. Jedná se o jediné krajské zastupitelstvo v České republice, ve kterém se hodnoty postupem let vyrovnávaly.

Druhým krajským městem je Ústí nad Labem, jehož průměrné hodnoty za všechna sledovaná období činí 76,76% mužů a 23,24% žen. Rozdíl mezi těmito hodnotami je 53,51%, což je druhý nejmenší mezi jednotlivými krajskými městy. Toto krajské město ve všech termínech voleb vybíralo z kandidátů celkem 37 zastupitelů. Největšího rozdílu bylo dosaženo v roce 2002, kdy bylo zvoleno 31 mužů a 6 žen. Naopak nejmenší rozdíl zaznamenalo Ústí nad Labem v roce 2010. Tehdy se zastupitelstvo skládalo z 26 mužů a 11 žen. Současné složení je 27 mužů a 10 žen s průměrným věkem při zvolení 50,3 let.

Zastupitelstvo Karlových Varů se v období let 1998-2010 skládalo z 38 členů. V posledním termínu voleb došlo ke snížení počtu na 35 členů. Průměrně do tohoto zastupitelstva bylo voleno 80,78% mužů a 19,22% žen. Mezera mezi těmito hodnotami je 61,57%. Největší rozdíl zaznamenalo město v roce 2010, kdy bylo zvoleno 32 mužů a pouze 6 žen. Na druhé straně největší vyrovnanost nastala o období dříve, tedy v roce 2006, kdy bylo zvoleno 29 mužů a 9 žen. Současné zastupitelstvo je tvořeno 29 muži a 6 ženami s věkovým průměrem 51,63 let.

Plzeňské zastupitelstvo ve všech letech tvořilo 47 zastupitelů, přičemž průměrně 81,28% byli muži a 18,72% byly ženy. Co se týče jednotlivých termínů voleb a genderové vyrovnanosti, tak nejméně vyrovnaný byl rok 2002. Pro toto funkční období bylo zvoleno 89,36% mužů (konkrétně 42) a pouhých 10,64% žen (konkrétně 5). Nejvíce vyrovnaným rokem byl rok 2010, kdy bylo zvoleno 74,47% mužů (konkrétně 35) a 25,53% žen (konkrétně 12). V současné době tvoří zastupitelstvo 37 mužů a 10 žen s věkovým průměrem 47,85 let.

České Budějovice mají zastupitelstvo složeno ze 45 členů. Průměrně toto zastupitelstvo ve sledovaných letech tvořilo 80,44% mužů a 19,56% žen. Docházelo zde ke kolísání hodnot na obě dvě strany, tedy nahoru i dolů. Nejpříznivější situace nastala v roce 2006, kdy bylo zvoleno celkem 34 mužů a 11 žen. Naopak největší rozdíl mezi pohlavími zaznamenalo

zastupitelstvo v posledním termínu komunálních voleb. Tehdy bylo zvoleno 84,44% mužů (konkrétně 38) a 15,56% žen (konkrétně 7). Rozdíl mezi těmito hodnotami činil 68,88%. Věkový průměr zastupitelstva dosáhl hodnoty 50,67 let.

Zastupitelstvo druhého největšího města v České republice, tedy Brna, se skládá z 55 členů. Ve sledovaných letech průměrně toto zastupitelstvo mělo 82,18% mužů a 17,82% žen. Postupně docházelo k různým výkyvům, které vrcholily v roce 2002, kdy bylo zvoleno 49 mužů a pouze 6 žen. Druhým, pozitivnějším výkyvem byl poslední termín voleb. V roce 2014 se skládalo zastupitelstvo ze 42 mužů a 13 žen s věkovým průměrem 43,84 let.

Dalším krajským městem je Zlín, který postupně počet členů zastupitelstva navyšoval. V roce 1998 to bylo 37 osob, v roce 2002 již 39 a od roku 2006 je zlínské zastupitelstvo tvořeno 41 členy. V průběhu pěti funkčních období bylo voleno průměrně 83,62% mužů a 16,38% žen. Největšího rozdílu v zastupitelstvu bylo dosaženo v roce 1998. Jak již bylo výše zmíněno, jednalo se celkově o největší rozdíl v rámci sledovaných dat. Bylo zvoleno 94,59% mužů (konkrétně 35) a pouze 5,41% žen (konkrétně 2). Postupně docházelo k mírnému zlepšování a poslední dvojice volby zaznamenaly shodných výsledků. Ze 41 členů zastupitelstva tvořila mužská část 32 osob a ženská část 9 osob. Věkový průměr aktuálního zastupitelstva byl v roce 2014 na hodnotě 46,83 let.

Krajskému městu Ostrava náleží titul třetího největšího města v České republice podle počtu obyvatel. Z tohoto důvodu jeho zastupitelstvo může zahrnovat 35 až 55 členů. Ve všech sledovaných termínech voleb tuto šanci město využilo a volilo plný možný počet zastupitelů, tedy 55. Průměrné zastoupení jednotlivých pohlaví bylo následující. Muži tvořili jako vždy většinu s 82,55% a ženy zaujímaly zbývajících 17,45%. K největšímu rozdílu došlo u řady jiných krajských měst v roce 1998, kdy bylo v zastupitelstvu 50 mužů a pouze 5 žen. Naopak nejmenší rozdíl vykazují volby v roce 2010. Tehdy usedlo do křesel 41 mužů a 14 žen. V současném funkčním období došlo k mírnému prohloubení rozdílu a v zastupitelstvu se nachází 44 mužů a 11 žen. Věkový průměr ostravského zastupitelstva z roku 2014 činil 48,11 let.

Olomoucké zastupitelstvo bylo vždy složeno ze 45 členů, přičemž průměrně se v něm nacházelo 81,78% mužů a 18,22% žen. Co se týče jednotlivých termínů voleb, pak nejhůře vyváženým z pohledu genderu byl rok 1998, kdy bylo zvoleno 88,89% mužů (konkrétně 40) a 11,11% žen (konkrétně 5). Na druhé straně nejlépe z pěti sledovaných termínů dopadl rok 2006, ve kterém zastupitelstvo čítalo 34 mužů a 11 žen. V současném zastupitelstvu zvoleném v roce 2014 nalezneme 35 mužů a 10 žen s věkovým průměrem 46,4 let.

Dalším krajským městem je Jihlava, která vzhledem ke své velikosti spadá těsně do kategorie velikosti zastupitelstva 25 až 45 členů. Ve všech termínech voleb bylo celkově voleno 37 zastupitelů, přičemž průměrně 79,46% z nich byli muži a 20,54% byly ženy. Jedná se o rozdíl 58,90%, což je třetím nejmenším rozdílem mezi krajskými městy. Jihlava je svými výsledky specifickým příkladem krajského města. Z pěti funkčních období měla pouze dva typy výsledků. V roce 1998, 2010 a 2014 bylo zvoleno 78,38% mužů (konkrétně 29) a 21,62% žen (konkrétně 8). Ve zbývajících dvou termínech, tedy roce 2002 a 2006 byla situace o něco horší. Tehdy bylo zvoleno 81,08% mužů (konkrétně 30) a 18,92% žen (konkrétně 7). Věkový průměr aktuálního složení zastupitelstva v roce 2014 činil 48,81 let.

Pardubické zastupitelstvo se v jednotlivých letech skládalo z 39 zastupitelů, z nichž průměrně 86,67% tvořili muži a 13,33% tvořily ženy. Rozdíl mezi těmito hodnotami je ve výši 73,34%, což je celkově největší hodnota v jednotlivých krajských městech. Dá se tedy říci, že Pardubice jsou ze všech krajských měst z dlouhodobého hlediska nejméně vyvážené. K největší odchylce došlo ve volbách v roce 1998, kdy bylo zvoleno 92,31% mužů (konkrétně 36) a pouhých 7,69% žen (konkrétně 3). Naopak nejlepší situace panuje v tomto městě v současném funkčním období. V roce 2014 bylo zvoleno 32 mužů a 7 žen s věkovým průměrem 50,92 let.

Předposledním krajským městem je Hradec Králové. Do městského zastupitelstva je zde voleno celkem 37 kandidátů, z toho průměrně 81,62% mužů a 18,38% žen. Co se týče jednotlivých termínů voleb, pak nejhorší výsledky byly zaznamenány v roce 2002, kdy bylo zvoleno 89,19% mužů (konkrétně 33) a 10,81% žen (konkrétně 4). Nejlepších výsledků dosáhlo hradecké zastupitelstvo v roce 2010. Tehdy bylo zvoleno 27 mužů a 10 žen. V aktuálním funkčním období zastupitelstvo čítá 29 mužů a 8 žen s celkovým věkovým průměrem 52,03 let. Z hlediska věkového průměru zaujímá toto krajské město první pozici z pohledu nejstaršího osazenstva.

Posledním krajským městem je Liberec, jehož zastupitelstvo se skládá z 39 členů. Průměrné zastoupení jednotlivých pohlaví v tomto městě má nejlepší výsledky mezi krajskými městy. Konkrétně se jedná o 72,31% mužů a 27,69% žen. Rozdíl těchto hodnot pak činí 44,62%. Z hlediska sledovaných termínů voleb nejhůře dopadl rok 1998, kdy bylo zvoleno 82,05% mužů a 17,95% žen. Nejlépe však dopadl rok 2006, kdy v zastupitelstvu usedlo 25 mužů a 14 žen. V současném funkčním období se skládá z 26 mužů a 13 žen. Věkový průměr libereckého zastupitelstva činí 43,38 let, což z něj dělá nejmladší skupinu zastupitelů v oblasti krajských měst.

4.4 Zastupitelstva obcí ve vybraném kraji

Na základě předchozích výsledků byl vybrán kraj Vysočina. Tento kraj vykazuje dlouhodobě nejhorší výsledky genderové vyrovnanosti v krajských volbách. V roce 2016, tedy při posledních volbách do krajských zastupitelstev, kandidovalo celkem 688 osob. Z tohoto počtu bylo pouze 28,2% žen, což bylo nejvíce za posledních šestnáct let. Avšak již z těchto čísel je patrné, že ačkoliv zde je šance na vyrovnanost jednotlivých pohlaví, tak je velmi malá.

Co se týče samotného kraje, pak se jedná o pátý nejrozsáhlejší kraj v České republice. Ovšem z pohledu počtu obyvatel se nachází až na místě dvanáctém. Tato skutečnost se promítá i do hustoty osídlení, která je v rámci krajů druhá nejnižší. Pro Vysočinu jsou typické malé obce do 199 obyvatel. Celkový počet obyvatel ke konci roku 2016 činil 508 952 osob. Z hlediska genderu mají lehkou převahu ženy s 50,4%. Tato převaha se v krajském zastupitelstvu neprojevila. Otázkou je, jestli se projeví na obecní úrovni, což si ukážeme níže.

Pro následující analýzu byla vybrána data týkající se voleb do zastupitelstev tzv. okresních měst v letech 1998, 2002, 2006, 2010 a 2014. Mezi tato okresní města patří Jihlava, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Pelhřimov a Třebíč. Konkrétní situaci mapuje následující tabulka.

Tabulka 6: Zastoupení žen a mužů v obecních zastupitelstvech (v %)

	1998		2002		2006		2010		2014	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
JI	78,38	21,62	81,08	18,92	81,08	18,92	78,38	21,62	78,38	21,62
HB	76,00	24,00	68,00	32,00	84,00	16,00	76,00	24,00	72,00	28,00
ZR	85,19	14,81	85,19	14,81	88,89	11,11	74,07	25,93	81,48	18,52
PE	85,71	14,29	95,24	4,76	90,48	9,52	90,48	9,52	76,19	23,81
TR	84,00	16,00	81,48	18,52	59,26	40,74	66,67	33,33	62,96	37,04

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Již při prvotní analýze lze konstatovat, že z dlouhodobého hlediska je situace nejlepší ve městě Třebíč, kde v roce 2014 bylo zvoleno do zastupitelstva města 62,96% mužů a 37,04% žen. Naopak nejhorší situace je v městě Pelhřimov. Zde bylo ve třech z pěti sledovaných období zvoleno méně než 10% žen. V roce 2002 byla situace nejhorší. Tehdy bylo zvoleno 95,24% mužů a pouze 4,76% žen.

Analýza okresních měst

Prvním z tzv. okresních měst je Jihlava, což je zároveň krajské město. Situace tohoto města byla podrobněji rozebrána výše u analýzy krajských měst.

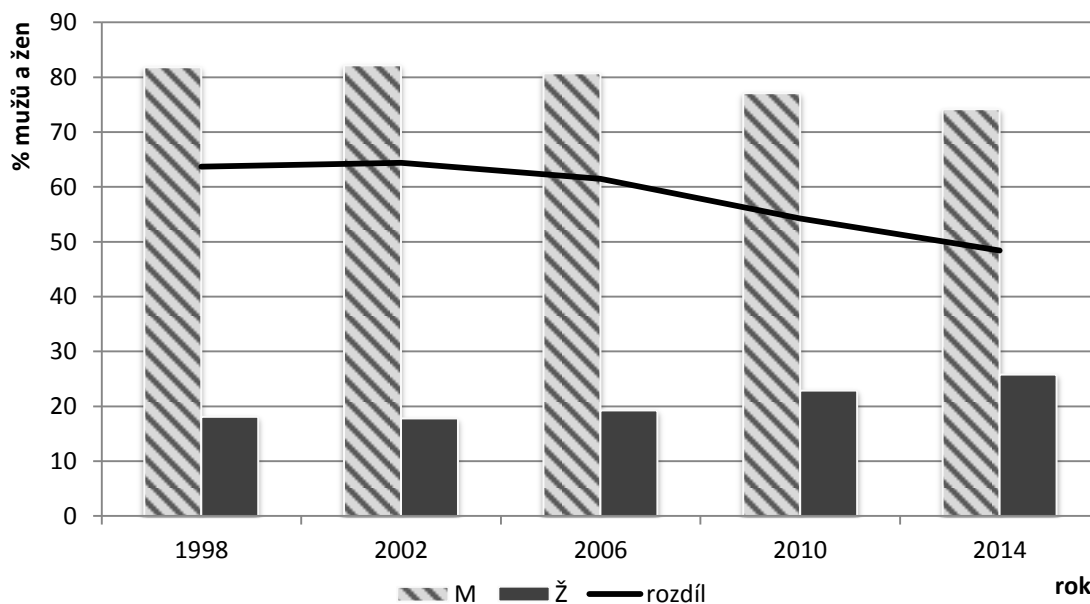
Druhým okresním městem je Havlíčkův Brod. Do zastupitelstva tohoto města je voleno 25 zastupitelů, z toho průměrně 75,2% mužů a 24,8% žen. Podíváme-li se na konkrétní termíny voleb z hlediska genderu, pak nejméně vyrovnané byly volby v roce 2006. Tehdy bylo zvoleno 84% mužů (konkrétně 21) a 16% žen (konkrétně 4). Naopak nejvíce vyrovnané byly v roce 2014, kdy do zastupitelstva usedlo 18 mužů a 7 žen. Věkový průměr tohoto zastupitelstva činí 53,32 let.

Třetím okresním městem je Žďár nad Sázavou. Zastupitelstvo se zde skládá z 27 členů. Průměrně je do Žďárského zastupitelstva voleno 82,96% mužů a 17,04% žen. Stejně jako u Havlíčkova Brodu nejméně vyvážené byly pro Žďár nad Sázavou volby v roce 2006. Bylo zvoleno 88,89% mužů (konkrétně 24) a pouze 11,11% žen (konkrétně 3). Na druhé straně nejlepší situace nastala v roce 2010, kdy se zastupitelstvo skládalo z 20 mužů a 7 žen. V současném funkčním období je tvořeno 22 muži a 5 ženami s věkovým průměrem 48,37 let, což je nejmladší zastupitelstvo v rámci okresních měst kraje Vysočina.

Předposledním okresním městem je Pelhřimov, který ze svých řad volí 21 zastupitelů, z toho průměrně 87,62% mužů a 12,38% žen. Nejméně vyrovnané bylo zastupitelstvo po volbách v roce 2002, kdy bylo zvoleno 95,24% mužů (konkrétně 20) a 4,76% žen (konkrétně 1). Naopak nejlepší situace nastala v roce 2014. Tehdy bylo zvoleno 16 mužů a 5 žen s věkovým průměrem 54,57 let. S tímto věkovým průměrem je Pelhřimov okresním městem s nejstarším zastupitelstvem.

Posledním z okresních měst je Třebíč, která jako jediná v průběhu sledovaného období změnila počet volených zastupitelů. Konkrétně z 25 v roce 1998 na 27 od roku 2002. Průměrně je v tomto městě voleno 70,87% mužů a 29,13% žen. V rámci okresních měst kraje Vysočina díky těmto číslům patří mezi nejúspěšnější z pohledu genderové vyrovnanosti. Nejméně vyvážené byly volby v roce 1998, kdy bylo zvoleno 84% mužů (konkrétně 21) a 16% žen (konkrétně 4). Nejvíce vyvážené byly naopak volby v roce 2006. Tehdy bylo zvoleno 16 mužů a 11 žen. Současné zastupitelstvo volené v roce 2014 se skládá ze 17 mužů a 10 žen. Věkový průměr těchto zastupitelů činí 51,22 let.

Pro porovnání těchto okresních měst je vhodné zobrazit také průměrné hodnoty v jednotlivých obdobích za všechna okresní města (viz Obrázek 11).

Obrázek 11: Průměrné zastoupení žen a mužů v okresních městech (v %)

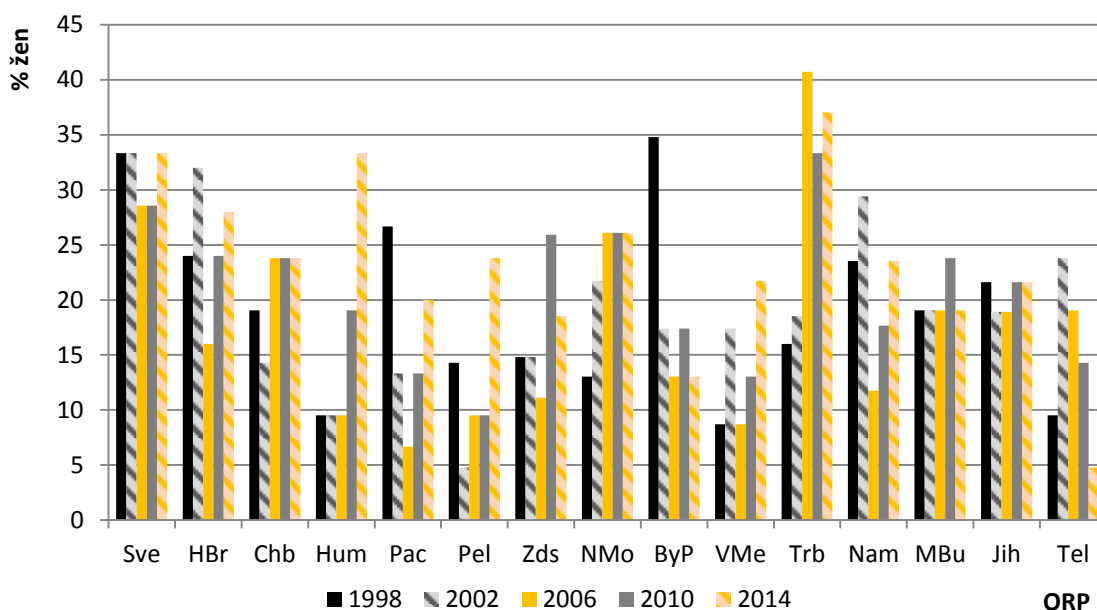
Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Na základě zobrazeného grafu můžeme pozorovat snižující se rozdíl mezi zastoupenými pohlavími. Zatímco v roce 1998 bylo v okresních městech kraje Vysočina zvoleno 81,86% mužů a 18,14% žen, tak v roce 2014 to bylo již jen 74,2% mužů a 25,8% žen. Požadovaným cílem je, aby se tyto hodnoty mužů a žen stále vyrovnávaly, a tak se přibližovaly k požadované genderové rovnosti.

Pro hlubší analýzu spojitosti výsledků voleb s velikostí daného území byly zvoleny dále obce s rozšířenou působností v kraji Vysočina. Obce s rozšířenou působností jsou takovým typem obce, který vedle přenesené působnosti vykonává i další úkoly státní správy, a to nejen pro své území, ale i pro další obce, které se nacházejí v jejím správním obvodu.

Těchto obcí v kraji Vysočina nalezneme celkem patnáct. Konkrétně jde o tyto obce: Světlá nad Sázavou, Havlíčkův Brod, Chotěboř, Humpolec, Pacov, Pelhřimov, Žďár nad Sázavou, Nové Město na Moravě, Bystřice nad Pernštejnem, Velké Meziříčí, Třebíč, Náměšť nad Oslavou, Moravské Budějovice, Jihlava a Telč.

V rámci těchto obcí byly sledovány volby do místních zastupitelstev v letech 1998, 2002, 2006, 2010 a 2014. Konkrétní vývoj zastoupení žen znázorňuje následující graf (konkrétní údaje viz příloha B, Tabulka 11).

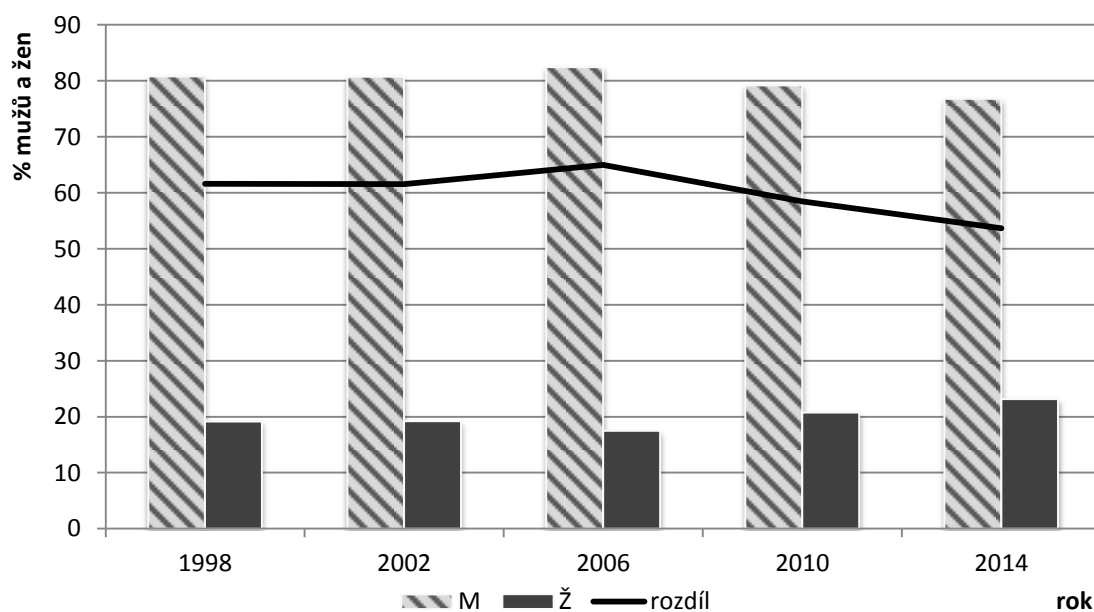
Obrázek 12: Zastoupení žen v zastupitelstvech ORP (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Z grafu vyplývá, že ani na této úrovni nedošlo k vyrovnaným výsledkům. Nejvíce se rovnosti přiblížila Třebíč v roce 2006, kdy bylo zvoleno 59,26% mužů a 40,74% žen.

Ze všech ORP vykazuje nejvíce vyrovnané výsledky Světlá nad Sázavou, ve které bylo ve sledovaných letech průměrně zvoleno 68,57% mužů a 31,43% žen. Rozdíl mezi těmito hodnotami činí 37,15%.

Naopak nejhorší výsledky z hlediska genderu dlouhodobě vykazuje město Pelhřimov. Zde bylo ve sledovaných letech zvoleno průměrně 87,62% mužů a pouze 12,38% žen. Rozdíl těchto dvou hodnot tak činí 75,24%. V Pelhřimově také můžeme zaznamenat nejvyšší rozdíl mezi jednotlivými pohlavími v sledovaném časovém úseku. Konkrétně se jedná o rok 2002, kdy bylo zvoleno 95,24% mužů (konkrétně 20) a pouze 4,76% žen (konkrétně 1). Stejná situace nastala také v roce 2014 v Telči. Průměrné hodnoty zastoupení jednotlivých pohlaví v letech 1998, 2002, 2006, 2010 a 2014 znázorňuje následující graf.

Obrázek 13: Průměrné celkové zastoupení žen a mužů v zastupitelstvech ORP (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Na výše uvedeném grafu můžeme sledovat stejný trend jako u výsledků voleb do PS, krajských zastupitelstev i krajských a okresních měst. Postupně dochází ke snižování rozdílů mezi jednotlivými pohlavími. Zatímco v roce 1998 bylo průměrně do zastupitelstev ORP v kraji Vysočina zvoleno 80,81% mužů a 19,19% žen, tak v roce 2014 bylo zvoleno 76,82% mužů a 23,18% žen. Nejedná se o příliš velký rozdíl, ale každý alespoň minimální krok k vyrovnaní rozdílů je považován za krok správným směrem.

Podíváme-li se konkrétněji na jednotlivé výsledky, pak zjistíme, že v oblasti voleb zastoupení skupiny mužů ani v jedné úrovni nekleslo pod 79%. Do Poslanecké sněmovny bylo průměrně ve sledovaných obdobích zvoleno 80,8% mužů a 19,2% žen. Do krajských zastupitelstev bylo průměrně zvoleno 82,7% mužů 17,3% žen, do zastupitelstev krajských měst pak 80,9% mužů a 19,1% žen, do zastupitelstev okresních měst 79,2% mužů a 20,8% žen a do zastupitelstev obcí s rozšířenou působností bylo zvoleno průměrně 80% mužů a 20% žen. Lze tedy konstatovat, že ke genderové vyváženosti ani v jedné ze sledovaných oblastí nedochází.

5 GENDEROVÁ VYROVNANOST V ODBORECH REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A REGIONÁLNÍCH AGENTURÁCH

Již v předchozí kapitole bylo zmíněno, že cílem této práce je posoudit genderovou vyváženost v problematice rozvoje regionů. Tím se bude zabývat i následující část práce. Aby mohlo docházet k úspěšnému a udržitelnému rozvoji jednotlivých regionů, je potřebné, aby v každém z vybraných území byla vyčleněna skupina lidí, která se touto problematikou bude zabývat. Náplní jejich činnosti by mělo být mapování daného regionu, jeho potenciálu, nedostatků, příležitostí a potřeb občanů, kteří v dané oblasti žijí. Následně by právě tyto lidé měli navrhnout případná opatření a zlepšení, která zajistí vývoj regionu tím správným požadovaným směrem. V České republice k tomu slouží mimo jiné odbory regionálního rozvoje, které se vždy zaměřují na problematiku rozvoje jednotlivého kraje. Ovšem nelze brát tyto odbory jako samostatné jednotky, které se neohlížejí na jiné regiony. Je zde nutná spolupráce, aby si jednotlivé regiony zachovávaly svoji konkurenceschopnost a navzájem se nijak mezi sebou nepoškozovaly. Není vhodné, aby se některé regiony rozvíjely na úkor těch druhých. Cílem je stabilita a vyváženost celé České republiky. Dalšími orgány, které se touto problematikou zabývají, jsou regionální agentury. Každý kraj má svoji vlastní agenturu, která sleduje a pomáhá naplňovat potřeby daného kraje.

Následující kapitola bude zkoumat genderovou vyváženost právě v těchto asociacích. Veškerá data použitá v následující analýze byla vyhledána na webových stránkách krajských úřadů jednotlivých krajů a stránkách jednotlivých regionálních agentur a následně byla zpracována do jednotlivých grafických zobrazení. Cílem analýzy bude posoudit, zda v těchto výkonných orgánech dochází k vyváženosti z hlediska genderu nebo zda je tomu jinak. Veškerá data týkající se této kapitoly byla shromážděna z jednotlivých dostupných internetových stránek krajských úřadů a regionálních agentur v jednotlivých krajích.

5.1 Odbory regionálního rozvoje

Podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajská zřízení) mezi orgány kraje patří mimo jiné také krajský úřad. Tento úřad vykonává v rámci samostatné působnosti jednotlivé úkoly, které mu ukládá zastupitelstvo případně rada kraje. Vykonává též přenesenou působnost jemu svěřenou, jako například projednávání přestupků, poskytování odborné a metodické pomoci obcím, přezkoumání rozhodnutí vydaných orgány obce, provádí kontrolu výkonu přenesené působností obcí a jiné. (zákon č. 129/2000 Sb.)

Na základě tohoto zákona se krajský úřad člení na odbory a oddělení. Skladba odborů v sobě částečně skrývá činnost jednotlivých ministerstev (například odbor životního prostředí, odbor školství), zbývající odbory pak závisí na jednotlivých potřebách daného území. V následující části práce budou podrobněji rozebrány odbory regionálního rozvoje v jednotlivých krajích z hlediska genderové vyváženosti.

Prvním krajským úřadem je **Magistrát hlavního města Prahy**. V rámci tohoto úřadu se regionálním rozvojem zabývá odbor územního rozvoje. Jeho úkolem je pořizování územního plánu hlavního města a s tím související územně plánovací dokumentace a podkladů. Samotný odbor územního rozvoje hlavního města Prahy se člení na pět oddělení. Prvním z nich je oddělení organizační, které má celkem pět zaměstnanců (vedoucí oddělení, asistentka, sekretářka, referentka spisové služby a administrativy a rozpočtářka). Všech těchto pět zaměstnanců je ženského pohlaví. Druhým je oddělení informací o území. Toto oddělení má celkem 12 zaměstnanců tzv. pořizovatelů územně plánovacích podkladů a dokumentace. Polovinu zaměstnanců tvoří muži a druhou polovinu ženy. Vedoucím tohoto oddělení je žena. Třetím je pak oddělení pořizování celoměstských dokumentací, které čítá dohromady 17 zaměstnanců. Skladba této skupiny je 13 žen a 4 muži, přičemž jeden z mužů je vedoucím oddělení. Čtvrtým je oddělení technické podpory, které zaměstnává celkem 8 osob. v tomto oddělení převažují muži nad ženami. Celkem zde pracuje 6 mužů a pouze 2 ženy. Vedoucím je opět muž. Posledním je oddělení pořizování dílčích dokumentací. V tomto oddělení pracují 4 osoby, z toho 3 muži a 1 žena. V čele celého odboru stojí zástupce mužského pohlaví. Pokud výše uvedené údaje sumarizujeme, pak se dostaneme k výsledku 20 mužů a 27 žen. Cílem je genderová vyváženost, tedy 50 na 50, což v tomto případě není splněno.

Druhým je **Krajský úřad Středočeského kraje**. Regionální rozvoj v rámci tohoto úřadu řeší odbor regionálního rozvoje, který se člení na tři oddělení. První z nich je oddělení mládeže a sportu, které má celkem 8 zaměstnanců. Rozložení jednotlivých pohlaví je následující: 3 muži a 5 žen, přičemž vedoucím je muž. Druhým je oddělení cestovního ruchu. Toto oddělení je co do počtu zaměstnanců nejmenší. Zahrnuje pouze 2 zaměstnance, a to ženy. Posledním je pak oddělení strategie a koncepcí, ve kterém pracuje 9 zaměstnanců, z toho 7 mužů a 2 ženy. Důležitými členy odboru jsou také 3 další ženy, které stojí ve vedení celého odboru. V celkovém součtu na odboru regionálního rozvoje Středočeského kraje pracuje 22 osob, z toho 10 mužů a 12 žen. I v tomto kraji jsme tedy genderovou vyváženost nezaznamenali.

Třetím je **Krajský úřad Ústeckého kraje**, ve kterém problematiku regionálního rozvoje řeší odbor regionálního rozvoje. Tento odbor se člení na tři oddělení. Prvním z nich je oddělení cestovního ruchu. Je zde zaměstnáno celkem 6 osob, z toho 2 muži (jeden z nich je vedoucím oddělení) a 4 ženy. Druhým oddělením je pak oddělení fondů a programů, v jehož čele stojí muž, který je zároveň pověřen vedením celého odboru. Kromě tohoto vedoucího zde pracuje dalších 12 osob. Z těchto dvanácti osob jsou celkem 3 muži a 9 žen. Posledním, třetím, úsekem je oddělení regionálního rozvoje. Toto oddělení má celkem 5 zaměstnanců, z toho 2 muže a 3 ženy. Celkově odbor regionálního rozvoje Ústeckého kraje zaměstnává 24 osob, z toho 8 mužů a 16 žen. Vyskytuje se zde tedy dvojnásobné množství žen oproti mužům, což opět nesplňuje podmínky genderové vyváženosti.

Čtvrtým je **Krajský úřad Karlovarského kraje**. I v tomto kraji má na starost regionální rozvoj odbor regionálního rozvoje, v jehož čele stojí zástupce mužského pohlaví. Opět se tento odbor dále člení na tři jednotlivá oddělení. Prvním z nich je oddělení přeshraničních projektů. Toto oddělení tvoří 4 zaměstnanci, z toho 1 muž a 3 ženy. Druhé je oddělení strategického plánování a regionálního rozvoje. Zde pracuje osm zaměstnanců, z toho 3 muži a 5 žen. Poslední je oddělení územního plánování, které má celkem 9 zaměstnanců, přičemž 3 z nich jsou muži a 6 žen. V celkovém součtu na tomto odboru pracuje 8 mužů a 14 žen, tedy 22 zaměstnanců. Ani v tomto případě nedošlo k vyváženosti.

Pátým je **Krajský úřad Plzeňského kraje**. I zde se nachází odbor regionálního rozvoje, v jehož čele stojí muž. Odbor se opět dělí na celkem tři oddělení. Prvním z nich je oddělení regionálního rozvoje, které má celkem 5 zaměstnanců, z toho 1 muž a 4 ženy. Druhé je oddělení územního plánování. Zde pracuje stejně jako v předchozím oddělení 5 zaměstnanců, přičemž 3 jsou muži a 2 ženy. Posledním je oddělení stavebního řádu, kde je zaměstnáno 11 osob. Z těchto 11 osob je pouze 1 muž a 10 žen. Celkově tak na odboru regionálního rozvoje Plzeňského kraje pracuje 22 osob, z nichž je 6 mužů a 16 žen. Lze tedy říci, že ani v tomto případě se údaje nepřibližují ke genderové vyváženosti.

Šestým je **Krajský úřad Jihočeského kraje**. V tomto kraji se rozvojem kraje zabývá odbor regionálního rozvoje, územního plánování a stavebního řádu. V čele tohoto odboru stojí muž. Stejně jako v jiných krajích i zde se tento odbor dělí na určitá oddělení. Prvním z nich je úsek vedoucího odboru, kde pracuje celkem 9 zaměstnanců, z čehož je 1 muž a 8 žen. Druhé je oddělení územního plánování. Zde je zaměstnáno celkem 12 zaměstnanců, přičemž skladba je 4 muži a 8 žen. Poslední je oddělení stavebního řádu, kde se nachází celkem 14 zaměstnanců. Z celkového počtu tvoří muži s počtem 8 větší polovinu, žen je zde 6.

Celkem je na tomto odboru zaměstnáno 36 osob, z toho 14 mužů a 22 žen. Ani v tomto kraji nedošlo ke genderové vyváženosti.

Sedmým je **Krajský úřad Jihomoravského kraje**. V rámci tohoto kraje se odbor regionálního rozvoje dělí na šest oddělení. První oddělení nemá svůj specifický název, ale spočívá v celkové obsluze daného odboru. Zahrnuje vedoucího, asistentky, právničky a referentku ekonomické agendy. Celkem je v této oblasti zaměstnáno 5 žen a 1 muž. Druhé je oddělení strategického rozvoje. Zde je zaměstnáno celkem 12 osob, z toho 6 mužů a 6 žen. Třetí je oddělení rozvojových programů, kde pracuje celkem 6 osob. Převahu získávají ženy, které jsou zde 4 a muži mají dvojité zastoupení. Čtvrté je oddělení cestovního ruchu. Toto oddělení zahrnuje celkem 5 osob. Všechny tyto osoby jsou ženy. Páté oddělení evropských dotací zaměstnává 17 žen. Posledním oddělením je oddělení rozvoje venkova a zemědělství, ve kterém pracují čtyři osoby. Vedoucí oddělení je žena, která spolupracuje se třemi muži. V součtu tento odbor zaměstnává 50 osob, z čehož 12 osob jsou muži a 38 osob jsou ženy. Z pohledu celku je tedy tento odbor z hlediska genderu nevyvážený. Avšak za pozitiva lze považovat alespoň vyváženost v oddělení strategického rozvoje, či vyváženost na pozici vedoucích (3 ženy ku 3 mužům).

Osmým je **Krajský úřad Zlínského kraje**, kde oblast regionálního rozvoje spravuje odbor strategického rozvoje kraje, který se dělí pouze na dvě oddělení. První je oddělení absorpční kapacity, které zaměstnává celkem 16 osob. Z tohoto počtu osob je pouze 1 muž a zbývajících 15 osob jsou ženy. Druhé je oddělení koncepcí a analýz. Toto oddělení zaměstnává 7 osob, z toho 3 muže a 4 ženy. Odbor má také další dva zaměstnance. Jedním z nich je muž, který je vedoucím odboru a druhým zaměstnancem je žena, která má na starosti ekonomiku a administrativu odboru. Celkově odbor zaměstnává 25 osob, kdy 5 osob jsou muži a zbývajících 20 jsou ženy. Ani v tomto případě tedy ani zdaleka nedochází k vyváženosti jednotlivých pohlaví.

Devátým je **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**. V rámci tohoto úřadu nalezneme odbor regionálního rozvoje a cestovního ruchu, jehož vedením je pověřen muž, který dále na organizaci spolupracuje s 1 mužem a 3 ženami. Stejně jako většina odborů v jiných krajích se i tento člení na tři oddělení. První je oddělení regionálního rozvoje. Na tomto oddělení pracuje celkem 11 osob, z toho 3 muži a 8 žen. Druhé je oddělení strukturálních fondů, ve kterém je zaměstnáno 23 osob. Opět je zde více žen, konkrétně 19 a pouze 4 muži. Poslední je oddělení cestovního ruchu, kde pracuje 5 osob. Celkem 4 muži a 1 žena. V součtu všech oddělení pracuje na odboru celkem 44 osob, z toho 13 mužů a 31 žen. Ani zde nedochází k vyváženosti

pohlaví, pouze stejně jako u Jihomoravského kraje je i zde vyvážený počet vedoucích jednotlivých oddělení.

Desátým je **Krajský úřad Olomouckého kraje**. Zajímavostí je, že v rámci tohoto kraje se odbor strategického rozvoje kraje nedělí na několik dalších oddělení. Jediným oddělením je oddělení regionálního rozvoje, které zaměstnává celkem 17 osob. Mírnou převahu zde mají ženy, kterých je zde celkem 9. Zbývajících 8 osob jsou muži. Tento kraj se jako jediný v České republice přiblížil ke genderové vyrovnanosti.

Jedenáctým je **Krajský úřad Kraje Vysočina**. V rámci organizační struktury úřadu v sekci odboru regionálního rozvoje nalezneme čtyři oddělení plus doplňující páté, tzv. externisty. Mimo tato oddělení stojí ve vedení odboru dvě ženy. První je oddělení ekonomicko-právní pro čerpání prostředků Evropské unie zaměstnává celkem 9 osob, z toho jsou 3 muži a 6 žen. Druhé je oddělení grantových programů. Zde je zaměstnáno celkem 11 osob, přičemž pouze jeden z nich je muž a zbývajících 10 jsou ženy. Třetí je oddělení regionálního rozvoje, které zaměstnává 10 osob, z toho 4 muže a 6 žen. Čtvrté je oddělení strategického plánování, ve kterém pracují celkem 4 muži. Doplňující páté oddělení zahrnuje dvě externistky. Celkem tedy tento odbor zaměstnává 38 osob, z toho 12 mužů a 26 žen. Opět můžeme konstatovat, že ani v tomto případě nedochází ke genderové vyrovnanosti.

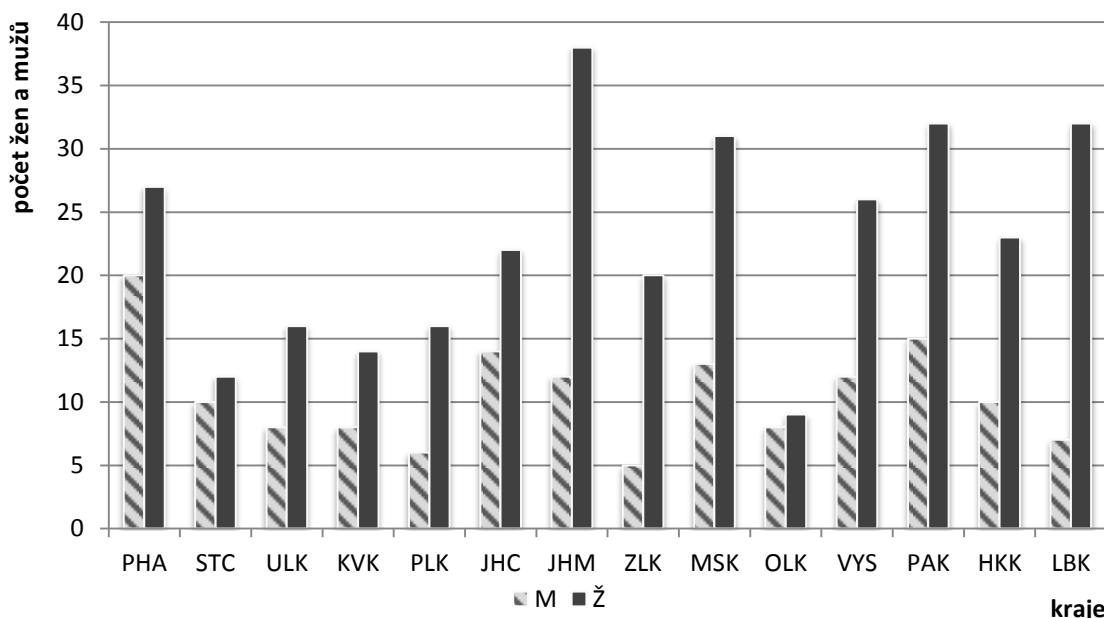
Dvanáctým je **Krajský úřad Pardubického kraje**. V rámci tohoto kraje se odbor rozvoje člení na čtyři oddělení. První je oddělení projektového řízení. Na tomto oddělení pracuje 17 osob, z toho 6 mužů a 11 žen. Druhé je oddělení programové pomoci Evropské unie, kde je zaměstnáno 15 osob, přičemž muži jsou 3 a žen je celkem 12. Třetí je oddělení regionálního rozvoje. Zde pracuje celkem 6 osob, z toho 3 muži a 3 ženy. Poslední je oddělení územního plánování, které zaměstnává 6 osob, jednoho muže a 5 žen. Dále na odboru pracují dva muži (vedoucí odboru a právník) a jedna žena (asistentka). Celkem na tomto odboru pracuje 47 osob, z toho je 15 mužů a 32 žen. Z toho vyplývá, že ani pardubický úřad se nemůže pochlubit genderovou vyvážeností.

Třináctým je **Krajský úřad Královéhradeckého kraje**. Na tomto úřadě se regionálním rozvojem zabývá odbor regionálního rozvoje, grantů a dotací v jehož vedení stojí 4 ženy (vedoucí odboru, ekonomky a asistentka). Odbor se dále dělí na jednotlivá oddělení. Tím prvním je oddělení evropských grantů. Zde pracuje 11 osob, z toho je 5 mužů a 6 žen. Druhé je oddělení krajských dotací, které zaměstnává 6 osob. Z těchto šesti osob jsou 2 muži a 4 ženy. Posledním je oddělení regionálního rozvoje. Zde pracuje celkem 12 osob. Celkem 8 osob pracuje přímo na tomto oddělení, zbývajících 4 jsou součástí úseku cestovního ruchu.

Z celkového počtu dvanácti osob jsou 3 muži a 9 žen. Celkově tak na odboru regionálního rozvoje, grantů a dotací pracuje 33 osob, z toho 10 mužů a 23 žen. To znamená, že ani Královéhradecký kraj není v této oblasti z hlediska genderu vyvážen.

Posledním, čtrnáctým, je **Krajský úřad Libereckého kraje**. V rámci odboru regionálního rozvoje a evropských projektů Krajský úřad Libereckého kraje vyčlenil pět oddělení. První je oddělení dotací, kde pracuje celkem 6 žen. Druhé je oddělení projektů financovaných ze strukturálních fondů. Toto oddělení zaměstnává 4 osoby, 1 muže a 3 ženy. Třetí je oddělení řízení grantových schémat, zde je k dispozici 8 osob, přičemž všechny jsou to ženy. Čtvrté, nejpočetnější, je oddělení rozvojových koncepcí. V této oblasti pracuje 11 osob, z toho 3 muži a 8 žen. Poslední je oddělení projektů financovaných z ESI fondů, které zaměstnává 5 osob, 2 muže a 3 ženy. Mimo tato oddělení na odboru pracuje dalších 5 osob. Celkem tak na odboru regionálního rozvoje a evropských projektů pracuje 39 osob, přičemž ženy opět převažují s celkovým počtem 32 proti 7 mužům. Znamená to tedy, že ani tento kraj není v genderové oblasti úspěšný.

Celkový počet žen a mužů v odborech týkajících se regionálního rozvoje v jednotlivých krajích znázorňuje následující graf. Za povšimnutí stojí fakt, že ve 13 krajích ženy výrazně převyšují mužskou část populace. Pouze v kraji Olomouckém tento rozdíl není tak markantní. Ovšem je nutné konstatovat, že daného cíle, tedy genderové vyváženosti, nedosáhl ani jeden ze čtrnácti krajů v České republice.

Obrázek 14: Počet žen a mužů v odborech regionálního rozvoje v krajích

Zdroj: vlastní zpracování

Zajímavý je také ten fakt, že situace v odborech regionálního rozvoje je naprosto odlišná od té politické stránky. Zatímco zde sledujeme výraznou převahu žen, tak v politické sféře je situace obrácená. Až na občasné výjimky (viz Karlovarský kraj rok 2017) jsou ve výrazné převaze muži. Avšak jak již bylo několikrát v této práci zmíněno, cílem není převaha jednoho či druhého pohlaví, ale jejich vyváženost. K té se bohužel nedaří dlouhodobě přiblížit.

5.2 Regionální agentury

Regionální agentury v České republice vytvářejí v podstatě jakousi síť regionálních rozvojových agentur. Jedná se o velmi účinný nástroj podpory regionálního rozvoje. Jejich cílem je především podpora v oblasti ekonomického rozvoje a také efektivní využívání státní, ale i přeshraniční pomoci. Jak již bylo v úvodu kapitoly zmíněno, tyto agentury jsou složeny z odborníků a manažerů, kteří provádějí různé ekonomické analýzy regionu, SWOT analýzy, zpracovávají strategické programy a vytvářejí propagační materiály pro dané území. Cílem jejich činnosti je analyzovat region, rozpoznat případné problémy, navrhnout možnosti řešení a organizovat projekty, které budou dané problémy řešit. (Deník veřejné správy, 2018)

V České republice nalezneme těchto rozvojových agentur celkem třináct. Všechny tyto agentury spadají pod účelové sdružení ČARA, které podporuje hospodářský, sociální a kulturní rozvoj krajů v České republice. Jeho činnost je ovlivňována zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Jedná se o nevládní organizaci, jejímiž partnery jsou státní správa, samospráva krajů a obcí a dále také instituce, které zastupují hospodářský sektor. (ČARA, 2018)

Členy této organizace jsou všechny regionální rozvojové agentury na území České republiky (viz Obrázek 15). Konkrétně jsou to Agentura pro regionální rozvoj a.s. se sídlem v Ostravě (ARR), Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, a. s. se sídlem v Ústí nad Labem (RRA ÚK), Regionální agentura pro rozvoj Střední Moravy, z.s.p.o. se sídlem v Olomouci (RARSM), Regionální rozvojová agentura jižních Čech – RERA a.s. se sídlem v Českých Budějovicích (RERA), Agentura regionálního rozvoje, spol. s r.o. se sídlem v Liberci (ARR), Regionální rozvojová agentura Vysočina, z.s.p.o. se sídlem v Jihlavě (RRA V), Regionální rozvojová agentura jižní Moravy, z.s.p.o. se sídlem v Brně (RRA JM), Regionální rozvojová agentura Východní Moravy, z.s.p.o. se sídlem ve Zlíně (RRA VM), Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje, z.s.p.o. se sídlem v Pardubicích (RRA Pak), Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, o.p.s. se sídlem v Plzni (RRA Plk), Regionální rozvojová agentura Střední Čechy, z.s. se sídlem v Mělníku (RRA StČ), Centrum investic, rozvoje a inovací – RRA Královéhradeckého kraje, příspěvková organizace se sídlem v Hradci

Králové (CIRI-RRA) a Karlovarská agentura rozvoje podnikání, p. o. se sídlem v Karlových Varech (KARP, p. o.).

Obrázek 15: Mapa s umístěním jednotlivých regionálních agentur

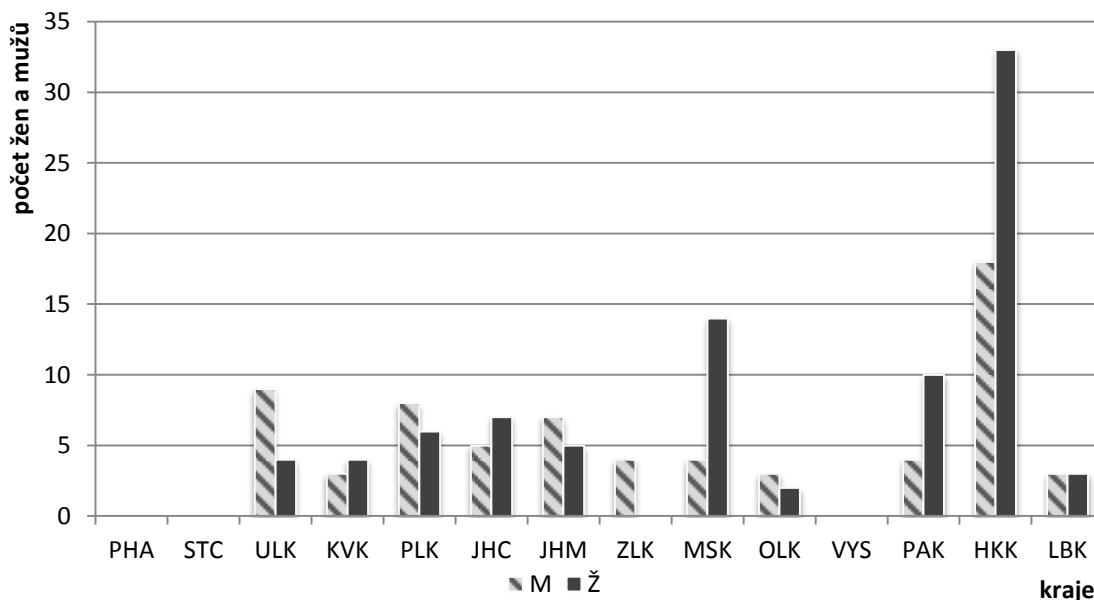
Zdroj: ČARA, 2018

Následující část bude obsahovat genderovou analýzu pracovníků právě v těchto regionálních agenturách. Veškerá data o jednotlivých pracovnících (v této části konkrétně pouze jejich počet a pohlaví) byla vyhledána a zpracována z internetových stránek těchto agentur.

Co se týče jednotlivých krajů je hned na úvod nutné zmínit, že Praha, Středočeský kraj a Vysočina na svých internetových stránkách neuvádí žádné informace o stavu svých zaměstnanců (Regionální rozvojová agentura Střední Čechy, 2018, Regionální rozvojová agentura Vysočina, 2018). Z tohoto důvodu jsou v grafu jejich oblasti prázdné. Všechny ostatní rozvojové agentury na svých stránkách tyto informace uvedené měly, a proto jsou zpracovány v grafu.

Zajímavostí je, že v případě rozvojových agentur nejsou závěry tak jednoznačné. Zatímco u odborů regionálního rozvoje ve všech krajích byla situace taková, že ženy převyšovaly vysoce svým počtem muže, v tomto případě to není tak jednoznačné. Ženy převyšují muže pouze v Karlovarském, Jihočeském, Moravskoslezském, Pardubickém a Královéhradeckém

kraji. Opačná situace, tedy převaha mužů nad ženami panuje v Ústeckém, Plzeňském, Jihomoravském, Zlínském a Olomouckém kraji. Jediným krajem, který je z hlediska genderu opravdu vyvážený, je Liberecký kraj. Zde v rozvojové agentuře pracuje celkem 6 lidí, konkrétně 3 ženy a 3 muži.

Obrázek 16: Počet žen a mužů v rozvojových agenturách krajů

Zdroj: vlastní zpracování

Výrazným prvkem jsou také údaje týkající se Královéhradeckého kraje. Oproti ostatním agenturám si zde můžeme všimnout zřetelného rozdílu v počtu zaměstnanců. Celkem jich zde pracuje 51. Což je v rámci sledovaných agentur počtem ta největší.

Ačkoliv lze Libereckou vyváženost považovat za úspěch, cílem je vyváženost všech těchto agentur ve všech krajích. Tedy můžeme konstatovat, že ani v této oblasti není dosahováno vyváženosti jednotlivých pohlaví.

Závěrem této části je opět nepříznivý výsledek. Situace je zde ovšem opačná než u volených orgánů. V oblasti odborů regionálního rozvoje jsou z celkového počtu $\frac{3}{4}$ zastoupeny ženy a pouze $\frac{1}{4}$ muži. Opět tedy nedochází ke genderové vyváženosti. Co se týče jednotlivých regionálních rozvojových agentur, tak ani v nich není hledisko genderové vyrovnanosti dodrženo. Avšak podíváme-li se na průměrné hodnoty za všechny tyto agentury, pak je možné tvrdit, že jsou vyvážené. Zastoupení žen a mužů je v této oblasti téměř vyvážené.

ZÁVĚR

Vyváženost, vyrovnanost, rovné příležitosti, nediskriminace a spousta dalších jiných slov jsou v dnešní době v souvislosti s genderem denně diskutovány. Cílem moderní společnosti je dosáhnout takového stavu, kdy ani jedna skupina jedinců nebude mít pocit, že je znevýhodňována či utlačována. K tomu, aby tohoto mohlo být dosaženo má každý stát k dispozici svoji vlastní regionální politiku. Regionální politika slouží k tomu, aby byly regulovány na jednotlivých územích případné problémy a nedostatky. Jejím cílem je podpořit regiony, které řeší určité problémy ať už ekonomické, demografické či jiné. Všechny tyto kroky a opatření, které pomocí regionální politiky státy udělají, slouží k jednomu požadovanému výsledku, a to k vyrovnanosti.

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat a zhodnotit genderovou vyváženost v problematice rozvoje regionů v České republice. V souvislosti s tímto cílem byly vybrány dvě hlavní oblasti pro zkoumání konkrétní situace v České republice. První z nich byla oblast zastupitelských sborů na úrovni Poslanecké sněmovny, krajských zastupitelstev, zastupitelstev krajských měst, zastupitelstev okresních měst ve vybraném kraji a také na úrovni zastupitelstev obcí s rozšířenou působností. Druhou oblastí byly odbory regionálního rozvoje jednotlivých krajských úřadů a agentury regionálního rozvoje.

Diplomová práce se snažila zodpovědět dvě výzkumné otázky: Dosahuje Česká republika genderové vyrovnanosti v oblasti regionálního rozvoje? Platí nepřímá úměrnost mezi zastoupením žen v regionálním rozvoji a velikostí území? Tedy čím nižší velikost územní jednotky, tím větší zastoupení žen ve volených a výkonných orgánech obcí?

Co se týče první výzkumné otázky, tak zde je odpověď po provedených analýzách jednoznačná. Genderové vyrovnanosti Česká republika nedosahuje ani v jedné zkoumané oblasti. Výsledky rozdělují praktickou část na dvě rozdílné skupiny. Ve všech úrovních voleb výrazně převažovali muži. Zastoupení žen v těchto volených orgánech se pohybuje kolem 1/5. Zatímco v druhé části týkající se odborů regionálního rozvoje a regionálních rozvojových agentur převažovaly ženy.

V případě druhé výzkumné otázky lze na základě provedených analýz konstatovat, že v oblasti od krajských zastupitelstev až po okresní města tento jev lze pozorovat. Tedy čím menší území, tím více žen. Avšak na úrovni obcí s rozšířenou působností byl zaznamenán

opět nárůst mužské skupiny populace. Nelze tak jednoznačně říci, že tento předpoklad byl stoprocentně splněn.

Druhá polovina analytické části byla zaměřena na analýzu počtu zaměstnanců jednotlivých odborů regionálního rozvoje a regionálních rozvojových agentur. Zde jak již bylo výše napsáno, je situace opačná než u voleb.

V sekci odborů regionálního rozvoje na krajské úrovni pracuje celkem 466 zaměstnanců, z toho téměř 3/4 žen. Ani v tomto případě tedy nedochází ke genderové vyváženosti, pouze se situace obrátila ve prospěch žen.

Oblast regionální rozvojových agentur podle zjištěných zdrojů zaměstnává celkem 173 osob. Tuto oblast jako jedinou můžeme považovat víceméně za vyváženou, neboť muži tvoří 1/2 a ženy pak tu druhou. Ovšem tyto údaje mohou změnit počty zaměstnanců ve Středočeském kraji a v Kraji Vysočina, neboť tyto údaje nebyly k dohledání.

Závěrem diplomové práce je nepříznivý výsledek pro Českou republiku. Ačkoliv je rovnost příležitostí jedním ze základních pilířů všech rozvojových dokumentů, nedaří se stále tyto společenské cíle naplňovat. Výrazné rozdíly jsou právě v oblasti voleb, kde ženy tvoří pouze pětinu volených zastupitelů. Zde by bylo vhodné zvolit správnou formu podpory žen tak, aby se nebály vstupovat do politiky a dokázaly přesvědčit voliče svými činy. Naopak v oblasti odborů regionálního rozvoje a regionálních agentur je situace opačná, proto je v této situaci zvolit správný způsob podpory vstupu mužů do těchto výkonných orgánů.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] Agentura pro regionální rozvoj Ostrava, 2018. Kontakty. Agentura pro regionální rozvoj Ostrava [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://arr.cz/kontakty>
- [2] Agentura regionálního rozvoje, 2018. Kontakty. Agentura regionálního rozvoje [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: http://www.arr-nisa.cz/iware_cz/?D=6
- [3] BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, 2002. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0384-5.
- [4] BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, 2011. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1974-3.
- [5] COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, 2018. Council conclusions on the European Pact for gender equality for the period 2011 - 2020. European Council Council of the European Union [online]. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/119628.pdf
- [6] ČARA, 2018. Členové. ČARA Česká asociace rozvojových agentur [online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <https://www.cara.cz/clenove2/>
- [7] ČSÚ, 2017. Regiony soudržnosti (NUTS 2) a kraje (NUTS 3) České republiky [online]. [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/regiony-soudrznosti-nuts-2-a-kraje-nuts-3-ceske-republiky>
- [8] ČSÚ, 2018. Specifikace regionů: Co je to region?. Český statistický úřad [online]. Česká republika [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/specifikace_regionu
- [9] Deník veřejné správy, 2018. Regionální rozvojové agentury v České republice. Deník veřejné správy [online]. [cit. 2018-03-21]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=13>
- [10] Dotační.info, 2017. EVROPSKÝ ZEMĚDĚLSKÝ FOND PRO ROZVOJ VENKOVA [online]. [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: <http://www.dotacni.info/evropsky-zemedelsky-fond-pro-rozvoj-venkova/>
- [11] EU a Evropská KOMISE, 2011. Politika soudržnosti 2014-2020: investice do růstu a zaměstnanosti. Lucemburk: EUR-OP. ISBN 9789279214868.

- [12] Euroskop.cz, 2018. Charta základních práv EU. EUROSOP.CZ [online]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/627/sekce/charta-zakladnich-prav-eu/>
- [13] FORMÁNKOVÁ, Lenka, Hana MAŘÍKOVÁ, Alena KŘÍŽKOVÁ a Romana MARKOVÁ VOLEJNÍČKOVÁ, 2015. Gender a rovnováha moci: podpora rovného přístupu žen a mužů do řídicích pozic v sociálním a konvenčním podniku v České republice. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 978-80-7330-273-3.
- [14] Fórum 50%, 2018a. Gender mainstreaming. Fórum 50% [online]. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/dokumenty-odkazy/strategicke-dokumenty/gender-mainstreaming>
- [15] Fórum 50%, 2018b. Vše, co potřebujete vědět o komunálních volbách I. Fórum 50% [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/zeny-v-politice/komunalni-zastupitelstva/vse-co-potrebuje-vedet-o-komunalnich-volbach>
- [16] HOMROVÁ, Anita, 2018. Problematika genderu v kontextu rozvojových projektů [online]. [cit. 2018-03-22]. Dostupné z: <http://www.antropologie.org/cs/publikace/prehledove-studie/problematika-genderu-v-kontextu-rozvojovych-projektu>
- [17] Informační portál Karlovarského kraje, 2018. Telefonní seznam KUKK s vyhledáváním dle jména. Krajský úřad Karlovarského kraje [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz/krajsky-urad/odbory/Stranky/kontakty-odbory/telseznam.aspx>
- [18] International Labour Organization, 2018. How the ILO works. International Labour Organization [online]. [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/lang--en/index.htm>
- [19] Is.mendelu.cz, 2017a. Lokalizační teorie [online]. [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=46055
- [20] Is.mendelu.cz, 2017b. Teorie regionálního rozvoje. Marxistické a strukturalistické teorie regionálního rozvoje: Teorie mezoekonomiky [online]. [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: <http://www.is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=46061;lang=cz>
- [21] Jihočeský kraj, 2018. Vnitřní členění a telefonní seznam odboru. Jihočeský kraj [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/291/vnitri_cleneni_a_telefoni_seznam_odboru.htm

- [22] KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Zuzana KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, 2008. Region a regionální vědy: (vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty). Praha: Vysoká škola finanční a správní. ISBN 978-80-7408-009-8.
- [23] Karlovarská agentura rozvoje podnikání, 2018. Kontakty. Karlovarská agentura rozvoje podnikání [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.karpkv.cz/cz/Stranky/Kontakty.aspx>
- [24] KOLDINSKÁ, Kristina, 2010. Gender a sociální právo: rovnost mezi muži a ženami v sociálněprávních souvislostech. V Praze: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-343-1.
- [25] Královéhradecký kraj, 2018. Telefonní seznam zaměstnanců a zastupitelů. Královéhradecký kraj [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/telefonni_seznam.php
- [26] LACINA, Karel, 2007. Regionální rozvoj a veřejná správa. Praha: Vysoká škola finanční a správní. ISBN 978-80-86754-74-1.
- [27] Liberecký kraj, 2018. Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů. Liberecký kraj [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page115>
- [28] MACHÁČEK, Jaroslav, Petr TOTH a René WOKOUN, 2011. Regionální a municipální ekonomie. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1836-7.
- [29] MATOUŠKOVÁ, Zdena. [ET AL.], 2000. Regionální a municipální ekonomika. Praha: Vysoká škola ekonomická, Národohospodářská fakulta. ISBN 8024500612.
- [30] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017. STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2014-2020 [online]. [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020>
- [31] Moravskoslezský kraj, 2018. Odbor regionálního rozvoje a cestovního ruchu. Moravskoslezský kraj [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: https://www.msk.cz/verejna_sprava/odb_11.html
- [32] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003, o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS)
- [33] Národní ústav odborného vzdělávání, 2017a. Klasifikace jednotek NUTS [online]. [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/klasifikace-jednotek-nuts>

- [34] Národní ústav odborného vzdělávání, 2017b. Územně správní členění České republiky [online]. [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/informace-o-uzemne-spravnim-cleneni-ceske-republiky>
- [35] Nová regionální politika: vstupujeme do Evropy, regionální politika, územní plánování, bytová politika, cestovní ruch. Praha: DaDa, 2002. ISBN 80-903064-1-1.
- [36] Olomoucký kraj, 2018. Regionální rozvoj. Olomoucký kraj [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://www.kr-olomoucky.cz/regionalni-rozvoj-cl-16.html>
- [37] Pardubický kraj, 2018. SEZNAM PRACOVNÍKŮ ODBORU ROZVOJE. Pardubický kraj [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://www.pardubickykraj.cz/seznam-pracovniku-or/c737>
- [38] PIKE, Andy, Andrés RODRÍGUEZ-POSE a John TOMANEY, 2006. Local and regional development. Abingdon: Routledge. ISBN 0-415-35717-9.
- [39] Portál Jihomoravského kraje, 2018. VYHLEDÁVÁNÍ KONTAKTŮ. Jihomoravský kraj [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://www.kr-jihomoravsky.cz/contacts.aspx?odbor=odbor+regionalniho+rozvoje>
- [40] Plzeňský kraj, 2018. Odbor regionálního rozvoje: Zaměstnanci. Plzeňský kraj: Nejlepší místo pro život [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/eos/orgstrukt/005002001013>
- [41] Praha.eu, 2018. Odbor územního rozvoje. Praha.eu portál hlavního města Prahy [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/odbory/index.html?divisionId=144
- [42] Regionální agentura pro rozvoj střední Moravy, 2018. Kontakty. Regionální agentura pro rozvoj střední Moravy [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.rarsm.cz/cze/index.php?id=18>
- [43] Regionální disparity [online], 2008. (2) [cit. 2018-03-11]. ISSN 1802-9450.
- [44] Regionální investiční a rozvojová agentura Královéhradeckého kraje, 2018. Kontakty. Centrum investic, rozvoje a inovací - Regionální rozvojová agentura Královéhradeckého kraje [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.cirihk.cz/kontakty.html>

- [45] Regionální rozvojová agentura jižních Čech, 2018. Kontakty. Regionální rozvojová agentura jižních Čech [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.rera.cz/kontakty.html>
- [46] Regionální rozvojová agentura jižní Moravy, 2018. Náš tým. Regionální rozvojová agentura jižní Moravy [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.rrajm.cz/kdo-jsme/nas-tym/>
- [47] Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje, 2018. Kontakty: Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje. Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://rrapk.cz/kontakty>
- [48] Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje, 2018. Pracovní tým. Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: http://www.rra-pk.cz/131-pracovni_tym
- [49] Regionální rozvojová agentura Střední Čechy, 2018. Kontakty. Regionální rozvojová agentura Střední Čechy [online]. [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: <http://tra-strednicechy.cz/ke-stazeni/>
- [50] Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, 2018. Náš tým. Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.rra.cz/cs/garance-kvality/>
- [51] Regionální rozvojová agentura Vysočina, 2018. Kontakt. Regionální rozvojová agentura Vysočina [online]. [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: <https://www.rrav.cz/>
- [52] Regionální rozvojová agentura Východní Moravy, 2018. Kontakt. Regionální rozvojová agentura Východní Moravy [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://www.rravm.cz/Kontakt>
- [53] SKOKAN, Karel, 2003. Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie. Ostrava: Repronis. ISBN 80-7329-023-5.
- [54] Státní správa, 2017. Kraje, okresy, obce [online]. [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: https://www.statnisprava.cz/rstsp/redakce.nsf/i/kraje_okresy_obce
- [55] STEJSKAL, Jan a Jaroslav. KOVÁRNÍK, 2009. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-588-2.

- [56] Středočeský kraj, 2018. Odbor regionálního rozvoje. Středočeský kraj [online]. [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: https://www.kr-stredocesky.cz/web/regionalni-rozvoj/organizacni-struktura;jsessionId=9F5EC0208743FD84AA7681315A6589BF.liferay_s1
- [57] SUCHOMELOVÁ, Miriam a Drahomíra ZAJÍČKOVÁ, 2006. I. Rovnost mužů a žen v dokumentech EU a ČR: II. Podpora vyvážené účasti žen a mužů v rozhodovacích procesech ; III. Odměňování manažerů : dílčí studie. Praha: VÚPSV. ISBN 80-87007-12-3.
- [58] Telefonní seznam KrÚ Kraje Vysočina, 2018. Odbor regionálního rozvoje. Telefonní seznam KrÚ Kraje Vysočina [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://extranet.kr-vysocina.cz/telefon/oj/odbor-regionalniho-rozvoje>
- [59] Telefonní seznam Zlínského kraje, 2018. Odbor strategického rozvoje kraje. Zlínský kraj [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://ts.kr-zlinsky.cz/?odb=111>
- [60] Ústecký kraj, 2018. Odbor regionálního rozvoje. Ústecký kraj [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.kr-ustecky.cz/odbor-regionalniho-rozvoje/os-2116>
- [61] VĚŠÍNOVÁ, Eva a Hana MAŘÍKOVÁ (eds.), 1999. Společnost žen a mužů z aspektu gender: [sborník studií vzniklých na základě semináře Společnost, ženy a muži z aspektu gender pořádaného Nadací Open Society Fund Praha]. Praha: Open Society Fund.
- [62] VITURKA, Milan, 2007. Regionální ekonomie a politika II. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-4478-4.
- [63] Volby.cz, 2018. Volby.cz: Český statistický úřad [online]. Česká republika: Český statistický úřad, 2018 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: www.volby.cz
- [64] VYŠATOVÁ, Martina, 2015. GLOBÁLNÍ PRODUKČNÍ SÍŤ NADNÁRODNÍCH ODĚVNÍCH FIREM [online]. Praha, [cit. 2017-11-29]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130162283>
- [65] WOKOUN, René, 2007. Regionální rozvoj a jeho management v České republice. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1301-0.
- [66] Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů.
- [67] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

- [68] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).
- [69] Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.
- [70] Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.
- [71] Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů.
- [72] Zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů.
- [73] Zákon č. 114/2003 Sb., o provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii a o změně některých zákonů (zákon o provádění referenda).
- [74] Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů
- [75] Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky)
- [76] ZLÁMAL, Josef, 2016. Regionální politika EU - srovnání programových období 2007 – 2013 a 2014 – 2020. Brno. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně.
- [77] ŽÍTEK, Vladimír a Viktorie KLÍMOVÁ, 2008. Regionální politika. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-4761-7.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Konkrétní úrovně NUTS v ČR

Příloha B: Výsledky jednotlivých voleb v ČR v různých územních celcích

PŘÍLOHA A

Tabulka 7: Konkrétní úrovně NUTS v ČR

NUTS 2	NUTS 3 (kraj)	Jednotlivé okresy
Praha	Hlavní město Praha	Praha
Střední Čechy	Středočeský kraj	Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram, Rakovník
Severozápad	Karlovarský kraj	Cheb, Karlovy Vary, Sokolov
	Ústecký kraj	Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice, Ústí nad Labem
Jihozápad	Jihočeský kraj	České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice, Tábor
	Plzeňský kraj	Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov
Severovýchod	Liberecký kraj	Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily
	Královéhradecký kraj	Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov
	Pardubický kraj	Chrudim, Pardubice, Svitavy, Ústí nad Orlicí
Jihovýchod	Jihomoravský kraj	Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Znojmo
	Kraj Vysočina	Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč, Žďár nad Sázavou
Střední Morava	Olomoucký kraj	Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šumperk
	Zlínský kraj	Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín, Zlín
Moravskoslezsko	Moravskoslezský kraj	Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava, Ostrava-město

Zdroj: Státní správa, 2017

PŘÍLOHA B: VÝSLEDKY JEDNOTLIVÝCH VOLEB V ČR V RŮZNÝCH ÚZEMNÍCH CELCÍCH

Tabulka 8: Zastoupení žen a mužů v Poslanecké sněmovně za jednotlivé kraje (v %)

	2002		2006		2010		2013		2017	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
PHA	76,00	24,00	80,00	20,00	76,00	24,00	75,00	25,00	75,00	25,00
STC	73,92	26,08	69,57	30,43	87,50	12,50	72,00	28,00	65,38	34,62
ULK	92,86	7,14	92,86	7,14	78,57	21,43	71,43	28,57	69,23	30,77
KVK	100,00	0,00	100,00	0,00	80,00	20,00	80,00	20,00	40,00	60,00
PLK	81,82	18,18	90,91	9,09	81,82	18,18	100,00	0,00	54,55	45,45
JHC	91,67	8,33	92,31	7,69	84,62	15,38	83,33	16,67	92,31	7,69
JHM	91,30	8,70	86,96	13,04	82,61	17,39	91,30	8,70	82,61	17,39
ZLK	91,67	8,33	91,67	8,33	91,67	8,33	75,00	25,00	83,33	16,67
MSK	91,30	8,70	78,26	21,74	63,64	36,36	72,73	27,27	81,82	18,18
OLK	83,34	16,66	100,00	0,00	75,00	25,00	91,67	8,33	91,67	8,33
VYS	81,82	18,18	90,00	10,00	70,00	30,00	81,82	18,18	80,00	20,00
PAK	70,00	30,00	80,00	20,00	80,00	20,00	90,00	10,00	90,00	10,00
HKK	63,64	36,36	63,64	36,36	63,64	36,36	81,82	18,18	90,91	9,09
LBK	75,00	25,00	100,00	0,00	75,00	25,00	75,00	25,00	87,50	12,50

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Tabulka 9: Zastoupení žen a mužů v krajských zastupitelstvech (v %)

	2000		2004		2008		2012		2016	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
STC	83,07	16,93	84,61	15,39	78,46	21,54	75,38	24,62	73,85	26,15
ULK	81,81	18,19	83,64	16,36	85,46	14,54	87,28	12,72	87,28	12,72
KVK	86,66	13,34	84,45	15,55	86,66	13,34	84,45	15,55	71,11	28,89
PLK	71,11	28,89	80,00	20,00	80,00	20,00	82,23	17,77	82,22	17,78
JHC	90,91	9,09	81,82	18,18	80,00	20,00	83,63	16,37	83,64	16,36
JHM	86,16	13,84	81,54	18,44	83,08	16,92	78,46	21,54	80,00	20,00
ZLK	93,33	6,67	88,89	11,11	80,00	20,00	80,00	20,00	77,78	22,22
MSK	80,00	20,00	84,62	15,38	80,00	20,00	73,84	26,16	75,38	24,62
OLK	90,91	9,09	87,28	12,72	81,82	18,18	76,36	23,64	85,46	14,54
VYS	88,89	11,11	86,67	13,33	86,67	13,33	86,67	13,33	82,22	17,78
PAK	91,12	8,88	91,11	8,89	77,77	22,23	77,77	22,23	84,45	15,55
HKK	91,11	8,89	88,89	11,11	88,89	11,11	84,44	15,56	77,78	22,22
LBK	80,00	20,00	82,22	17,78	84,45	15,55	75,56	24,44	75,56	24,44

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Tabulka 10: Zastoupení žen a mužů v zastupitelstvech krajských měst (v %)

	1998		2002		2006		2010		2014	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
PHA	92,73	7,27	88,57	11,43	78,57	21,43	77,78	22,22	73,85	26,15
UL	81,08	18,92	83,78	16,22	75,68	24,32	70,27	29,73	72,97	27,03
KV	81,58	18,42	78,95	21,05	76,32	23,68	84,21	15,79	82,86	17,14
PM	78,72	21,28	89,36	10,64	85,11	14,89	74,47	25,53	78,72	21,28
CB	80,00	20,00	82,22	17,78	75,56	24,44	80,00	20,00	84,44	15,56
BM	87,27	12,73	89,09	10,91	78,18	21,82	80,00	20,00	76,36	23,64
ZL	94,59	5,41	82,05	17,95	85,37	14,63	78,05	21,95	78,05	21,95
OV	90,91	9,09	83,64	16,36	83,64	16,36	74,55	25,45	80,00	20,00
OC	88,89	11,11	84,44	15,56	75,56	24,44	82,22	17,78	77,78	22,22
JI	78,38	21,62	81,08	18,92	81,08	18,92	78,38	21,62	78,38	21,62
PU	92,31	7,69	84,62	15,38	84,62	15,38	89,74	10,26	82,05	17,95
HK	83,78	16,22	89,19	10,81	83,78	16,22	72,97	27,03	78,38	21,62
LI	82,05	17,95	79,49	20,51	64,10	35,90	69,23	30,77	66,67	33,33

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018

Tabulka 11: Zastoupení žen a mužů v zastupitelstvech ORP (v %)

	1998		2002		2006		2010		2014	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Sve	66,67	33,33	66,67	33,33	71,43	28,57	71,43	28,57	66,67	33,33
HBr	76,00	24,00	68,00	32,00	84,00	16,00	76,00	24,00	72,00	28,00
Chb	80,95	19,05	85,71	14,29	76,19	23,81	76,19	23,81	76,19	23,81
Hum	90,48	9,52	90,48	9,52	90,48	9,52	80,95	19,05	66,67	33,33
Pac	73,33	26,67	86,67	13,33	93,33	6,67	86,67	13,33	80,00	20,00
Pel	85,71	14,29	95,24	4,76	90,48	9,52	90,48	9,52	76,19	23,81
Zds	85,19	14,81	85,19	14,81	88,89	11,11	74,07	25,93	81,48	18,52
NMo	86,96	13,04	78,26	21,74	73,91	26,09	73,91	26,09	73,91	26,09
ByP	65,22	34,78	82,61	17,39	86,96	13,04	82,61	17,39	86,96	13,04
VMe	91,30	8,70	82,61	17,39	91,30	8,70	86,96	13,04	78,26	21,74
Trb	84,00	16,00	81,48	18,52	59,26	40,74	66,67	33,33	62,96	37,04
Nam	76,47	23,53	70,59	29,41	88,24	11,76	82,35	17,65	76,47	23,53
MBu	80,95	19,05	80,95	19,05	80,95	19,05	76,19	23,81	80,95	19,05
Jih	78,38	21,62	81,08	18,92	81,08	18,92	78,38	21,62	78,38	21,62
Tel	90,48	9,52	76,19	23,81	80,95	19,05	85,71	14,29	95,24	4,76

Zdroj: vlastní zpracování podle Volby.cz, 2018